

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студентки Колеснікової Анастасії Анатоліївни

(ПІБ)

академічної групи 072-17-1



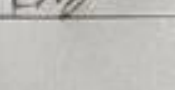
(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Аналіз фінансового стану ТОВ «Юрсат» та планування заходів щодо його зміцнення»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Соляник Л. Г.	86	добре	
Рецензент	Губанова Т.В.	90	відлично	
Нормоконтролер	Доценко О.Ю.	86	добре	

Дніпро
2021

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів

О.В. Сроможкіна
(прізвище, ініціали)

2021 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр

студентки Колеснікової Анастасії Анатоліївни академічної групи 072-17-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

На тему: **Аналіз фінансового стану ТОВ «Юрсат» та планування заходів щодо його зміцнення»**
затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від 05.2021 р. №

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	05.05.2021-07.05.2021
Розділ 1	Теоретичні основи оцінювання фінансового стану підприємств	08.05.2021-17.05.2021
Розділ 2	Аналіз фінансового стану ТОВ «Юрсат»	18.05.2021-26.05.2021
Розділ 3	Планування заходів щодо зміцнення фінансового стану ТОВ «Юрсат»	27.05.2021-02.06.2021
ВИСНОВКИ		03.06.2021-04.06.2021
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	05.06.2021-07.06.2021

Завдання видано

Соляник Д. Г.
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 21.04.2021 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 08.06.2021 р.

Завдання прийнято до виконання

Колеснікова А. А.
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Колеснікова А. А. – Аналіз фінансового стану ТОВ «Юрсат» та планування заходів щодо його зміцнення. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2021.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження теоретико-методологічних основ щодо оцінки фінансового стану підприємства, аналіз та оцінка показників фінансової діяльності підприємства, планування заходів щодо зміцнення його фінансового стану.

У вступі розкрита актуальність теми, визначена мета та задачі кваліфікаційної роботи, описані методи дослідження, зазначені об'єкт та предмет дослідження, визначене практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі систематизовано науково-методичні підходи до визначення дефініції фінансового стану підприємства; узагальнено основні методичні підходи до оцінювання фінансового стану підприємств та аналізу показників, що характеризують фінансову діяльність підприємства.

У другому розділі проаналізовано майновий стану підприємства; склад, структуру і динаміку джерел формування капіталу підприємства; оцінено динаміку показників платоспроможності, фінансової стійкості підприємства та встановлено тенденції зміни його фінансового стану.

У третьому розділі розроблено заходи, спрямовані на оптимізацію дебіторської заборгованості підприємства шляхом спонтанного фінансування та впровадження факторингу. Обґрунтовано стратегію економічного розвитку підприємства на основі реалізації інвестиційного проекту з промислової шокової заморозки продуктів

ФІНАНСОВІ КОЕФІЦІЄНТИ, ФІНАНСОВА РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЕКТ, ФАКТОРИНГ

ABSTRACT

Kolesnikova A. – Analysis of the financial condition of Yursat LLC and planning of measures to strengthen it. – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining the educational qualification level of bachelor's degree from direction of preparation 072 "Finance, Banking and Insurance". – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2021.

The purpose of the qualification work is to study the theoretical and methodological foundations for assessing the financial condition of the enterprise, analysis and evaluation of financial performance of the enterprise, planning measures to strengthen its financial condition.

The introduction reveals the relevance of the topic, defines the purpose and objectives of the qualification work, describes the research methods, indicates the object and subject of research, identifies the practical significance of the results.

The first section systematizes scientific and methodological approaches to determining the definition of the financial condition of the enterprise; the basic methodical approaches to an estimation of a financial condition of the enterprises and the analysis of the indicators characterizing financial activity of the enterprise are generalized.

The second section analyzes the property status of the enterprise; composition, structure and dynamics of sources of capital formation of the enterprise; the dynamics of indicators of solvency, financial stability of the enterprise is estimated and tendencies of change of its financial condition are established.

The third section develops measures aimed at optimizing the receivables of the enterprise through spontaneous financing and the introduction of factoring. The strategy of economic development of the enterprise on the basis of realization of the investment project on industrial shock freezing of products is substantiated

FINANCIAL RATINGS, FINANCIAL PROFITABILITY, INVESTMENT PROJECT, FACTORING

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ.....	11
1.1. Наукові підходи до визначення сутності фінансового аналізу та його ролі для ефективного функціонування підприємств.....	11
1.2. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємств.....	22
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ЮРСАТ».....	30
2.1 Загальні відомості про підприємство та оцінка основних економічних показників його функціонування.....	30
2.2. Аналіз майнового потенціалу підприємства.....	34
2.3.Аналіз ефективності функціонування підприємства.....	42
2.4 Оцінка фінансової стійкості й платоспроможності підприємства.....	52
Висновки до розділу 2	67
РОЗДІЛ 3. ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ЮРСАТ».....	68
3.1. Основні напрями ефективної фінансової діяльності підприємства в умовах ринкових форм господарювання.....	68
3.2. Удосконалення кредитної політики ТОВ «Юрсат».....	71
3.3. Оцінювання інвестиційних проектів за рівнем фінансового ризику.....	93
3.4. Оптимізація фінансової структури капіталу підприємства як визначальний чинник зміцнення його фінансового стану.....	81
3.5. Впровадження інвестиційно-інноваційного проекту оновлення активної частини основних виробничих фондів ТОВ «Юрсат».....	88

Висновки до розділу 3	103
ВИСНОВКИ	105
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	110
ДОДАТОК А АГРЕГОВАНІ БАЛАНСИ ТОВ «ЮРСАТ».....	115

ВСТУП

Актуальність теми. Ринкова економіка визначає конкретні вимоги до системи управління підприємствами. Необхідним стає більш швидке реагування на зміну господарської ситуації з метою підтримки стійкого фінансового стану і постійного його покращення відповідно до зміни кон'юнктури ринку.

Залежність стабільності пов'язане з використанням певної системи показників, які повинні чітко відображати надходження, використання фінансових ресурсів. Дослідження фінансової діяльності на основі фактичної інформації дає кількісну та якісну характеристику змін, що відбулися на у підприємстві відносно заданої програми. З його допомогою вибираються варіанти управлінських рішень, які спрямовані на відвернення причин негативних відхилень і створення сприятливих умов для розвитку прогресивних явищ. Розкриваються невикористані можливості, реалізація яких дозволяє або прискорити розвиток підприємства в цілому, або перевести його на більш ефективний режим функціонування.

На сучасному етапі розвитку національної економіки, що характеризується мінливістю, непередбачуваністю та соціально-політичною нестабільністю, вітчизняні підприємства стикаються з багатьма проблемами, які погіршують їх фінансовий стан. Саме тому, фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Також, головним завданням кожного підприємства є виявлення шляхів покращення його фінансового стану.

Питання аналізу фінансового стану широко представлені в літературі. Дану тему у своїх працях розкрили такі автори, як Шеремет О. Д., Головка І. В., Бутинець Ф. Ф., Костюченко М. С., Савицька Г. В., Чумаченко М. Г., Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С., Бутко А. Д., Ізмайлова К. В., Іоніна Є. Є., Коробов М. Я., Лахтіонова Л. А., Мец В. О., Мних Є. В. та ін.

Слід зазначити, що, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених питанням аналізу та оцінки фінансового стану підприємства, а також на широке висвітлення зазначених питань у навчальній фаховій літературі теоретичні праці аналітиків потребують подальшого удосконалення з огляду на їх актуальність та на зміни в джерелах інформації.

Актуальність і важливість питань методики й організації аналізу та оцінки показників діяльності підприємств, розробки напрямів щодо поліпшення їх фінансового стану обумовили вибір теми, мету і послідовність наукового дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є дослідження теоретико-методологічних основ щодо оцінки фінансового стану підприємства, аналіз та оцінка показників фінансової діяльності підприємства, планування заходів щодо зміцнення його фінансового стану.

Відповідно до цієї мети в ході дослідження вирішено такі науково - практичні завдання:

- узагальнено визначення дефініції фінансового стану підприємства та факторів, що впливають на його формування;
- систематизовано основні методичні підходи до оцінювання фінансового стану підприємства та аналізу показників, що характеризують фінансову діяльність підприємства;
- проаналізовано майновий стану підприємства; склад, структуру і динаміку джерел формування майна підприємства;
- оцінено динаміку показників платоспроможності, фінансової стійкості підприємства та встановлено тенденції зміни його фінансового стану;
- визначено основні шляхи покращення фінансового стану підприємства в сучасних умовах;
- розроблено заходи, спрямовані на оптимізацію дебіторської заборгованості підприємства на основі спонтанного фінансування та

впровадження факторингу як інструмента управління оборотними коштами підприємства;

- обґрунтовано стратегію економічного розвитку підприємства на основі реалізації інвестиційного проекту з промислової шокової заморозки продуктів.

Предметом дослідження є науково-методичні положення та практичні аспекти оцінювання фінансового стану ТОВ «Юрсат» й обґрунтування заходів щодо його зміцнення.

Об'єктом дослідження є процеси щодо оцінювання фінансового стану підприємства й планування заходів щодо його зміцнення в умовах економічної кризи.

Методи дослідження. Для забезпечення досягнення поставленої мети в магістерській роботі використовувались наступні методи: групування й порівняння показників при здійсненні горизонтального й вертикального аналізу, обчисленні величини відхилень за роками та побудові порівняльних аналітичних балансів; діалектичного пізнання – для визначення системного аспекту фінансового стану підприємства; аналізу та синтезу – для розкриття сутності методики оцінки фінансового стану підприємства; фінансового аналізу, абстракції та порівняння – для визначення фінансових показників, які необхідні для оцінки діяльності підприємства.

Інформаційну базу роботи становили підручники, навчальні посібники, наукові праці та статті вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів в галузі аналізу фінансового стану підприємства, офіційні статистичні матеріали, дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності ТОВ «Юрсат», законодавчо-нормативні акти.

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи є основою для подальших теоретичних і прикладних досліджень. Запропоновані напрямки поліпшення фінансового стану підприємства на основі аналізу й оцінки показників його діяльності можуть бути використані фінансовими аналітиками підприємства для розробки стратегічних планів

економічного розвитку ТОВ «Юрсат» на основі модернізації виробництва, вдосконалення кредитної політики й оптимізації структури капіталу.

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною науковою працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Наукові положення основних результатів дослідження та їх практичне застосування доповідались на науково-практичній Інтернет-конференції «Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації» (НТУ «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, травень, 2021р.).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу трьох розділів і висновків, загальний обсяг роботи становить 116 сторінок. Робота містить 35 таблиць, 17 рисунків, список використаних джерел з 52 найменувань, 1 додаток.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Наукові підходи до визначення сутності фінансового аналізу та його ролі для ефективного функціонування підприємств

Сьогоденні реалії свідчать, що для досягнення цілей, а також завдань, що стоять перед сучасними підприємствами в умовах трансформаційних процесів в економіці, нестабільності як політичної, так і економічної ситуації в країні, вимагають від суб'єктів підприємницької діяльності неупередженого аналізу фінансового стану, помічником для реалізації якого виступає діагностика фінансова стану підприємства. Розглядаючи питання важливості діагностики фінансового стану підприємства, передусім висвітлимо сутність цього поняття.

Питанням визначення змісту фінансового стану підприємства займалися такі автори, як І.О. Бланк, Л.Д. Буряк, Л.Д. Білик, Ю.С. Цал-Цалко, А.М. Поддєрьогін, О.І. Бара-новський, О.Д. Василик, Т.М. Ковальчук, Л.А. Лахтіонова, О.О. Терещенко, С.І. Шкарабан, М.І. Яцків, М.Я. Дем'яненко та ін. Питання оцінки фінансового стану підприємств розглядалися у працях зарубіжних науковців і практиків: В.А. Русак, О.М. Волкової, А.І. Гінзбурга, А.І. Ковальова, І.Т. Балабанова, В.Д. Новодворського, В.М. Родіонової, Н.О. Русак, Р.С. Сайфуліна, Г.В. Савицької, А.Д. Шеремета та ін.

У сучасних умовах здійснення господарської діяльності фінансовий стан є ключовою характеристикою підприємницької діяльності, його оцінка – це запорука успіху підприємств. Аналіз інформаційних джерел свідчить, що фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. Передусім на фінансовому стані будь-якого підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Зауважимо, що достовірна й своєчасна інформація про фінансовий стан підприємств є запорукою прийняття ефективних фінансових рішень, спрямованих на зниження витрат фінансових ресурсів, зростання прибутку та ринкової вартості підприємства. А користувачами інформації про фінансовий стан підприємства передусім є власники підприємства, інвестори, банківські установи, партнери з бізнесу, професійні учасники ринку цінних паперів, працівники податкової служби, страхові компанії та інші учасники економічних відносин. Але, на жаль, у сучасній економічній науці немає усталеної думки щодо трактування поняття «фінансовий стан підприємства», його характеристик, елементів і видів. Чимало науковців схильні розрізняти поняття «економічний стан підприємства», «фінансовий стан підприємства» та «фінансово-економічний стан». Доцільно долучитися до думки науковців, що розмежовують сутність цих понять за головною відмінною ознакою, а саме: визначення розмежування економічної діяльності підприємства, яка включає розуміння всіх видів діяльності на підприємстві та фінансової діяльності, що стосується безпосередньо зміни й розміру капіталу підприємства.

Також, незважаючи на те, що трактування поняття «фінансовий стан підприємства» було розглянуто багатьма науковцями, спостерігаються великі розбіжності у визначеннях цього поняття. Розглянемо найбільш розповсюджені визначення поняття «фінансовий стан підприємства» (табл. 1).

Щодо визначень поняття «фінансового стану» науковцями, то більшість із них повторюють трактування за Методикою інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій.

Проте обґрунтованішими визначенням порівняно з цим є трактування тих авторів, що підкреслюють відображення у понятті «фінансовий стан» якісної сторони виробничої і фінансової діяльності, хоча й з деякими відмінностями. До таких можна віднести тлумачення О.В. Крухмальова, М.Я. Дем'яненка, Ю.С. Цалко, М.Ф. Коробова та ін. Одне із найповніших визначень поняття фінансового стану підприємства наведено у фінансовому словнику-довіднику за редакцією

М.Я. Дем'яненко, де серед його характеристик на перший план виходить якісна сторона діяльності підприємства:

Таблиця 1.1.

Підходи до визначення сутності категорії «фінансовий стан підприємства»

Автор	Зміст категорії
Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства організацій [1]	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємств, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.
М.Д. Білик [2, с. 87]	Фінансовий стан підприємства – це реальна (фіксована на момент часу) і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами й державою.
І.О. Бланк [3, с. 574]	Фінансовий стан підприємства – це рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання.
Г.В. Савицька [5, с. 662]	Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу.
Ю.С. Цал-Цалко [6, с.566]	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, що характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання,
О.В. Павловська, [7, с. 388]	Фінансовий стан підприємства – це співвідношення структур його активів і пасивів, тобто засобів підприємства та їхніх джерел.
І.Ф. Прокопенко [9, с.266]	Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, що відображає стан капіталу у процесі його кругообігу і здатність суб'єкта господарювання до розширення своєї діяльності.
М.Ф. Коробов [10, с.160]	Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності.
М.Я. Дем'яненко [11, с.507]	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу.
А.М. Поддєрьогін [12, с.460]	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників

Фінансовий стан – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Ю.С. Цалко у визначенні поняття «фінансового стану підприємства» на першому місці також стоїть комплексність цього поняття, але основну увагу звернено не тільки на забезпеченість необхідними фінансовими ресурсами, що є важливим, а й на доцільність та ефективність їх розміщення і використання, платоспроможність підприємства та фінансову стійкість.

Повнішим та ширшим є визначення сутності цього поняття у М.Я. Коробова. Він стверджує, що «фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями».

Окремо можна виділити визначення Г.В. Савицької, тому що автор уперше визначає фінансовий стан як економічну категорію, а не комплексне поняття, і підкреслює, що ця категорія відображає стан капіталу у процесі його кругообігу та спроможність підприємства до саморозвитку саме на фіксований момент часу, тобто сьогодні і тільки, тому що завтра ситуація уже може бути іншою [5]. Це трактування практично повторюється, лише без наголошення на відображенні фінансового стану підприємства саме на фіксований момент часу, авторами підручника «Курс економічного аналізу» за редакцією І.Ф. Прокопенка, де фінансовий стан підприємства визначено як економічну категорію, що відображає стан капіталу у процесі його кругообігу і здатність суб'єкта господарювання до розширення своєї діяльності [9].

У визначенні, якого притримуються А.Д. Шеремета та Р.С. Сайфуліна, «фінансовий стан підприємства» виражається у співвідношенні структур його активів і пасивів, тобто засобів підприємства та їхніх джерел [13, с. 321]. Проте із

цього визначення не видно, про що можуть свідчити такі співвідношення, а оскільки вони будуть різними навіть в аналогічних підприємств, то доцільно було б на це звернути увагу.

У деяких літературних джерелах (О.В. Павловська, Т.О. Фролова, М.А. Болух, І.Ф. Прокопенко, О.П. Крайник та ін.) поняття «фінансовий стан підприємства» подано у зовсім спрощеному варіанті. Наприклад, М.А. Болух наводить таке визначення: «Фінансовий стан підприємства – це результат фінансової діяльності. Він характеризується розмірами коштів підприємств, їх розміщенням та джерелами надходження» [14, с. 118]. З цього визначення незрозуміло, чому фінансовий стан підприємства є результатом лише його фінансової діяльності, чому він не є результатом також операційної та інвестиційної, і зовсім упускаються якісні характеристики такого поняття. Не уточнюють це поняття й автори О.П. Крайник, З.В. Клепкова. Ними представлено таке визначення: «Фінансовий стан підприємства є комплексним поняттям і характеризується системою показників, які відображають наявність та розміщення коштів, реальні та потенційні фінансові можливості підприємства» [15, с. 84]. Тобто тут повторюється трактування, наведене в Положенні про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, та не уточнюється визначення сутності поняття фінансового стану підприємств.

Крім того, слід звернути увагу на особливо цікаву думку окремих авторів стосовно розмежування понять «фінансовий стан», «фінансове становище» та «фінансова позиція». Так, І.О. Бланк розрізняє поняття «фінансова позиція» та «фінансовий стан», розуміючи фінансову позицію як стан обсягу та структури активів, капіталу, а також основних фінансових результатів діяльності підприємства на певну дату. Фінансова позиція, на його думку, є предметом аналізу та оцінки з метою виявлення реального фінансового стану підприємства, а фінансовий стан – це рівень збалансованості окремих структурних елементів

активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання [3, с. 574].

Л.В. Чупіс зі співавторами наголошують на різниці понять «фінансовий стан» та «фінансове становище», зазначаючи, що «фінансове становище – це забезпеченість підприємства власними й позиковими коштами, можливість і ефективність їх використання у своєму обороті за сформованих економічних умов» [16, с. 404], наголошуючи на тому, що фінансове становище є рівнем фінансового стану, зафіксованим на певний момент часу. Таким чином, «фінансовий стан» є характеристикою діяльності підприємства у визначеному періоді за сформованих економічних умов. Ці терміни мають по дві основи, перша з яких є спільною і похідною від слова «фінанси» й означає «сукупність економічних відносин, що виникають у процесі формування, розподілу і використання фондів грошових коштів». Другу основу становить, відповідно, слово «стан» і «становище», «позиція». Звернувшись до лінгвістичного аналізу цих слів, ми виявили таке: ці слова є синонімами, отже, повинні мати єдину сутнісну характеристику. Саме тому, на нашу думку, розмежовувати ці поняття недоцільно.

На думку А.В. Градова та Г.В. Савицької, фінансова діагностика – це напрям економічного аналізу, що дає можливість виявити характер порушення нормального ходу економічних процесів на підприємстві [5]. Варто також висвітлити більш широке та фундаментальне значення цього терміну, який визначає діагностику фінансового стану підприємства як систему цільового фінансового аналізу, скерованого на виявлення чинників, причин фінансової неспроможності підприємства, встановлення тенденцій їх розвитку та вибору варіантів найкращого вирішення наявних проблем.

Загалом, дослідивши сутність поняття «фінансовий стан» та проаналізувавши різні погляди щодо його визначення, пропонується визначити концептуальні основи цього поняття:

- фінансовий стан є результатом фінансово-господарської діяльності підприємства;
- фінансовий стан являє собою поняття, сутність якого проявляється як у статиці, тобто на певний момент часу, так і в динаміці, тобто в характеристиці діяльності підприємства у визначеному періоді;
- фінансовий стан – це об’єкт, що вимірюється певною сукупністю показників, які характеризують господарське становище підприємства, його загальні результати діяльності;
- фінансовий стан – це міра забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення;
- фінансовий стан може бути окремим об’єктом фінансового управління.

Фінансовий стан визначає місце підприємства в економічному середовищі та те, наскільки ефективними і безризиковими можуть бути ділові відносини з ним комерційних банків, постачальників, потенційних інвесторів і позичальників. Для підприємства, як і для його партнерів, становить інтерес не тільки фактичний стан справ, тобто те, що було, а й очікуваний фінансовий стан

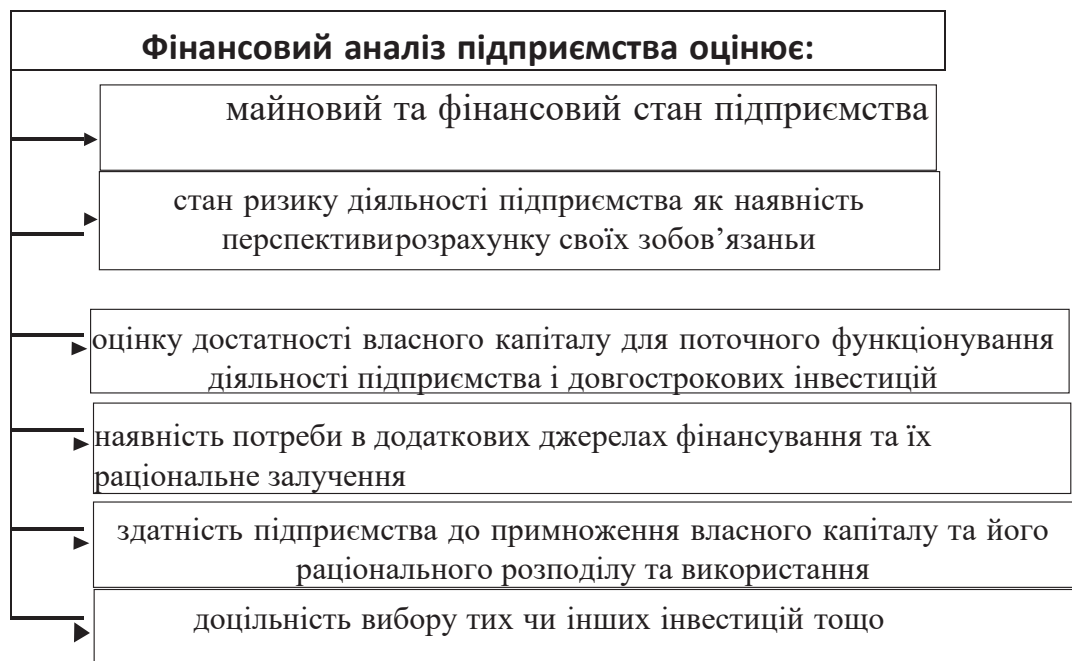


Рис. 1.1. Основні сфери оцінки фінансового аналізу діяльності підприємства

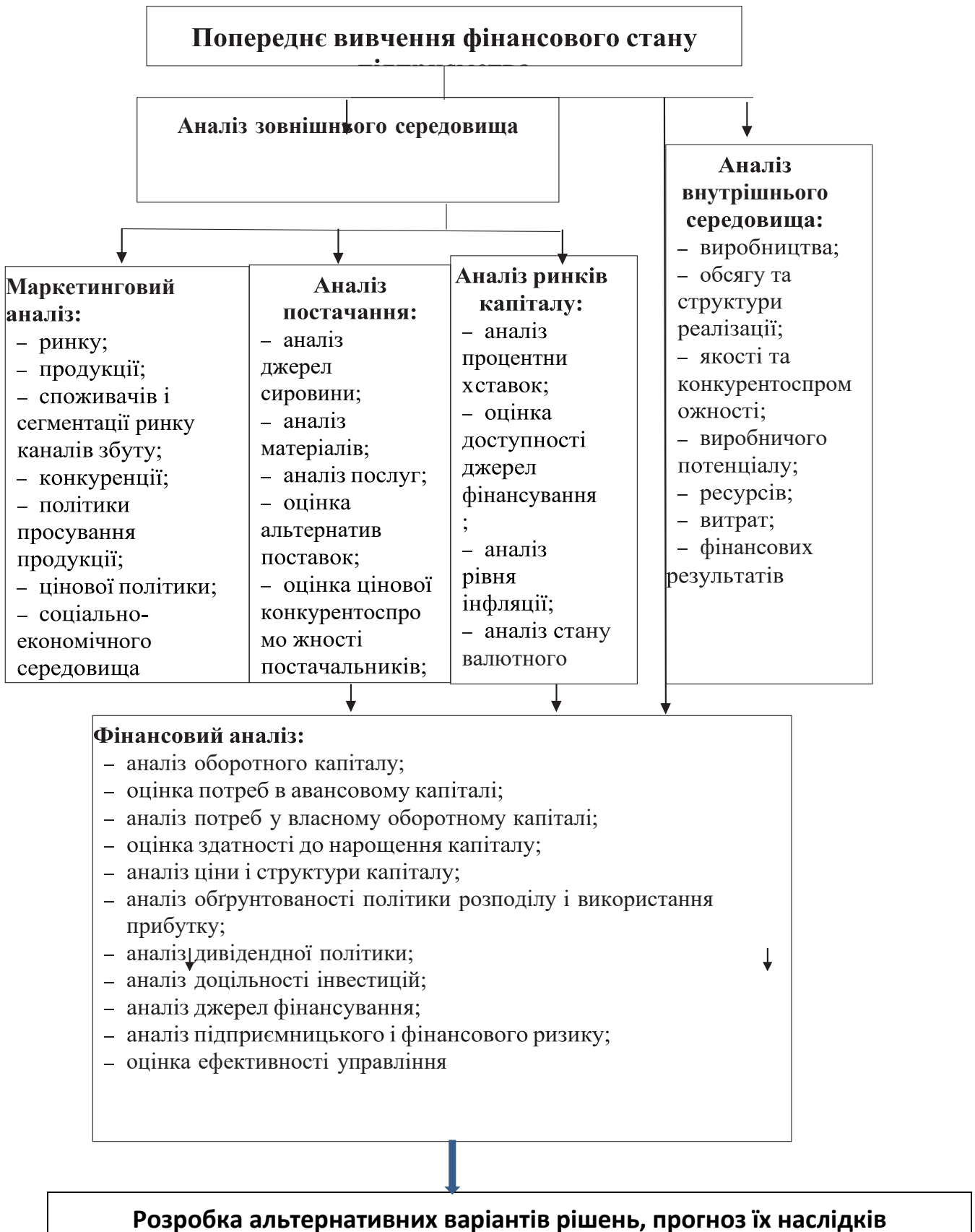


Рис. 1.2. Експрес аналіз фінансового стану

Розширена класифікація видів фінансового аналізу визначається наявністю

різних ознак (рис. 1.3) У цілому поділ аналізу фінансового стану на зовнішній і внутрішній є дещо умовним, оскільки внутрішній аналіз може розглядатись як продовження зовнішнього аналізу, і навпаки.

Таблиця 1.1

Порівняльні характеристики зовнішнього і внутрішнього фінансового аналізу

Порівняльна характеристика	Фінансовий аналіз	
	Зовнішній	Внутрішній
Мета аналізу	Оцінювання фінансового стану та економічна діагностика підприємства за даними фінансової звітності	Забезпечення планомірного надходження грошових коштів, оптимізація розмірів власного і позикового капіталу для створення умов ефективного функціонування підприємства
Об'єкт аналізу	Підприємство як цілісна одиниця	Підприємство як цілісна одиниця та його структурні підрозділи
Суб'єкти аналізу (користувачі інформації)	Внутрішні, зацікавлені, сторонні	Внутрішні
Джерела інформації	Форми фінансової звітності	Форми фінансової та статистичної звітності, дані управлінського обліку, інша оперативна економічна інформація підприємства
Рівень регламентації методики	Держава в особі відповідних органів управління (Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Міністерство фінансів, Національний банк, Державна служба статистики та ін.)	Підприємство
Періодичність аналізу	Періоди складання фінансової звітності (рік, квартал)	За необхідності для внутрішнього користування
Доступність результатів аналізу	Доступні у межах сторін, які зацікавлені в діяльності цього підприємства	Комерційна таємниця (доступні керівництву підприємства)



Рис. 1.3. Класифікація видів фінансового аналізу

Зовнішній фінансовий аналіз проводиться з метою оцінювання та економічної діагностики фінансового стану підприємства за даними публічної фінансової звітності. Зовнішній фінансовий аналіз здійснюють різноманітні зовнішні аналітики (наприклад, інвестори, комерційні банки, постачальники і замовники, фіскальна служба) для встановлення можливостей вигідного вкладання коштів у підприємницьку діяльність, оцінювання умов кредитування та

визначення ступеня фінансового ризику, своєчасного проведення платежів, перевірки дотримання підприємством податкової дисципліни тощо.

Внутрішній фінансовий аналіз проводиться управлінським персоналом підприємства з використанням усіх доступних джерел інформації. Основний зміст цього аналізу – дослідження факторів формування показників фінансових результатів і рентабельності, беззбитковості продукції, майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, ефективності використання власного капіталу з метою інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері фінансово-господарської діяльності підприємства.

Основними заходами для покращення показників фінансової діяльності господарства є:

- зростання доходу за рахунок зростання обсягів реалізованої продукції; потрібно враховувати можливий приріст обсягів виробництва на підприємстві;
- зростання доходу за рахунок мінімізації витрат на виробництво; необхідні зіставлення витрат планового і звітного періодів та розрахунок витрат виробництва на 1 гривню проданого товару;
- зростання доходу за рахунок покращення якості продукції; дотримання технологій, якості сировини тощо для тих господарств, що піддаються сертифікації якості товару;
- технологічна модернізація виробництв; впровадження новітніх технологій для зростання продуктивності праці;
- розробка нових маркетингових стратегій, що збільшує попит на даний товар та підштовхує до випуску більшої кількості продукції;
- покращення кваліфікаційного рівня робітників; працівник повинен не тільки виконувати роботу, але й пропонувати шляхи покращення виробництва та підприємства загалом тощо.

1.2. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємств

В умовах ринкової економіки фінансовий стан підприємства розкриває не лише ступінь його життєдіяльності, а й потужність чинників розвитку, які акумулюються в його стійкість.

Методи фінансового аналізу – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства.

Теоретичні та методичні основи оцінки фінансового стану підприємства неодноразово ставали ключовим моментом багатьох наукових досліджень та практичних розробок. Серед науковців, в роботах яких значна увага присвячена дослідженню фінансового стану підприємства, слід виділити таких, як І. Т. Балабанов, І. О. Бланк, Ю. Брігхем, Л. Гапенські, К.В. Ізмайлова, Т. Р. Карлін, В. В. Ковальов, М. Крейніна, Л.А. Лахтіонова, О.М. Поддєрьогін, Г. В. Савицька, В. Т. Савчук, Р.С. Сайфулін, О.С. Стоянова, О.О. Терещенко, А.Д. Шеремет та ін. Однак, накопичений досвід розробки і використання методів оцінки фінансового стану підприємства потребує їх детальної класифікації залежно від мети його здійснення на основі врахування вимог сучасного менеджменту.

В останні роки найбільшого поширення набули методики, що надають можливість інтерпретації результатів оцінки фінансової діяльності на основі одного узагальнюючого показника. Проте їх різноманіття, відсутність певної систематизації, чіткого алгоритму здійснення розрахунків та умов застосування ускладнюють їх використання у практичній діяльності підприємств. До того ж, суттєвою проблемою використання більшості методик є відсутність нормативних значень фінансових показників, що враховують галузеві особливості функціонування підприємств. Статичність фінансового аналізу, непридатність деяких методів, що дієві на заході, до умов господарювання в нашій країні, низький рівень інформативності фінансової звітності вимагають додаткових досліджень з цієї тематики.

В економічній літературі існують безліч методичних підходів щодо оцінки

фінансового стану. Традиційно у наукових джерелах виділяють методи, які у загальних рисах можна розподілити на:

- методи, засновані на аналізі балансу підприємства (горизонтальний, вертикальний, трендовий аналіз, метод фінансових коефіцієнтів);
- евристичні методи, що засновані на неформальних, інтуїтивних підходах та узагальненні досвіду розв'язання аналогічних завдань та методи експертних оцінок;
- економіко-математичні методи.

Традиційна практика аналізу фінансового стану підприємства опрацювала певні прийоми та методи його здійснення, але й досі немає уніфікованої класифікації прийомів і методів економічного аналізу взагалі та фінансового аналізу зокрема. Найчастіше використовують класифікації, де відокремлюються неформалізовані та формалізовані методи аналізу. Зважаючи на загальне охоплення і глибину аналізу фінансового стану слід виділити експрес – аналіз та комплексний аналіз. Останні роки багато науковців і практиків підкреслюють важливість здійснення саме експрес - аналізу, який дозволяє на основі обмеженої кількості розрахунків надати об'єктивну оцінку досліджуваного напрямку, яка дозволить прийняти обґрунтовані управлінські рішення. Основною відмінністю між експрес - аналізом і комплексним аналізом фінансового стану є ступінь деталізації аналітичних розрахунків. В той же час комплексний аналіз дозволяє всебічно оцінити фінансовий стан підприємства на основі одночасного та узгоджуваного вивчення сукупності різних параметрів, що всебічно характеризують фінансово-господарську діяльність.

В економічній теорії та практиці існують різні класифікації методів фінансового аналізу. Перший рівень класифікації відокремлює неформалізовані та формалізовані методи аналізу (рис. 1). Формалізовані методи аналізу побудовані на жорстко формалізованих аналітичних залежностях між показниками.

Формалізовані методи залежно від використання математичного апарату поділяють на кілька підвидів: традиційні методи – за їх допомогою здійснюється

первісне аналітичне оброблення інформації; методи детермінованого факторного аналізу використовуються, коли існує функціональна залежність між показниками; методи ймовірнісного факторного аналізу – використовуються для вивчення зв'язку, коли існує ймовірнісна залежність між показниками.



Рис. 1.4. Класифікація методів фінансового аналізу підприємства

Неформалізовані методи аналізу ґрунтуються на описуванні аналітичних процедур на логічному рівні та характеризуються певним суб'єктивізмом, оскільки в них велике значення мають інтуїція, досвід та знання аналітика.

Характерні особливості основних методів оцінювання фінансового стану

підприємства наведені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Характеристика основних методів оцінки фінансового стану

Методи	Характеристика
Метод фінансових коефіцієнтів	Передбачає розрахунок певних показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність і ліквідність, рентабельність (прибутковість) діяльності, майновий стан та ділову активність. Склад і алгоритм розрахунку коефіцієнтів досить різноманітний і залежить від обраної методики, що затверджена нормативними документами або упорядкована певними науковцями
Оцінка фінансового стану з використанням абсолютних показників	Може бути використана для оцінки окремих сторін фінансового стану. Наприклад: - для характеристики рівня фінансової стійкості з боку прибутковості підприємства на основі використання результатів маржинального аналізу; - визначення типів фінансової стійкості за критерієм стабільності джерелпокриття запасів
Рейтингова оцінка	Полягає у класифікації підприємств за певними ознаками виходячи з фактичного рівня показників фінансового стану і рейтингу кожного показника. Перевагою є можливість ранжування ряду підприємств за обраною ознакою.
Бальна оцінка (спектр бальна оцінка)	Бальна оцінка полягає в проведенні аналізу фінансових коефіцієнтів шляхом порівняння отриманих значень із нормативними величинами і отриманні загальною показника, вираженого в балах. Спектр бальна оцінка при цьому передбачає використання «рознесення» цих значень за зонами віддаленості від оптимального значення.
Матрична оцінка	Базується на побудові матриці сукупності фінансових показників, яка перетворюється на матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Надає змогу здійснювати порівняльну рейтингову оцінку за певними показниками. З іншого боку може використовуватися при складанні матричних балансів, балансів грошових надходжень і витрат.
Інтегральна оцінка	Результатом проведення оцінки є визначення інтегрального показника на основі застосування різноманітних методичних підходів. При цьому інтегральний показник може характеризувати як окремі складові, так і в цілому фінансовий стан підприємства.
Дискримінантні моделі	Дозволяють визначити вірогідність настання банкрутства на основі розробки (або використання) інтегральної моделі аналізу фінансового стану підприємства. Виділяють однофакторні (коефіцієнт Бівера, Вайбеля) та багатфакторні (модель Альтмана, Ліса, Таффлера, Спрінгейта, Терещенко, Савицької тощо) моделі.

Першочерговим завданням проведення оцінки фінансового стану є чітке окреслення мети та завдань його здійснення. Слід відзначити, що найчастіше внутрішніми службами підприємства оцінка фінансового стану здійснюється з метою впровадження певних заходів щодо його зміцнення та виявлення основних

напрямів подальшого розвитку підприємства. З іншого боку постійним завданням у рамках функціонування системи раннього попередження і реагування в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності є діагностика банкрутства підприємства, що дозволяє вчасно запобігти небажаним наслідкам.

Зовнішня оцінка фінансового стану може проводитися акціонерами, кредиторами, інвесторами, податковими органами, підприємствами-партнерами тощо. Однак, найчастіше вона зводиться до оцінки кредитоспроможності, оскільки в сучасних умовах зростає потреба підприємств у позиковому капіталі.

Відповідно до вищенаведених цілей обриється методика здійснення аналізу фінансового стану.

Найбільш вживаним у практиці господарювання вітчизняних підприємств є аналіз фінансових коефіцієнтів. Як правило, оцінка проводиться за групами показників майнового стану, фінансової стійкості, платоспроможності і ліквідності, прибутковості, ділової активності. Класифікація груп, їх склад та методика розрахунку показників, які закріплені у нормативних документах різних міністерств і відомств, а також представлених у різноманітних наукових доробках, істотно різняться, що обумовлює відсутність єдиного підходу до оцінки фінансового стану.

Останні роки набули поширення методики, що надають можливість інтерпретації результатів оцінки фінансового стану на основі одного узагальнюючого показника. Але їх різноманіття, відсутність певної систематизації, чіткого алгоритму здійснення розрахунків та умов застосування ускладнюють їх використання у практичній діяльності підприємств. Коефіцієнтний аналіз (аналіз відносних показників (коефіцієнтів)) – проводиться за допомогою розрахунку відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників; при аналізі фінансових коефіцієнтів їхні значення зіставляють з базовими величинами, а також вивчають динаміку за звітний період і за кілька суміжних звітних періодів. Такий метод розкриває усі напрями діяльності підприємства та враховують

фактори внутрішнього і зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства.

За допомогою інтегрального методу можна спостерігати за зміною одного інтегрального показника в динаміці, що істотно спрощує аналіз. Оцінка проводиться на основі зведення узагальнених показників діяльності підприємства (використовують показники платоспроможності, фінансової стійкості та незалежності тощо) до інтегрального.

Порівняльна характеристика методів оцінки фінансового стану підприємства дає змогу виявити переваги та недоліки запропонованих методів. Врахувавши це, для здійснення більш комплексної оцінки фінансового стану підприємства доцільно поєднувати різні методики, щоб отримати більш детальну інформацію про фінансовий стан підприємства. Крім того, істотною проблемою використання більшості методик є відсутність нормативних значень фінансових показників, що враховують галузеві особливості функціонування підприємств, статичність фінансового аналізу, непридатність деяких західних методик до вітчизняних умов господарювання, низький рівень інформативності фінансової звітності.

Сьогодні (посткризовий фактор) дедалі більше стверджується позиція, що фінансовий стан сучасного підприємства необхідно оцінювати і аналізувати на основі системи репрезентивних, зрозумілих, інформаційно значимих абсолютних і відносних показників та індикаторів. Основні абсолютні фінансові індикатори отримуються із стандартизованої звітності (ф. № 1, № 2). Перша відображає статистичні фінансові індикатори, друга – динамічні. Саме тому приведення до сучасної економіки фінансової звітності є відправною основою розвитку методичних засад оцінювання фінансового стану підприємства. Динамічність змін у пріоритетності узагальнюючих показників ефективності функціонування сучасних суб'єктів економіки, домінування нематеріального ресурсного потенціалу у складі сукупних ресурсів, амплітудність ринків капіталів та інвестицій, нові вимоги запозичень кредитних джерел вимагають удосконалення методів аналізу фінансового стану, адаптування його концептуальних і

методичних засад до цих умов, оскільки традиційно використовуване “ значення показників оцінки фінансового стану підприємства не завжди вірно дають відповідь про наявність на ньому кризових явищ ” [15, с. 104].

Кожен науковець обґрунтовує власне бачення інтегрованих методик оцінки фінансового стану підприємства (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Інтегровані методики фінансового стану підприємства

Автор	Зміст підходу
І.М. Сафронська, Г.С. Белай	Проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства за допомогою розрахунку інтегрального Показника
В.С. Михайлов, О.Б. Хотетовська	Оцінка фінансового стану за допомогою рейтингової експрес-оцінки шляхом порівняння досліджуваного підприємства за показниками рентабельності, ефективності управління, ділової активності, ринкової стійкості, ліквідності з еталонним підприємством
С.О. Іщук	Пропонує використати три інтегральних показники: результат господарської діяльності, результат фінансової діяльності та результат фінансово-господарської діяльності
Т.М. Бойчак	Розрахунок інтегрального показника здійснювати виходячи зі стану фінансової стійкості і платоспроможності підприємства
А.О. Музиченко	Пропонує використання методу головних компонентів, що дозволить виявити латентні першопричини, які пояснюють кореляції між ознаками та змістовно інтерпретуються при рейтинговій оцінці фінансового забезпечення розвитку підприємства

Висновки до розділу 1

Узагальнюючи результати дослідження щодо визначення сутності фінансового аналізу та методики його проведення, встановлено таке.

У зв'язку з індивідуалізацією підходів до бачення фінансового стану сьогодні єдиної думки щодо трактування відповідного поняття не існує. Думки вчених мають як спільні, так і відмінні риси. Пропонується розглядади фінансовий стан підприємства як економічну категорію, що визначає реальну та потенційну

фінансову спроможність підприємства забезпечити достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності, певний рівень саморозвитку підприємства та спроможність погашення зобов'язань перед відповідними суб'єктами господарювання. Фінансовий стан визначає місце підприємства в економічному середовищі та те, наскільки ефективними і безризиковими можуть бути ділові відносини з ним комерційних банків, постачальників, потенційних інвесторів і позичальників.

2. З розвитком економіки і фінансового аналізу повинна удосконалюватися і розвиватися його методична основа. Центральні державні відомства пропонують суспільству певну систему критеріїв і нормативів, то вони повинні бути ретельно вивірені, обґрунтовані і несуперечливі.

3. Формування єдиної системи методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємства та розробка детального алгоритму їх застосування сприятиме, по-перше, об'єктивному визначенню статичної і потенційної можливості розвитку фінансово-господарської діяльності підприємств та їх забезпеченню фінансовими ресурсами; по-друге, підвищенню якості прийняття управлінських рішень, що, в підсумку, забезпечуватиме збільшення фінансових результатів та досягнення тактичних та стратегічних цілей функціонування підприємств різних галузей економіки.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ЮРСАТ»

2.1 Загальні відомості про підприємство та оцінка основних економічних показників його функціонування

Товариство з обмеженою відповідальністю «Юрсат» було створене у 2012 р. і розташовується за адресою: Україна, Дніпропетровська обл, Солонянський район, смт. Солоне, вул. Польова, 1. Товариство з обмеженою відповідальністю «Юрсат» (надалі - Підприємство) створене відповідно до вимог чинного законодавства України рішенням засновника, шляхом об'єднання майна та коштів засновника, для здійснення Підприємством підприємницької діяльності та отримання прибутку. Підприємство у своїй діяльності керується Господарським Кодексом України, Цивільним Кодексом України, «Про господарські товариства» та іншими законодавчими актами України, цим Статутом (після його державної реєстрації), внутрішніми нормативними актами, а при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, актами інших держав. ТОВ діє на підставі установчого договору і статуту.

Підприємство має право займатися будь якою іншою діяльністю, що не передбачено вище наведеним переліком робіт за умови відсутності заборони у законодавстві на заняття цією діяльністю. У випадках, передбачених чинним законодавством, Підприємство отримує ліцензії (інші дозволи) на право займатися окремими видами діяльності. Знаходиться на загальній системі оподаткування, є платником податку на додану вартість і сплачує податок на прибуток від своєї діяльності. Здійснює облік всієї своєї діяльності, контроль за ходом виробництва продукції і послуг, веде оперативний бухгалтерський облік і статистичну звітність в порядку, встановленому законодавством.

Підприємство виробляє та реалізує продукти плодоовочевої заморозки. Види діяльності, що надає ТОВ: оптова торгівля фруктами, овочами, ягодами;

переробка фруктів, овочів, ягід; виробництво готової продукції; послуги для ринку фруктів, овочів, ягід; експорт фруктів, овочів, ягід; надання послуг щодо транспортної й складської логістики температурних продуктів.

Управління ТОВ здійснюється за допомогою системи органів, які формують учасники товариства. Згідно зі ст. 145 Цивільного Кодексу України вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю є збори учасників, що складаються з учасників або призначених ними представників. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосують учасники, що володіють у сукупності більш як 50 % загальної кількості голосів учасників товариства. Збори учасників товариства з обмеженою відповідальністю скликаються не рідше як 2 рази на рік, якщо інше не передбачено установчими документами. Такі збори вважаються повноважними, якщо на них присутні учасники (представники учасників), які володіють у сукупності більш як 60 % голосів.

Організаційна структура підприємства є лінійно-функціональною. Лінійному керівнику в розробці відповідних рішень, програм, планів допомагають його функціональні заступники. Управління фінансовою діяльністю здійснює фінансовий директор. Разом з генеральним директором він несе відповідальність за фінансовий стан підприємства. Облік діяльності фірми здійснює головний бухгалтер. Контроль за діяльністю виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю здійснює ревізійна комісія, що утворюється зборами учасників товариства з їх числа у кількості не менше трьох осіб. Її діяльність регламентовано ст. 63 Закону України "Про господарські товариства" .

Встановлення і регулювання цін і тарифів визначається положеннями Закону України „Про ціни і ціноутворення”, дія якого поширюється на всі підприємства й організації незалежно від форм власності, підпорядкованості і методів організації праці та виробництва . З року в рік підприємство стрімко розвивається у напрямку збільшення обсягів виробництва, підвищення якості продукції, вдосконалення технологічних процесів, покращення умов праці та навчання персоналу.

Ефективність використання кадрового потенціалу підприємства характеризується продуктивністю праці [17].. Обчислюють середній виробіток товарної продукції (валової, реалізованої) у розрахунку на одного працюючого або на одного робітника, динаміку яких наведено в таблиці 2.1.

Аналізуючи динаміку обсягу товарної продукції за 2016 -2020 роки, можна зробити висновок, що останні чотири роки підприємство скорочувало обсяг виробництва. Так, у 2018 році у порівнянні з попереднім періодом обсяг товарної продукції скоротився на 1232 тис.грн (11,9%), у 2019 році порівняно з 2018 обсяг виробництва скоротився ще на 363,6 тис.грн. (4%), а у 2020 році порівняно з 2019 роком – знизився на 177 тис.грн. (2%). Лише 2017 року спостерігалось збільшення обсягу товарної продукції на 610,7 тис.грн. (6,3%).

У досліджуваному періоді відбувалося зниження ефективності роботи персоналу підприємства [17 - 19]. Продуктивність праці одного робітника у 2020р. порівняно з 2019 роком – знизилася на 0,7 тис.грн. (0,32%). У порівнянні з базовим періодом продуктивність праці одного робітника зросла у 2017 році на 3,3 тис.грн. (1,42%), у 2018 році – знизилася на 19,86 тис.грн. (8,53%), у 2019 році – на 28,3 тис. грн. (12,2%), у 2020 році – на 27,7 тис.грн. (11,9%). Як відомо, обсяг випуску продукції залежить від забезпеченості підприємства трудовими ресурсами та продуктивності праці (трудові фактори) [14, 17, 18]. . Тому доцільно виявити вплив трудових факторів на обсяг товарної продукції ТОВ «Юрсат» протягом періоду з 2016 по 2020 роки (табл. 2.4, рис. 2.4). З даних розрахунків видно, що у 2017 році на зміну обсягу товарної продукції більшою мірою вплинуло збільшення чисельності працівників та тривалості робочого дня; у 2018 році — зменшення чисельності робітників та середньогодинної продуктивності праці робітника; у 2019 році — збільшення тривалості робочого дня та зменшення середньогодинної продуктивності робітника; у 2020 році — зменшення чисельності працівників та середньогодинної продуктивності праці робітника.

Таблиця 2.1

Аналіз ефективності використання трудових ресурсів ТОВ «Юрсат»

Показник	Рік					Відхилення від даних базисного періоду (2016р.)							
	2016	2017	2018	2019	2020	2017		2018		2019		2020	
						Δ	%	Δ	%	Δ	%	Δ	%
Обсяг реалізованої продукції, тис. грн	9870,2	10758	9482,6	9420	9230,4	888,2	9,00	-387,60	-3,93	-450,2	-4,6	-639,8	-6,5
Обсяг товарної продукції, тис.грн.	9776,7	10795	9397,6	9482,2	9241,3	1018,4	10,42	-379,10	-3,88	-294,5	-3,0	-535,4	-5,5
Обсяг товарної продукції в порівняних цінах, тис.грн.	9776,7	10387	9155,6	8792	8615	610,7	6,25	-621,10	-6,35	-984,7	-10,1	-1161,7	-11,9
Середньоспискова чисельність ПВП, чол.	47	50	48	48	47	3	6,38	1,00	2,13	1	2,1	0,0	0,0
Середньоспискова чисельність робітників, чол.	42	44	43	43	42	2	4,76	1,00	2,38	1	2,4	0,0	0,0
Питома вага робочих у ПВП, %	89,4	88	89,6	89,6	89,4	-1,4	-1,57	0,20	0,22	0,2	0,2	0,0	0,0
Відпрацьовано робітником днів, дн.	251	251	251	249	248	0	0,00	0,00	0,00	-2	-0,8	-3,0	-1,2
Тривалість робочого дня, год	7,3	7,5	7,5	8	8	0,2	2,74	0,20	2,74	0,7	9,6	0,7	9,6
Середня продуктивність праці 1 працівника за рік , тис.грн.	208,01	207,75	190,74	183,17	183,30	-0,27	-0,13	-17,27	-8,30	-24,85	-11,9	-24,7	-11,9
Середня продуктивність праці 1 робітника за рік, тис.грн.	232,78	236,08	212,92	204,47	205,12	3,3	1,42	-19,86	-8,53	-28,31	-12,2	-27,7	-11,9
Продуктивність 1 робітника за годину, грн.	127,04	125,41	113,11	102,64	103,39	-1,64	-1,29	-13,94	-10,97	-24,4	-19,2	-23,7	-18,6
Трудомісткість в 1 тис.грн., люд.-год.	7,87	7,97	8,84	9,74	9,67	0,10	1,30	0,97	12,32	1,87	23	1,8	22,9

Таблиця 2.2

Вплив трудових факторів на обсяг товарної продукції ТОВ «Юрсат»

Вплив факторів	2017	2018	2019	2020
Зміна обсягу ТП порівняно з минулим періодом, тис.грн, у т.ч.:	610,7	-1231,8	-363,6	-177
а) за рахунок зміни чисельності працівників, грн.	623244	-381554,31	0	-183376,43
б) зміни питомої ваги робітників, грн.	-162945	181307,35	0	-19219,72
в) зміни кількості явок на роботу, грн.	0	0	-72966,56	-34502,87
г) зміни тривалості робочого дня, грн.	280609,78	0	605622,45	0
д) зміни середньогодинної продуктивності праці, грн.	-135466,93	-995907,98	-896323,54	9,76

Від того, як підприємства забезпечені фінансовими ресурсами та від ефективності їх використання значною мірою залежать результати його господарсько-фінансової діяльності та фінансова стійкість. Це зумовлено тим, що підвищення ресурсовіддачі дає змогу збільшити обсяг випуску продукції без додаткових інвестиційних вкладень, знизити собівартість продукції. Тому слід дослідити, як на підприємстві використовується майновий потенціал.

2.2. Аналіз майнового потенціалу підприємства

Стабільність фінансового стану підприємства залежить від правильності та доцільності вкладення фінансових ресурсів у активи, тому для його оцінки необхідно вивчити передусім склад, структуру майна та джерела його утворення, а також причини їх зміни. Особлива увага при цьому приділяється вивченню

причин, які негативно впливають на фінансову стійкість та фінансовий стан підприємства.

За даними балансу (ф.1) визначається вартість усього майна підприємства (підсумок активу балансу — валюта балансу) і сума джерел утворення (підсумок пасиву балансу) цього майна на певну звітну дату. Далі визначається відхилення за кожним видом майна і джерел його утворення порівнянням даних на кінець і на початок звітного періоду. Для вивчення структурних змін необхідно додатково визначити питому вагу кожного виду майна в загальній валюті балансу і вивчити причини змін структури майна і джерел його утворення. Детальний аналіз цього питання дає можливість установити, якою мірою ТОВ «Юрсат» може спиратися на власні кошти і скільки треба позичити, а також наскільки ефективно використовуються власні й позичені кошти. Отже, менеджер матиме змогу вирішити, наскільки надійними є джерела засобів і що треба зробити в майбутньому для забезпечення грошових надходжень. Цей аналіз уможливило також визначення відповідності стратегії ТОВ «Юрсат» напрямкам використання коштів з тим, щоб у разі необхідності вжити заходів для виправлення ситуації.

На першому етапі аналізу надамо загальну оцінку стану майна і його окремих частин (табл. 2.3 – 2.4, рис. 2.1) [19, 21 - 24]. Із даних аналітичних таблиць можна зробити висновок, що за останні два роки загальна вартість майна зменшується. Так в 2019 році сума майна в порівнянні з 2018р. знизилася на 455 тис.грн, що становить 8.3 %, в 2020в порівнянні з 2019– на 472,7 тис.грн. (9.41 %). З 2016по 2018рр спостерігалось зростання майна : в 2017в порівнянні з 2016на 358.5 тис.грн (9,41 %), в 2018в порівнянні з 2017на 1303.7 (31.27%).

У 2020 році найбільшу питому вагу в активі мають оборотні активи — 76%, а саме грошові кошти (21%), товари (17%), дебіторська заборгованість (26%), запаси та готова продукція (6%). Необоротні активи складають 24%, за рахунок частки основних фондів. Якщо порівнювати з минулими роками, то можна зробити висновок, що у 2020 році питома вага оборотних активів сягає рівня 2016та 2017років та на 3 та 1% менша за рівень відповідно 2018 – 2019 років.

Таблиця 2.3

Склад та структура майна ТОВ «Юрсат» у 2016-2020 рр.

Актив	Роки					Структура, %				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
1										
1. Необоротні активи	862,0	900,8	1159,4	1113,1	1071,6	23%	22%	21%	22%	24%
Основні засоби (залишкова вартість)	9,8	15,0	15,0	24,0	22,0	0%	0%	0%	0%	0%
Долгострокові фінансові інвестиції	871,8	915,8	1174,4	1137,1	1093,6	23%	22%	21%	23%	24%
Усього за розділом 1										
2. Оборотные активи										
Запасы	739,1	813,0	349,9	297,5	263,3	19%	20%	6%	6%	6%
Виробничі запаси	229,3	266,0	181,0	243,2	254,1	6%	6%	3%	5%	6%
готова продукція	915,5	888,7	1217,0	980,1	760,9	24%	21%	22%	20%	17%
товари										
Дебіторська заборгованість за товари, роботи	368,0	341,4	1040,5	766,4	651,1	10%	8%	19%	15%	14%
Дебіторська заборгованість в розрахунках	2,4	14,7	38,8	11,2	9,8	0%	0%	1%	0%	0%
Інша дебіторська заборгованість	256,4	444,7	562,6	584,8	562,2	7%	11%	10%	12%	12%
в національній валюті	370,0	404,9	764,0	929,7	890,0	10%	10%	14%	19%	20%
в іноземній валюті	10,0	15,7	144,4	67,6	58,4	0%	0%	3%	1%	1%
Всього по разделу 2	2893,1	3189,1	4298,2	3880,5	3449,8	76%	76%	79%	77%	76%
Витрати майбутніх періодів	45,2	64,0	0,0	3,4	4,8	1%	2%		0%	0%
Баланс	3810,1	4168,9	5472,6	5021,0	4548,2	100	100	100	100	100

На другому етапі проведемо аналіз виробничого потенціалу ТОВ «Юрсат» в динаміці за 2016-2020 рр. Відомо, що фінансовий стан підприємства значною

мірою обумовлюється його виробничою діяльністю. Тому, аналізуючи фінансовий стан підприємства, необхідно оцінити його виробничий потенціал [21].

До виробничого потенціалу відносять:

- основні засоби;
- виробничі запаси;
- незавершене виробництво;
- витрати майбутніх періодів (розд. 3 активу).

Ці статті складаються з реальних активів, що характеризують виробничу потужність підприємства. На кінець 2020 року у ТОВ «Юрсат» відбулося зменшення його виробничої потужності передусім за рахунок суттєвого зниження виробничих запасів. Менша питома вага цих активів у загальній вартості майна підприємства свідчить про скорочення виробничих можливостей на 12%. Цей показник не повинен бути нижчим за 50%. За основу для порівняння взято галузеві стандартні показники.

Показник питомої ваги вартості основних фондів у загальній вартості коштів підприємства розраховують як відношення залишкової вартості основних засобів до валюти балансу. Питома вага основних фондів протягом даного періоду не зазнала значних змін та трималася на рівні 21-24%. Проведемо більш детальний аналіз ефективності використання основних виробничих фондів у ТОВ «Юрсат» та їх вплив на можливості зміцнення виробничого потенціалу підприємства. табл. 2.4).

Вплив зміни факторів, пов'язаних з використанням основних фондів, на обсяг товарної продукції: $ТП = ОВФ * Фв$

$\Delta ТП_{овф} = -43,9 * 8,345 = -366,35$ тис. грн ; $\Delta ТП_{фв} = 0,115 * 1092,35 = 125,62$ тис. грн

$\Delta ТП = -240,73$ тис. Грн

$Фз = 632,7 / 42 = 15,06$ тис. грн - ОФ на 1 робітника

Рентабельність ОФ = Прибуток балансовий / ОВФ = $15 / 1092,35 = 1,4\%$

Відносна економія використання основних виробничих фондів склала:
 $1092,35 - 1136,25 * 0,9746 = -15,03$ тис.грн

Таблиця 2.4

Показники ефективності використання основних виробничих фондів
 ТОВ «Юрсат»

Показники	2019	2020	Абсолютне відхилення	Темп приросту
1. Обсяг товарної продукції, тис.грн	9482,2	9241,3	-240,9	-2,5%
2. Середньорічна вартість основних промислово-виробничих фондів, тис.грн	1136,25	1092,35	-43,9	-3,90%
в т.ч. активної частини	679,1	632,7	-46,4	-6,83%
3. Фондовіддача (рядок 1: рядок 2)	8,345	8,46	0,115	+1,3%
в т.ч. активної частини	13,963	14,606	6,431	+4,6%
4. Частка активної частини	59,77%	57,92%	-1,8%	-3%

Таким чином, можна підсумувати, що обсяг товарної продукції зменшився на 240,9 тис.грн. Цьому сприяло зменшення середньорічної вартості основних виробничих фондів на 43,9 тис. грн, що зменшило випуск товарної продукції на 366,35 тис. грн. За рахунок підвищення фондовіддачі на 0,115 грн. випуск товарної продукції зріс на 125,62 тис.грн. На підприємстві знизилася вартість основних виробничих фондів, чому сприяло старіння обладнання за відсутності його оновлення, тож підприємству необхідно звернути увагу на оновлення й нарощування активної частини основних фондів, що забезпечить підвищення рівня технічного стану основних виробничих фондів та зростання виробничого потенціалу ТОВ «Юрсат» [21 - 24].

На третьому етапі здійснюємо аналіз складу і динаміки мобільних, тобто оборотних активів підприємства (табл. 2.6). [19, 21 – 24, 29]. На основі аналізу

структури оборотних активів вивчають зміни, що відбулися в складі оборотних коштів у цілому, а після цього — в розрізі окремих статей оборотних активів.

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки окремих складових майна та оборотних активів

ТОВ «Юрсат» за 2016-2020р

Актив	Відхилення за ланцюговим способом							
	абсолютное				темп роста			
1	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019
1. Необоротні активи								
Основні засоби (залишкова вартість)	209,6	170,8	-87,8	-41,5	124%	119%	92%	96%
Долгострокові фінансові інвестиції	12,2	7,0	7,0	-2,0	224%	147%	147%	92%
Усього за розділом 1	221,8	177,8	-80,8	-43,5	125%	119%	93%	96%
2. Оборотные активи								
Запасы								
Виробничі запаси	-475,8	-549,7	-86,6	-34,2	36%	32%	75%	89%
готовапродукція	24,8	-11,9	73,1	10,9	111%	96%	140%	104%
Товари	-154,6	-127,8	-456,1	-219,2	83%	86%	63%	78%
Дебіторська заборгованість за товари, роботи	283,1	309,7	-389,4	-115,3	177%	191%	63%	85%
Дебіторська заборгованість в розрахунках	7,4	-4,9	-29,0	-1,4	408%	67%	25%	88%
Інша дебіторська заборгованість	305,8	117,5	-0,4	-22,6	219%	126%	100%	96%
в національній валюті	520,0	485,1	126,0	-39,7	241%	220%	116%	96%
в іноземній валюті	48,4	42,7	-86,0	-9,2	584%	372%	40%	86%
Всього по розделу 2	556,7	260,7	-848,4	-430,7	119%	108%	80%	89%
Витрати майбутніх періодів	-40,4	-59,2	4,8	1,4	11%	8%		141%
Баланс	738,1	379,3	-924,4	-472,8	119%	109%	83%	91%

Результати аналізу свідчать, що у ТОВ «Юрсат» спостерігається динаміка щорічного збільшення обсягу грошових коштів та готової продукції та зменшення обсягу товарів та дебіторської заборгованості за товари. Характерним для ТОВ «Юрсат» є значне скорочення обсягу виробничих запасів — з 19% у 2016 році до 6 % у 2020 році. Тож надалі підприємству необхідно потурбуватися про збільшення обсягу виробничих запасів для уникнення перебоїв виробництва на випадок затримання поставок сировини та матеріалів. Також варто намагатися скоротити дебіторську заборгованість, оскільки вона вилучає оборотні кошти, які могли б бути використані на поповнення запасів.

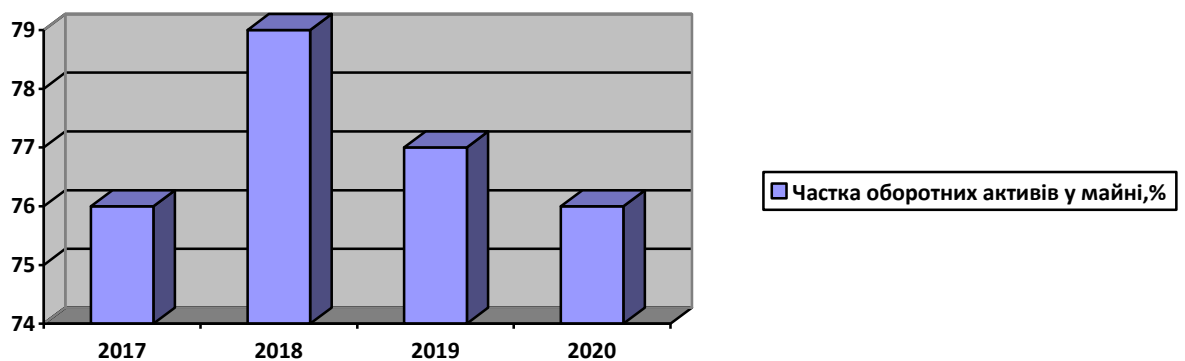


Рис. 2.1. Питома вага оборотних активів в структурі активу балансу ТОВ «Юрсат»

Надходження, набуття, створення майна підприємства здійснюється за рахунок власного та позичкового капіталу, співвідношення яких розкриває його фінансовий стан [20, 21 - 24]. Аналіз джерел майна ТОВ «Юрсат» здійснюється за даними балансу. В аналітичній таблиці 2.8 та рис.2.6 наведено перелік джерел власних і позичених коштів, вкладених у майно підприємства. Аналізуючи наведені дані, можна констатувати, що вартість майна підприємства зросла за аналізованій період на 738,1 тис. грн., але це відбулося тільки за рахунок зростання позичкового капіталу, зокрема, поточних зобов'язань на суму 777,5 тис. грн.. при зменшенні власного капіталу на підприємства 39.6 тис. грн. Кількість власних оборотних коштів за весь досліджуваний період зменшилась на 261,4 тис. грн., або на 14,3% $[(261,4: 1824,8) 100]$. Змінилась і їхня величина в структурі власних коштів підприємства — їх частка зросла до 58,8%. За рахунок власного оборотного

капіталу на кінець 2020 року покривалось більш. ніж 100% матеріальних оборотних активів $[(1563,4 : 1278,3) 100]$, але це пояснюється різким скороченням виробничих запасів та виробничої програми підприємства, а тому не може мати позитивної оцінки щодо зміцнення фінансової стійкості ТОВ «Юрсат».

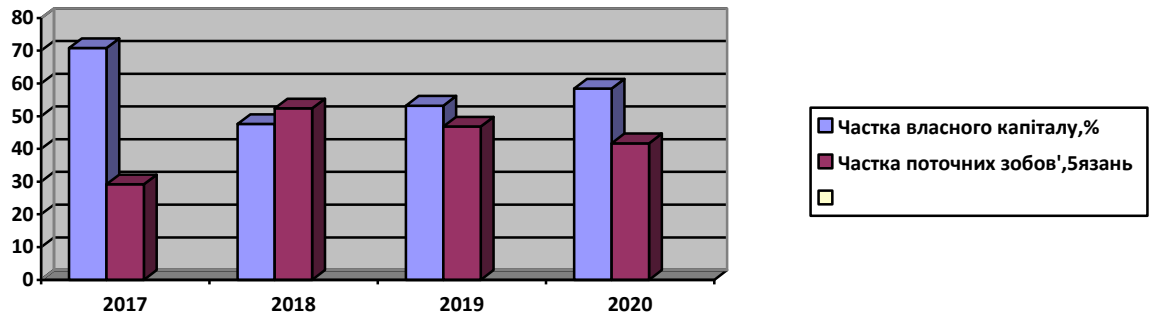


Рис. 2.2. Структура джерел формування капіталу ТОВ «Юрсат»

Таблиця 2.6

Аналіз складу джерел майна ТОВ «Юрсат»у 2016– 2020рр.

ПАСИВ	2016	2017	2018	2019	2020
1. Власний капітал					
Статутний капітал	2855	2855,0	2855,0	2855,0	2855,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-158,4	-277,1	-251,8	-186,0	-198,0
Всього за розділом 1	2696,6	2577,9	2603,2	2669,0	2657,0
2. Довгострокові зобов'язання					
Довгострокові кредити банків					
Всього за розділом 2					
3. Поточні зобов'язання					
Краткосрочные кредиты банков	1015,5	1478,0	2426,5	2100,0	1730,3
Кредиторська заборгованість за товари, работ, послуги	97	111,8	424,8	245,1	156,9
Поточні зобов'язання за розрахунками					
За авансами	1,2	0,9	0,0	0,0	0,0
з бюджетом					
зі страхування		0,0	5,2	1,2	2,1
З оплати праці	0,1	0,3	12,1	4,5	1,4
з учасниками					
Поточні зобов'язання інші		0,0	0,8	1,1	0,5
Всього за розділом 3	1113,7	1591,0	2869,4	2352,0	1891,2
Баланс	3810,4	4168,9	5472,6	5021,0	4548,2

Таблиця 2.7

Аналіз динаміки власного оборотного капіталу
ТОВ «Юрсат» за 2016– 2020рр.

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення від 2020року			
						9=7-3	10=7-4	11=7-5	12=7-6
1	3	4	5	6	7				
Загальна величина запасів (З)	1883,9	1967,7	1747,9	1520,8	1278,3	-606	-689	-470	-243
Наявність власних оборотних коштів (1р. пасиву) - 1р. активу балансу	1824,8	1662,1	1428,8	1531,9	1563,4	-261	-99	135	32

Таким чином, аналізу структури майна достатньо для того, щоб оцінити стан активів і наявність капіталу на підприємстві для повернення боргів, але його замало для відповіді на запитання, наскільки вигідно інвестору вкласти капітал у підприємство.

Тому наступним етапом аналізу фінансового стану підприємства і для внутрішніх, і для зовнішніх користувачів інформації є детальне вивчення фінансового стану за напрямками: аналіз фінансових результатів й рентабельності діяльності; аналіз фінансової стійкості; ліквідності та платоспроможності підприємства.

2.3. Аналіз ефективності функціонування підприємства

Кінцевим позитивним результатом господарської діяльності підприємства є прибуток. Прибуток — це грошовий дохід, утворений в результаті виробничо-господарської діяльності. Прибуток виконує такі основні функції:

— оцінки підсумків діяльності підприємства;

— розподілу (розподілу доходу між підприємством і державою, підприємством і його робітниками, між сферою виробництва і невиробничою сферою);

— джерела утворення фондів економічного стимулювання

Отже, у зростанні прибутку заінтересовані як підприємство, так і держава. На підприємствах приріст прибутку досягається не лише завдяки збільшенню трудового внеску колективу підприємства, а й за рахунок багатьох зовнішніх факторів. Саме тому на кожному підприємстві необхідно систематично проводити аналіз формування, розподілу та використання прибутку. Цей аналіз має надзвичайно важливе значення і для зовнішніх суб'єктів (місцевих бюджетів, фінансових і податкових органів, банків).

Головними завданнями аналізу фінансових результатів підприємства є:

- систематичний контроль за виконанням планів одержання прибутку;
- виявлення факторів формування показників прибутку та розрахунки їхнього впливу;
- вивчення напрямків і тенденцій розподілу прибутку; виявлення резервів збільшення прибутку;
- розробка заходів для використання виявлених резервів.

Джерелами аналітичної інформації є плани економічного та соціального розвитку, фінансовий план (розрахунковий баланс доходів і витрат), бізнес-план; форми бухгалтерської звітності № 1 «Баланс підприємства», № 2 «Звіт про фінансові результати» (табл. 2.8, рис. 2.7 – 2.8), декларація про прибуток підприємства, матеріали маркетингових досліджень.

Найвищий обсяг виручки від реалізації продукції спостерігався у 2017 році — 10758,4 тис.грн, найнижчий — у 2020 році — 9230 тис.грн, що на 1528,4 тис.грн, або на 14%, менше від рівня 2017 року, та на 94 тис.грн, або 2%, за рівень попереднього 2019 року. Собівартість реалізованої продукції не має чіткої динаміки, і у 2020 році її обсяг склав 7318 тис.грн, що на 635 тис.грн, або на 8% менше за рівень 2016 року, та на 32 тис.грн, або 0,4%, за рівень 2019 року. Обсяг

чистого прибутку у 2020 році є найменшим порівняно з усіма попередніми роками і складає лише 15 тис.грн, що на 18 тис.грн менше від рівня 2016 року та на 4 тис. грн від рівня 2019 року.

Таблиця 2.8

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Юрсат» у 2016– 2020р.

Стаття	Роки					Структура, %				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
1	4	5	6	7	8	10	11	12	13	14
Дохід (виручка) від реалізації продукції	9870,0	10758,4	9482,6	9420,0	9230,0	100,	100,	100	100	100,00
Податок на додану вартість	1527,0	1664,8	1490,1	1479,0	1426,0	15,4	15,4	15,7	15,70	15,45
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	8343,0	9093,6	7992,5	7941,0	7805,0	84,5	84,5	84,2	84,30	84,56
Собівартість реалізованої продукції	7953,0	8696,9	7310,0	7350,0	7318,0	80,5	80,8	77,0	78,03	79,28
Валовий:										
прибуток	390,0	396,7	682,5	591,0	487,0	3,95	3,69	7,20	6,27	5,28
Інші операційні доходи	12,0	9,3	2,5	7,0	6,0	0,12	0,09	0,03	0,07	0,07
Адміністративні витрати	196,0	207,8	284,4	256,0	231,0	1,99	1,93	3,00	2,72	2,50
Витрати на збут	213,0	200,4	361,5	326,0	248,0	2,16	1,86	3,81	3,46	2,69
Інші операційні витрати	17,0	18,9	14,4	0,0	0,0	0,17	0,18	0,15	0,00	0,00
Фін.рез-ти від операцій-сті										
прибуток	0,0	0,0	24,7	16,0	13,0	-0,24	-0,20	0,26	0,00	0,15
збиток	24,0	21,1	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	3,94	-0,17	0,00
Інші фінансові доходи	57,0	68,5	5,0	6,0	4,0	0,58	0,64	0,05	0,06	0,04
Фінансові результати до оподаткування:										
прибуток	33,0	47,4	29,7	22,0	18,0	0,33	0,44	0,31	0,06	0,20
збиток										
Податок	0,0	12,4	4,4	3,0	3,0	0,00	0,12	0,05	0,03	0,03
прибуток	33,0	35,0	25,3	19,0	15,0	0,33	0,33	0,27	0,03	0,16

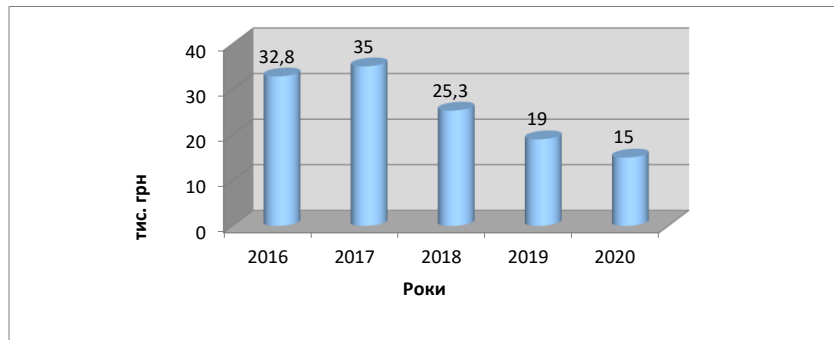


Рис. 2.3. Динаміка чистого прибутку ТОВ «Юрсат» у 2016-2020рр.

Аналізуючи структуру доходу від реалізації продукції, можна побачити, що собівартість реалізованої продукції у 2020 році складає 79,28%, що дещо перевищує рівень 2018 та 2019 років, проте на 1,5% нижче за рівень 2016 та 2017 року. Адміністративні витрати та витрати на збут більші, ніж 2016 та 2017 року, проте менші від рівня 2018 та 2019 років, і тримаються на рівні 2,5 та 2,69% відповідно. Інші операційні доходи та фінансові доходи незначні та не сягають навіть 1%, що говорить про низький розвиток позаопераційної діяльності підприємства. Динаміка чистого прибутку протягом даного періоду є негативною, і у 2020 році він становить лише 0,16% у структурі доходу, що на 0,17% менше за рівень 2016 року. Тож підприємству необхідно звернути увагу на заходи, спрямовані на зниження собівартості продукції та скорочення інших витрат для нарощування обсягу чистого прибутку.

Щоб поглибити аналіз прибутку від реалізації продукції, треба детально вивчити зміни обсягу реалізації, ціни, структури та собівартості для кожного виду продукції [16, 21 - 24]. Результати факторного аналізу прибутку від реалізації наведено в табл. 2.10. За два роки виручка від реалізації продукції зменшилась на 187,6 тис. грн. За рахунок зміни ціни виручка від реалізації збільшилась на 307,68 тис. грн., але за рахунок зміни обсягу виробництва вона зменшилась на 559,845 тис. грн. Також зменшились адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати, але й значно зменшився річний випуск продукції і, як

бачимо, чистий прибуток підприємства зменшився на 10,3 тис. грн. Тож підприємству потрібно збільшувати випуск продукції.

Таблиця 2.9

Аналіз впливу факторів на чистий прибуток ТОВ «Юрсат»

Показник	Код рядка	2017	2018	2019	2020	Відхилення 2020р. від 2019р.
1	2	3	4	5	6	7
Виручка від реалізації продукції, не враховуючи ПДВ	35	7992,5	7940,9	7940,9	7804,9	-187,6
Собівартість реалізованої продукції	40	7310	7350	7350	7318	8
Річний випуск продукції, т		6539,7	6280	6280	6153,6	-386,1
Середня ціна 1 т, грн		1450	1500	1500	1500	50
Адміністративні витрати	70	284,4	256	256	231,2	-53,2
Витрати на збут	80	361,5	326,4	326,4	248,4	-113,1
Інші операційні витрати	90	14,4	0	0	0	-14,4
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	4,4	3,2	3,2	3	-1,4
Чистий прибуток (результативний показник)	220	25,3	19	19	15	-10,3
Загальна зміна виручки від реалізації	-	-51,6		-136		-187,6
Зміна виручки від ціни	-	314		0		307,68
Зміна виручки від обсягу	-	-376,565		-189,6		-559,845

Розрахунок впливу факторів на виручку від реалізації здійснюємо способом абсолютних різниць. Вплив зміни випуску продукції на обсяг товарної продукції визначають за формулою: $\Delta Q_q = (q_1 - q_0) * P_0$ У 2019 році відносно 2018: $(6280 - 6539,7) * 1450 = -376,565$ тис. грн. У 2020 році відносно 2019: $(6153,6 - 6280) * 1500 = -189,6$ тис. грн. У 2020 році відносно 2018: $(6153,6 - 6539,7) * 1450 = -559,845$ тис. грн. Вплив зміни ціни одиниці продукції на обсяг товарної продукції визначають за формулою: $\Delta Q_p = q_1 * (P_1 - P_0)$ У 2019 році відносно 2018: $6280 * (1500 - 1450) = 314$ тис. грн. У 2020 році відносно 2019: $6153,6 * 0 = 0$ У 2020 році відносно 2018: $6153,6 * 50 = 307,68$ тис. грн

Тож можна зробити висновок, що зміна виручки від реалізації протягом даних років відбувалася, більшою мірою, за рахунок зміни обсягів випуску продукції. Результати аналізу операційних витрат, як визначального чинника впливу на фінансові результати діяльності підприємства наведено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз операційних витрат ТОВ «Юрсат»

Елементи витрат	Витрати					Питома вага, %				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Матеріальні витрати	2312	2377	4641	4667,7	4536,3	84,07	83,23	91,58	91,65	91,27
Витрати на оплату праці	128,5	137	189	178,4	175,1	4,67	4,79	3,72	3,50	3,52
Відрахування на соц.страх.	49,7	51,7	68,2	56,7	48	1,81	1,81	1,35	1,11	0,97
Амортизація	93	112	127	132,3	156,3	3,38	3,92	2,50	2,60	3,14
Інші витрати	167,1	178	43,3	57,9	54,4	6,07	6,24	0,85	1,14	1,09
Разом	2751	2856	5068	5093	4970	100	100	100	100	100

Аналізуючи динаміку витрат за 2016-2020рр., можна дійти висновку, що в 2017р в порівнянні з 2016витрати зросли на 105.5 тис.грн. (3,8 %), в 2018в порівнянні з попереднім роком – на 2212 тис.грн. (77.4 %), в 2019р. – на 24,9 тис.грн. (0,49 %), в 2020р. – зменшились на 123 тис грн.(2,4 %).

Таблиця 2.11

Аналіз рівня собівартості товарної продукції ТОВ «Юрсат»

Показники	2016	2017	2018	2019	2020
Собівартість, грн.	8263,85	9124,53	7920,86	7993,33	7814,12
Товарна продукція, тис. грн.	9776,7	10795	9397,6	9482,2	9241,3
Рівень собівартості	0,8452	0,8452	0,8429	0,8430	0,84556

Основним структурним елементом операційних витрат ТОВ «Юрсат» протягом всього досліджуваного періоду є матеріальні витрати, питома вага яких має тенденцію до збільшення і в 2020 році складала 91,3%, тому необхідно більш детально проаналізувати саме цей елемент витрат підприємства.

При аналізі собівартості продукції важливим є визначення загального рівня собівартості товарної продукції на підприємстві, тобто витрати на 1 грн товарної продукції.

Розрахувавши рівень собівартості для 2016-2020 років, можна зробити такі висновки. У 2017 році у порівнянні з минулим рівень собівартості не змінився; у 2018 році рівень собівартості знизився на 0,27%, що є позитивним, оскільки свідчить про підвищення ефективності використання ресурсів та збільшення прибутку; але вже в наступному році (2019) рівень собівартості підвищився на 0,11%, а в 2020 – на 0,3%, що, безумовно, є негативним показником діяльності підприємства.

Для аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів існує певна система технологічних показників, які відображають рівень та суму матеріальних ресурсів. Тільки порівняно з нормативними витратами матеріальних ресурсів на одиницю продукції (робіт, послуг) підприємство може визначити ефективність і доцільність фактичних витрат. Узагальнюючим показником ефективності витрачання матеріальних ресурсів є матеріаломісткість товарної продукції і питома матеріаломісткість.

Відносна економія матеріалів склала -22,83 т (13,7 т. грн) і резерв збільшення обсягу товарної продукції - $22,83/1,2548 = 18,19$ т (27,29 тис.грн)

1. Розрахунок впливу на обсяг виробництва продукції факторів:

а) зміна кількості використаної сировини: $-219,17 * 0,7969 = -175$ т

б) зміна виходу продукції: $-0,0024 * 7560,5 = -18$ т

2. Вплив факторів на кількість використаної сировини:

а) вплив зменшення залишку сировини на початок року:

$-34,94 * 0,796 = -27,81$ т;

б) вплив зміни надходження сировини за рік у порівнянні з минулим роком:
 $-207,03 * 0,796 = -164,8$ т;

в) вплив зміни залишку сировини на кінець року: $22,8 * 0,796 = 18,15$ т;

г) вплив непланового використання сировини: 0

Усього вплив факторів: $-27,81 - 164,8 + 18,15 = -175$ т.

Отже, за результатами розрахунків встановлено, що резерви зростання виробництва становлять 18,19 т, або 0,3% до минулого року.

Таким чином, дослідження свідчать, щоб постійно забезпечувати зростання прибутку, треба шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання, які виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва продукції і її реалізації. Визначення резервів збільшення прибутку базується на науково обґрунтованій методиці розробки заходів з їх мобілізації.

Встановлено, що резерви збільшення прибутку у є можливими:

⇒ за рахунок збільшення обсягу випуску продукції (робіт, послуг);

⇒ за рахунок зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції;

⇒ за рахунок економії і раціонального використання коштів на оплату праці робітників та службовців;

⇒ за рахунок запровадження досягнень науково-технічного прогресу, в результаті чого зростає продуктивність праці.

Аналіз фінансових результатів доповнюємо аналізом показників рентабельності, які комплексно характеризують кінцеві результати господарювання, тому що їх величина показує співвідношення економічного ефекту з використаними ресурсами. Структура показників рентабельності в загальному вигляді являє собою відношення прибутку до ресурсів чи витрат, тобто прибуток виступає у якості одного з основних факторів. Результати розрахунків показників рентабельності наведено в табл. 2.12. та на рис. 2.4 – 2.5.

Дані аналітичних таблиць й графіків показників рентабельності свідчать, що загальна рентабельність підприємства більша 0, але вона має тенденцію до зниження. У 2020 році загальна рентабельність становила 0,4, це означає, що

прибуток підприємства до оподаткування лише в 0,004 рази більший за вартість сукупного капіталу.

Загалом усі коефіцієнти рентабельності, представлені у таблиці, мають тенденцію до зниження і незначно більші від 0, що свідчить про неефективну роботу підприємства (неефективне використання майна підприємства, його активів, капіталу та ін.). А чиста рентабельність продукції у 2020 році становила 0,002, що нижче на 0,002 пункти у порівнянні з 2016 році, тобто підприємство знаходиться на межі збиткової роботи та великої ймовірності банкрутства, якщо не розробити та терміново не впровадити антикризові заходи.

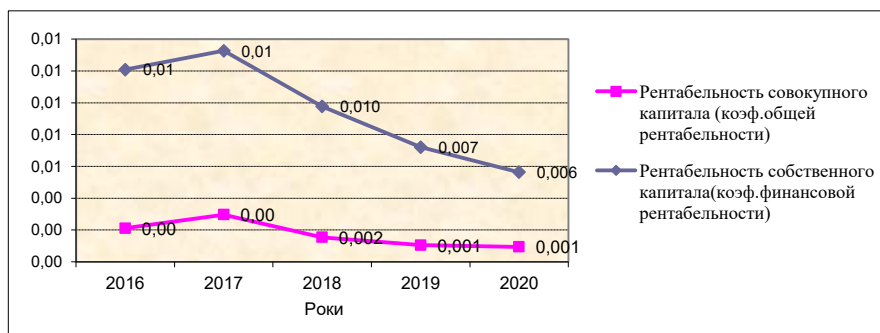


Рис. 2.4. Динаміка рентабельності сукупного та власного капіталу ТОВ «Юрсат»

Значно погіршилися показники рентабельності капіталу з 0,008 у 2016 році до 0,004 пунктів у 2020 році, при цьому рентабельність власного капіталу зменшилася з 0,012 у 2020р. до 0,006 у 2016р. Зниженню рентабельності передусім сприяло зростання собівартості реалізації та операційних витрат в цілому, значне зниження обсягів реалізації продукції фірми, що пояснюється зниженням попиту та слабкою купівельною спроможністю споживачів продукції у зв'язку з фінансовою кризою в Україні. Необхідно підвищувати конкурентоспроможність продукції за рахунок інноваційній перебудови виробництва та здійснити пошук нових ринків збуту продукції за межами України.

Таблиця 2.12

Аналіз показників рентабельності ТОВ «Юрсат»

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Нормативне значення	Відхилення			
							8=6-2	9=6-3	10=6-4	11=6-5
1	2	3	4	5	6	7				
Коефіцієнт загальної рентабельності	0,008	0,012	0,006	0,004	0,004	>0 зростання	-0,005	-0,008	-0,002	0,000
Рентабельність власного капіталу	0,012	0,013	0,010	0,007	0,006	>0 зростання	-0,006	-0,008	-0,004	-0,002
Рентабельність реального основного капіталу	0,038	0,039	0,024	0,016	0,013		-0,025	-0,026	-0,011	-0,003
Рентабельність позикового капіталу	0,028	0,026	0,011	0,007	0,007		-0,021	-0,019	-0,004	0,000
Рентабельність інвестованого капіталу	0,012	0,013	0,010	0,007	0,006		-0,006	-0,008	-0,004	-0,002
Рентабельність активів	0,008	0,009	0,005	0,004	0,003	>0 зростання	-0,005	-0,006	-0,002	0,000
Рентабельність необоротних активів	0,038	0,039	0,024	0,016	0,013	>0 зростання	-0,025	-0,026	-0,011	-0,003
Рентабельність оборотних активів	0,011	0,012	0,007	0,005	0,004	>0 зростання	-0,007	-0,007	-0,003	-0,001
Валова рентабельність продажу	0,047	0,044	0,085	0,074	0,062	>0 зростання	0,016	0,019	-0,023	-0,012
Операційна рентабельність продажу	0,000	0,000	0,003	0,002	0,002	>0 зростання	0,002	0,002	-0,001	0,000
Чиста рентабельність продажу	0,004	0,004	0,003	0,002	0,002	>0 зростання	-0,002	-0,002	-0,001	0,000
Валова рентабельність виробництва	0,049	0,046	0,093	0,080	0,067	>0 зростання	0,018	0,021	-0,027	-0,014
Чиста рентабельність виробництва	0,004	0,004	0,003	0,003	0,002	>0 зростання	-0,002	-0,002	-0,001	-0,001
Загальна рентабельність майна	0,025	0,025	0,035	0,028	0,025	>0 зростання	0,000	0,001	-0,010	-0,003
Чиста рентабельність майна	0,008	0,009	0,005	0,004	0,003	>0 зростання	-0,005	-0,006	-0,002	0,000
Загальна рентабельність виробничих фондів	0,036	0,035	0,059	0,053	0,049	>0 зростання	0,013	0,014	-0,010	-0,004

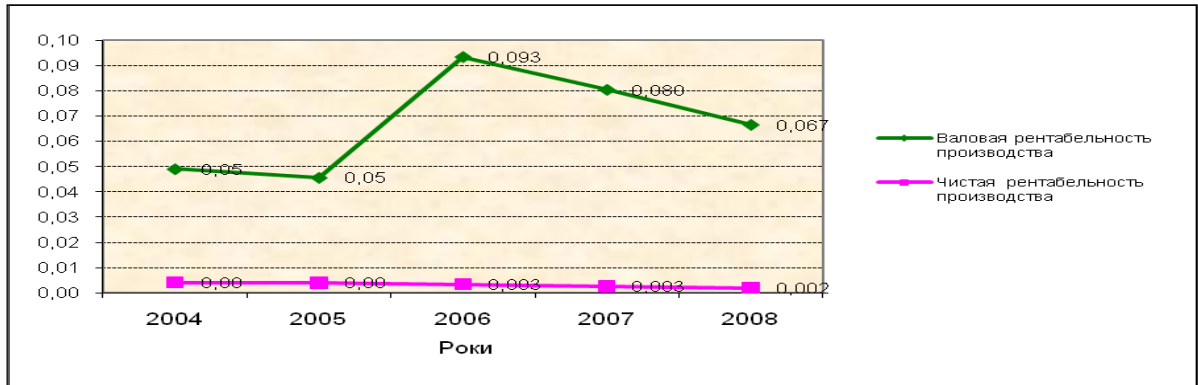


Рис. 2.5. Динаміка рентабельності виробництва ТОВ «Юрсат»

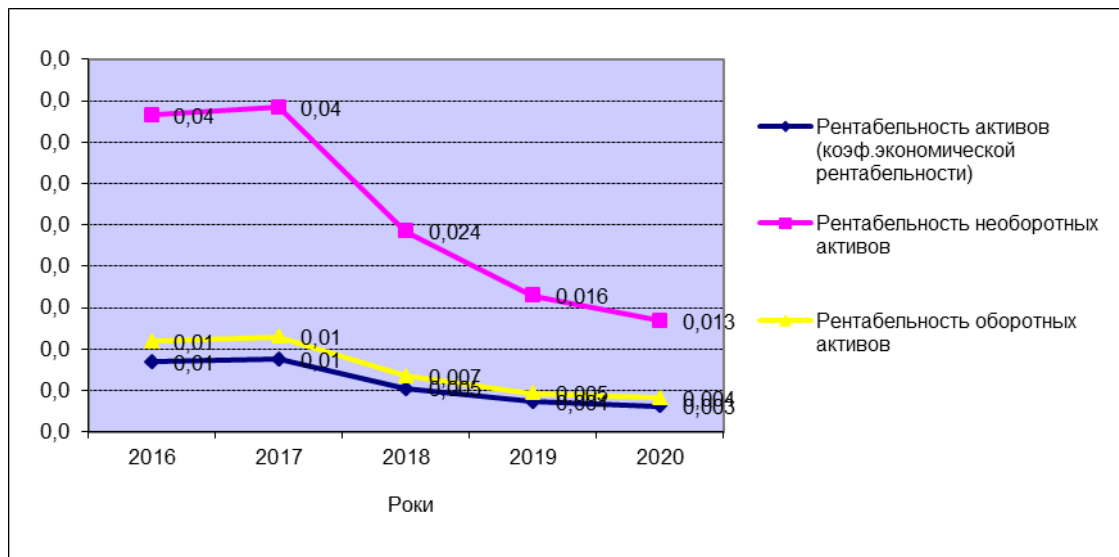


Рис. 2.6. Динаміка рентабельності майна ТОВ «Юрсат»

Для з'ясування причин незадовільної динаміки показників рентабельності ТОВ «Юрсат» застосуємо факторний аналіз, результати якого представлено в табл.2.13 [20, 21 - 24].

Вплив на зміну коефіцієнту рентабельності власного капіталу у 2020 році порівняно з 2016 зміни показників чистої рентабельності продаж: $R_{ROE(1)} = R_{NPM}P_{отд}^0 K_{зав}^0 = -0,00309$

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу через зміну ресерсовіддачі: $R_{ROE(2)} = R_{NPM}P_{отд} K_{зав}^0 = -0,002017$

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу через зміну коефіцієнта фінансової залежності: $R_{ROE(3)} = R_{NPM}^1 P_{отд}^1 K_{зав} = 0,00355$

$$R_{ROE} = R_{ROE(1)} + R_{ROE(2)} + R_{ROE(3)} = -0,00154$$

Рентабельність власного капіталу на протязі 2016-2020 відповідала нормативному значенню (>0), дорівнювала 0,01 % і не змінювалась протягом аналізованого періоду, тобто на кожен інвестовану 1 грн. власного капіталу припадало 0,01 коп. прибутку відповідно.

Таблиця 2.13

Вплив факторів на рентабельність власного капіталу ТОВ «Юрсат»

Показатель	2016	2017	2018	2019	2020	Изменение			
						7=6-2	8=6-3	9=6-4	10=6-5
1	2	3	4	5	6				
Чиста рентабельність продаж	0,004	0,004	0,003	0,004	0,003	-0,001	-0,001	0,000	-0,001
Ресурсовіддача	2,190	2,181	1,460	1,582	1,716	-0,474	-0,465	0,256	0,135
Коефіцієнт фінансової залежності	1,41	1,41	1,62	1,62	2,10	0,689	0,689	0,485	0,485
Рентабельність власного капіталу	0,012	0,012	0,01	0,01	0,01	-0,002	-0,002	-0,004	-0,004

У 2020 році порівняно з 2016 роком коефіцієнт рентабельності власного капіталу зменшився на 0,002. Це відбулося за рахунок:

- Зміни чистої рентабельності продаж – зменшився на 0,00309;
- Зміни ресурсовіддачі – зменшився на 0,002017;
- Зміни коефіцієнту фінансової залежності – збільшився на 0,00355.

Аналізуючи динаміку чистої рентабельності продаж, можна зробити висновок, що на протязі аналізованого періоду вона майже не змінювалась $\pm 0,001$. Ресурсовіддача до 2018 року зростала, потім пішла на спад. Коефіцієнт фінансової залежності в 2016, 2017 р залишався без змін, в 2018 в порівнянні з попереднім – зріс на 0,21 і залишився без змін в 2019, в 2020 – зріс на 0,48.

2.4. Оцінка фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість — це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних

коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення. Фінансова стійкість — один із головних чинників, що впливає на досягнення підприємством фінансової рівноваги та фінансової стабільності.

У системі складових елементів фінансової стабільності підприємства фінансова стійкість займає одне із головних місць. Тому необхідним є пошук шляхів досягнення певного ступеня фінансової стійкості підприємства. Для забезпечення фінансової стабільності функціонування підприємства у перспективі необхідно визначати конкретний рівень фінансової стійкості та здійснювати її кількісну оцінку. Велике значення мають визначення «певного ступеня» фінансової стійкості, низки чинників, що обумовлюють межу стійкості, обґрунтованості методичних підходів до її оцінки, особливо в умовах економіки кризового періоду.

Оскільки тема дипломної роботи пов'язана з аналізом і обґрунтуванням можливості підвищення фінансової стійкості підприємства, розглянемо додатково ще ряд, пов'язаних з оцінкою цього найважливішого показника фінансового стану ТОВ «Юрсат». Єдиного загальновизнаного підходу до рішення задачі кількісного визначення фінансової стійкості і побудови відповідних алгоритмів оцінки немає. Відносно методів рішення цієї задачі існує два основні підходи:

- перший — для оцінки фінансового стану підприємства необхідно орієнтуватися виключно на дані про джерела фінансування, тобто на капітал. В цьому випадку оцінка фінансової стійкості підприємства проводиться тільки на підставі даних пасиву балансу;

- другий — для оцінки фінансової стійкості підприємства необхідно аналізувати взаємозв'язок між активом і пасивом балансу, тобто простежувати напрями використання капіталу.

Безумовно, коефіцієнти, розраховані за даними пасиву балансу, є основними в цьому блоці аналізу. Проте характеристика фінансової стійкості

за допомогою таких показників навряд чи буде повною – важливо не тільки те, звідки залучений капітал, але і куди вони вкладені, яка структура вкладень.

На наш погляд другий підхід є повнішим і з економічної точки зору більш виправданим. Тому оцінку фінансової стійкості підприємства проведемо з використанням як коефіцієнтів, розрахованих по пасиву балансу (попередній розділ 2.4), так і коефіцієнтів, що відображають взаємозв'язок між джерелами формування засобів підприємства і структурою вкладень.

Отже, виконуючи подальший аналіз, виходимо з того, що вид джерел фінансування матеріальних благ є важливим показником, який характеризує фінансову стійкість підприємства.

1. Загальна величина основних джерел формування запасів:

$$D_o = K_{cdz} + \text{Короткострокові кредити} - \text{Необоротні активи} \quad (2.1)$$

Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідає три показники забезпеченості запасів джерелами формування:

- надлишок (+) або (-) власних оборотних засобів :

$$\pm \Phi_c = K_{cob} - Z, \quad (2.2)$$

- надлишок (+) або (-) власних оборотних засобів і довгострокових позикових джерел формування запасів:

$$\pm \Phi_m = K_{cdz} - Z, \quad (2.3)$$

- надлишок (+) або надлік (-) загальної величини основних джерел формування запасів:

$$\pm \Phi_o = D_o - Z, \quad \text{ь} \quad (2.4)$$

За допомогою цих показників визначається трикомпонентний показник типу фінансової стійкості підприємства:

$$S(\Phi) = 1, \text{ якщо } \Phi > 0; \quad 0, \text{ якщо } \Phi < 0, \quad (2.5)$$

Після проведення розрахунків приведених вище показників по критерію фінансової стійкості підприємство може бути віднесене до одного з чотирьох типів.

1. Абсолютна фінансова стійкість. Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має наступний вигляд: $S = \{ 1, 1, 1 \}$.

Такий тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами, тобто фірма не залежить від зовнішніх кредиторів. Така ситуація зустрічається у край рідко. Більш того, вона навряд чи може розглядатися як ідеальна, оскільки означає, що керівництво підприємства не уміє, не бажає або не має можливості використовувати зовнішні джерела засобів для основної діяльності.

2. Нормальна фінансова стійкість. Показник типу фінансової стійкості має вигляд: $S = \{ 0, 1, 1 \}$

У цій ситуації підприємство використовує для покриття запасів, окрім власних оборотних коштів, також і довгостроковий позичковий капітал. Такий тип фінансування запасів є нормальним з погляду фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для підприємства.

3. Нестійке фінансове положення. Показник типу фінансової стійкості має вигляд: $S = \{ 0, 0, 1 \}$

Така ситуація характеризується у підприємства «нормальних» джерел для фінансування запасів. У цій ситуації ще існує можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних засобів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

2. Кризовий фінансовий стан: $S = \{ 0, 0, 0 \}$

Характеризується ситуацією, при якій підприємство має кредити та позики, що не погашені в строк, а також прострочену кредиторську і дебіторську заборгованість. В цьому випадку можна говорити про те, що підприємство на межі банкрутства.

Представимо викладені вище критерії оцінки показника фінансової стійкості ТОВ «Юрсат» у вигляді зведеної таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості ТОВ «Юрсат»

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	Норма тивне значен ня	Відхилення від 2020 року			
							9=7- 3	10= 7-4	11= 7-5	12= 7-6
1	3	4	5	6	7	8				
Загальна величина запасів (З)	1883,9	1967,7	1747,9	1520,8	1278,3	-	-606	-689	-470	-243
Наявність власних оборотних коштів (Ксоб)	1824,8	1662,1	1428,8	1531,9	1563,4	-	-261	-99	135	32
Величина функціонуючого капіталу (Ксдз)	1824,8	1662,1	1428,8	1531,9	1563,4	-	-261	-99	135	32
Загальна величина джерел (Ко)	2840,3	3140,1	3855,3	3631,9	3293,7	-	453	154	-562	-338
$\Phi_c = K_{\text{соб}} - З$	-59,1	-305,6	-319,1	11,1	285,1	якщо > 0 , то =1 якщо < 0 , то =0	344	591	604	274
$\Phi_T = K_{\text{сдз}} - З$	-59,1	-305,6	-319,1	11,1	285,1	якщо > 0 , то =1 якщо < 0 , то =0	344	591	604	274
$\Phi_o = K_o - З$	956,4	1172,4	2107,4	2111,1	2015,4	якщо > 0 , то =1 якщо < 0 , то =0	1059	843	-92	-96
Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості: [S ($\pm \Phi_c$); S ($\pm \Phi_T$); S ($\pm \Phi_o$)]	(0;0;1)	(0;0;1)	(0;0;1)	(1;1;1)	(1;1;1)					
<i>Показник</i>	<i>Абсолютна стійкість, S=(1,1,1)</i>		<i>Нормальна стійкість, S=(0,1,1)</i>		<i>Нестійкий стан, S=(0,0,1)</i>		<i>Кризовий стан, S=(0,0,0)</i>			

Таблиця 2.15

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Юрсат»

Коефіцієнти	2016	2017	2018	2019	2020	Норм. Знач.	Відхилення від 2020року			
							8=6-2	9=6-3	10=6-4	11=6-5
1	2	3	4	5	6	7				
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,71	0,62	0,476	0,532	0,584	$\geq 0,5$	-0,092	-0,143	0,0559	0,0526
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	0,29	0,38	0,524	0,468	0,416	$\leq 0,4-1$	0,0916	0,1427	-0,056	-0,053
Коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт фінансування)	1,41	1,62	2,102	1,881	1,712	$\leq 0,5$	0,2072	0,4851	-0,221	-0,169
Коефіцієнт фінансового ризику	0,41	0,62	1,102	0,881	0,712	$\leq 0,5$	0,2072	0,4851	-0,221	-0,169
Коефіцієнт покриття залучених коштів власним капіталом (коефіцієнт платоспроможності)	2,42	1,62	0,907	1,135	1,405	> 1	-0,8	-0,713	0,2276	0,2701
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,29	0,38	0,524	0,468	0,416		0,0916	0,1427	-0,056	-0,053
Власний оборотний капітал	1824,80	1662,10	1429	1532	1563		-162,7	-233,3	103,1	31,5
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом	0,63	0,52	0,332	0,395	0,453	$\geq 0,1$	-0,177	-0,067	0,12	0,058
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,68	0,64	0,549	0,574	0,588	$\geq 0,5$	-0,092	-0,052	-0,039	0,014
Коефіцієнт фінансової стійкості (довгострокового фінансуванн	0,68	0,64	0,549	0,574	0,588	$\geq 0,7$	-0,035	-0,096	0,0251	0,0144

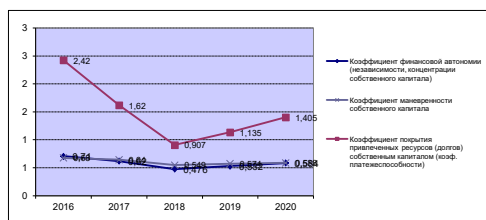


Рис. 2.7. Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Юрсат»

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) за останні 5 років зменшився на 0,124 і у 2020 році становив 0,58. Це означає, що підприємство фінансує активи в основному за рахунок власного капіталу, але частка його у активах підприємства зменшується. За нормативом коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) має бути рівним або більшим 0,5, тобто норма для підприємства - це 50% власного капіталу та 50% капіталу, залученого з інших джерел. Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу останні два роки зменшувався і у 2020 році майже зрівнявся з нормою і становив 0,42 при нормі 0,4. Коефіцієнт фінансового ризику останні два роки зменшувався, але у 2020 році він був трохи вищий норми. Коефіцієнт фінансової залежності 1,7 при нормативному його значенні 0,5, що означає залежність підприємства від кредиторів. Коефіцієнт маневреності власного капіталу – цей коефіцієнт показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто яку частину вкладено в оборотні кошти, а яку – капіталізовано. В нашому випадку підприємство використало власний капітал для фінансування поточної діяльності. Коефіцієнт платоспроможності підприємства за 5 років знизився на 1,016 і у 2020 році становив 1,40, тобто власний капітал підприємства майже в півтора рази більший залучених коштів.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотним капіталом за 5 років трохи зменшився, але його значення вище норми (0,45 при нормі 0,1), що свідчить про забезпеченість підприємства власним оборотним капіталом. Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел протягом 5 років залишався незмінним і становив 1, тобто у підприємства немає довгострокових зобов'язань.

Фінансовий стан підприємства з позиції короткострокової перспективи оцінюється показниками ліквідності та платоспроможності, які в загальному вигляді характеризують його спроможність своєчасно і в повному обсязі здійснювати розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями перед контрагентами та в значній мірі залежать від ступеню його фінансової стійкості. Саме тому, говорячи про ліквідність та платоспроможність підприємства як характеристики його поточного фінансового стану і оцінюючи, зокрема, його потенційні можливості розраховуватися із кредиторами за поточними операціями, цілком логічним є зіставлення оборотних активів та короткострокових пасивів.

Таблиця 2.16

Аналітичне групування статей активу балансу ТОВ «Юрсат»
за ступенем ліквідності

Показники активу балансу	2016	2017	2018	2019	2020	% до суми				
						2016	2017	2018	2019	2020
1. Найбільш ліквідні активи (А1)	380	421	908	997	948	10,1	10,2	16,6	19,9	20,9
2. Швидко реалізуємі активи (А2)	627	801	1642	1362	1223	16,7	19,5	30,0	27,2	26,9
3. Повільно реалізуємі активи (А3)	1884	1968	1748	1521	1278	50,1	47,9	31,9	30,3	28,1
4. Важко реалізуємі активи (А4)	872	916	1174	1137	1094	23,2	22,3	21,5	22,7	24,1
Всього	3763	4105	5473	5018	4543	100	100	100	100	100

Таблиця 2.17

Аналітичне групування статей пасиву балансу ТОВ «Юрсат» за строками погашення зобов'язань

Показники пасиву балансу	Сума					% до суми				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
1. Найбільш швидкі пасиви (П1)	98	113	443	252	161	2,6	2,7	8,1	5,0	3,5
2.Короткост рокові пасиви (П2)	1016	1478	2427	2100	1730	26,7	35,5	44,3	41,8	38,0
3.Довгострокові пасиви (П3)	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.Постійні пасиви (П4)	2697	2578	2603	2669	2657	70,8	61,8	47,6	53,2	58,4
Всього	3810	4169	5473	5021	4548	100	100	100	100	100
Платіжний надлишок чи нестача (+/-)	2016	2017	2018	2019	2020					
	282	308	466	745	788					
	-389	-677	-785	-738	-507					
	1884	1968	1748	1521	1278					
	-1825	-1662	-1429	-1532	-1563					
Абсолютно ліквідний баланс	Співвідношення активів та пасиву балансу									
	2016	2017	2018	2019	2020					
A1≥П1	A1≥П1	A1≥П1	A1≥П1	A1≥П1	A1≥П1					
A2≥П2	A2≤П2	A2≤П2	A2≤П2	A2≤П2	A2≤П2					
A3≥П3	A3≥П3	A3≥П3	A3≥П3	A3≥П3	A3≥П3					
A4≤П4	A4≤П4	A4≤П4	A4≤П4	A4≤П4	A4≤П4					

Ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань організації її активами, термін перетворення яких в гроші відповідає терміну погашення зобов'язань. Від ліквідності балансу слід відрізняти ліквідність активів, яка визначається як величина, зворотна часу, необхідному для перетворення їх в грошові кошти. Чим менше час, який буде потрібно, щоб даний вид активів перетворився на гроші, тим вище їх ліквідність. Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні засобів по активу, згрупованих по

ступеню їх ліквідності і розташованих в порядку убудання ліквідності, із зобов'язаннями по пасиву, згрупованими по термінах їх погашення і розташованими в порядку зростання термінів. Вихідні дані для розрахунку ліквідності балансу приведені в таблицях 2.16 -2.17.

Відповідно до показників активу балансу, найбільшу питому вагу мають повільнореалізуємі активи, за період 2016-2020 років вони мають тенденцію до зниження. Найменшу питому вагу склали найбільш ліквідні активи. Відповідно до показників пасиву балансу найбільшу питому вагу мають постійні пасиви. В 2016 році їх відсоток склав 70.8 %. Протягом аналізованого періоду найбільш ліквідних та повільно реалізуємих активів спостерігався платіжний надлишок, а швидко реалізуємих та важко реалізуємих активів нестача.

Аналізуючи динаміку показників активу і пасиву балансу за 2016-2020 роки, можна зробити висновок, що за останні два роки показники окремих статей як активу так і пасиву зменшуються. Так в 2019 році показники активу і пасиву балансу в порівнянні з 2018р. знизились на 455 тис. грн, що становить 8.3 %, в 2020 р. в порівнянні з 2019– на 472,7 тис. грн. (9.41 %). З 2016 по 2018рр спостерігався ріст показників: в 2017р. в порівнянні з 2016р. на 358.5 тис. грн. (9,41 %), в 2018в порівнянні з 2017р. на 1303.7 (31.27%).

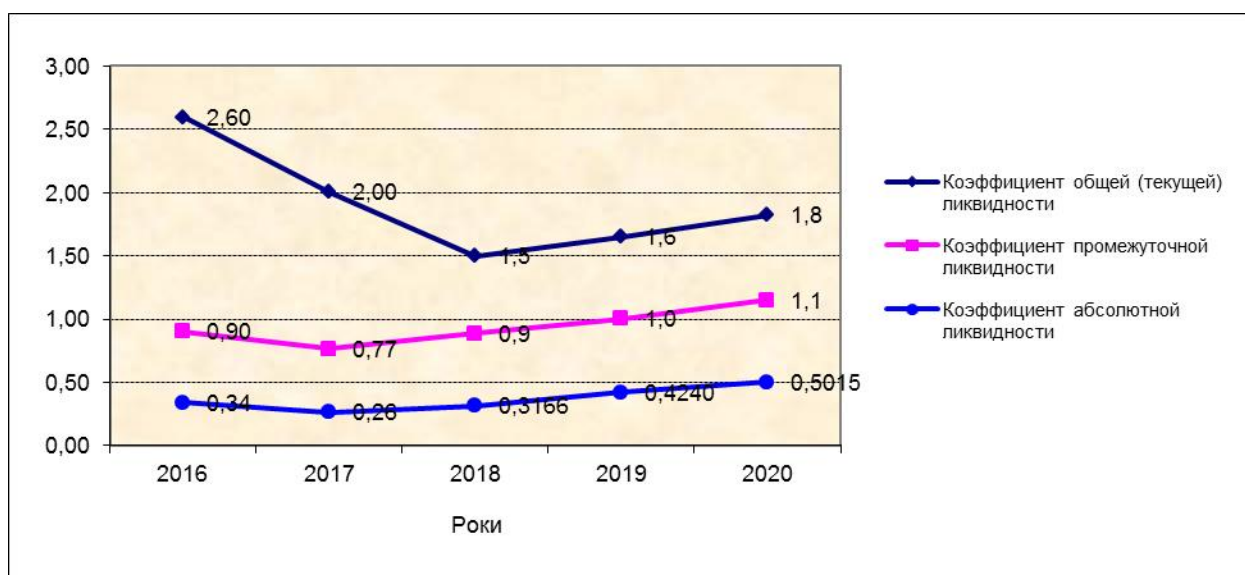


Рис. 2.8. Динаміка показників ліквідності ТОВ «Юрсат»

Таблиця 2.18

Аналіз показників ліквідності ТОВ «Юрсат»

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	
Наиболее ликвидные активы	380,00	420,60	908,4	997,3	948,4	max
Быстро реализуемые активы	626,80	800,80	1641,9	1362,4	1223,1	
Медленно реализуемые активы	1883,90	1967,70	1747,9	1520,8	1278,3	
Трудно реализуемые активы	871,80	915,80	1174,4	1137,1	1093,6	min
Наиболее срочные обязательства	98,30	113,00	442,9	251,9	160,9	
Краткосрочные пассивы	1015,50	1478,00	2426,5	2100,0	1730,3	
Долгосрочные пассивы	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	
Постоянные(устойчивые)пассивы	2696,60	2577,90	2603,2	2669,0	2657,0	
Коэффициент общей (текущей) ликвидности	2,60	2,00	1,5	1,6	1,8	>1-2
Коэффициент промежуточной ликвидности	0,90	0,77	0,9	1,0	1,1	0,7-0,8
Коэффициент абсолютной ликвидности	0,34	0,26	0,3166	0,4240	0,5015	0,2-0,35
Чистый оборотный капитал	1779,40	1598,10	1428,8	1528,5	1558,6	

Як видно з вищенаведених показників ліквідності, підприємство має високий рівень ліквідності. Так, коефіцієнт поточної ліквідності у 2020 році становить 1,8 при нормі 1-2, що на 0,2 вище за рівень 2019 року, хоча на 0,8 менше від рівня 2016 року. Це говорить про те, що оборотні активи майже вдвічі перевищують короткострокові зобов'язання. Якщо аналізувати коефіцієнт проміжної ліквідності, то можна зробити висновок, що він перевищує нормативне значення і становить у 2020 році 1,1 при нормі 0,8. Абсолютне відхилення від попереднього року – 0,1, від 2016 – 0,2, що говорить про збільшення рівня дебіторської заборгованості у загальному обсязі активів і це негативно характеризує рівень управління дебіторською заборгованістю та неефективність кредитної політики, яку проводить ТОВ «Юрсат». Коефіцієнт абсолютної ліквідності становить 0,5 при нормі 0,35 у 2020 році, що на 0,08

перевищує рівень 2019 року та на 0,16 – рівень 2016 року. Це зумовлено значним зростанням обсягу грошових коштів.

Таким чином, підприємство має високий рівень ліквідності, тож можна зробити висновок, що воно є спроможним сплатити по своїх зобов'язаннях за рахунок власних оборотних коштів.

Ефективне використання фінансових ресурсів підприємства визначається їх оборотністю, яка визначається за їх окремими складовими елементами, характеризує ділову активність за усіма напрямками діяльності підприємства та суттєво впливає на фінансову стійкість й платоспроможність підприємства [21 – 24, 26]. Розрахунки та аналіз показників ділової активності ТОВ «Юрсат» наведено в табл. 2.19 та на рис. 2.9.

Таблиця 2.19

Аналіз загрози банкрутства ТОВ «Юрсат»

Коефіцієнти	2016	2017	2018	2019	2020	Норм. значення	Відхилення від 2020 року			
							10=7-3	11=7-4	12=7-5	13=7-6
1	3	4	5	6	7	8				
Коефіцієнт поточної платоспроможності	2,60	2,00	1,50	1,65	1,82	>2	-0,77	-0,18	0,33	0,17
Коефіцієнт забезпеченості оборотних засобів власними коштами	0,63	0,52	0,33	0,39	0,45	>0,1	-0,18	-0,07	0,12	0,06
Коефіцієнт стабільності економічного зростання	0,012	0,014	0,010	0,007	0,006	увеличение	-0,007	-0,008	-0,004	-0,001

Так, за результатами розрахунків з'ясовано, що коефіцієнт оборотності активів в 2017р в порівнянні з 2016р зріс на 0,13, в 2018в порівнянні з попереднім - зменшився на 0,1, в 2019- зменшився на 0,52, в 2020- знизився на 0,2. Коефіцієнт оборотності власного капіталу за аналізований період мав тенденцію до зростання, а в 2020 році знизився на 0,44 пункти.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості в 2020р. в порівнянні з 2016р. зменшився на 8,9 пунктів, у порівнянні з 2019р. – зріс на 2,2, у 2020р. -

зріс на 0,3%. В той же час період оборотності з 2018 року різко зростає в порівнянні з попередніми роками: так, у 2020 році він зріс на 19 днів у порівнянні з 2017 роком та на 2 дні у порівнянні з 2018 роком, але у останній 2020 рік дослідження спостерігалася позитивна тенденція до зниження тривалості обороту на 2 дні.

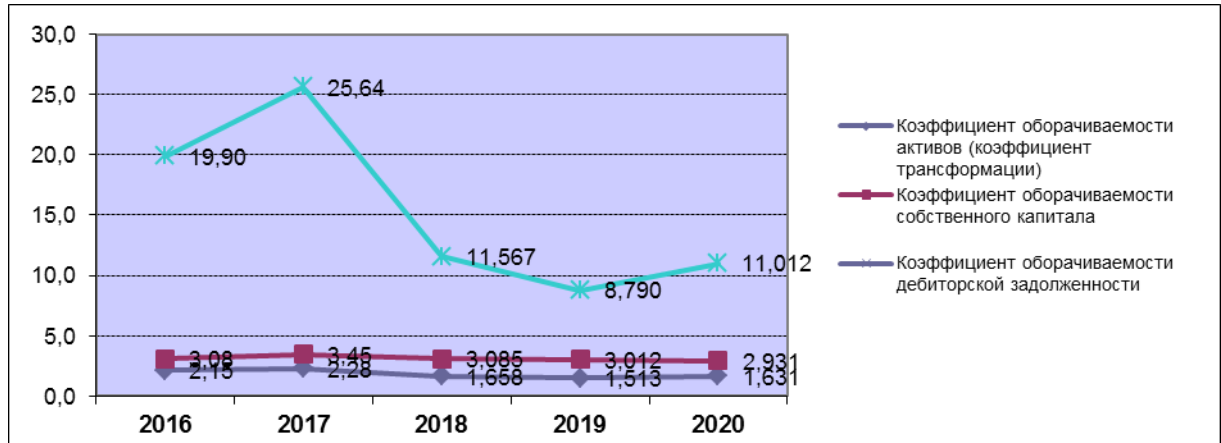


Рис. 2.9. Динаміка показників ділової активності ТОВ «Юрсат»

Особливу увагу слід приділити аналізу динаміки показників тривалості операційного та фінансового циклів, які свідчать про ефективність фінансового менеджменту на підприємстві, тобто умінні оптимізувати рух фінансових ресурсів за обсягами та строками їх формування й використання [26].

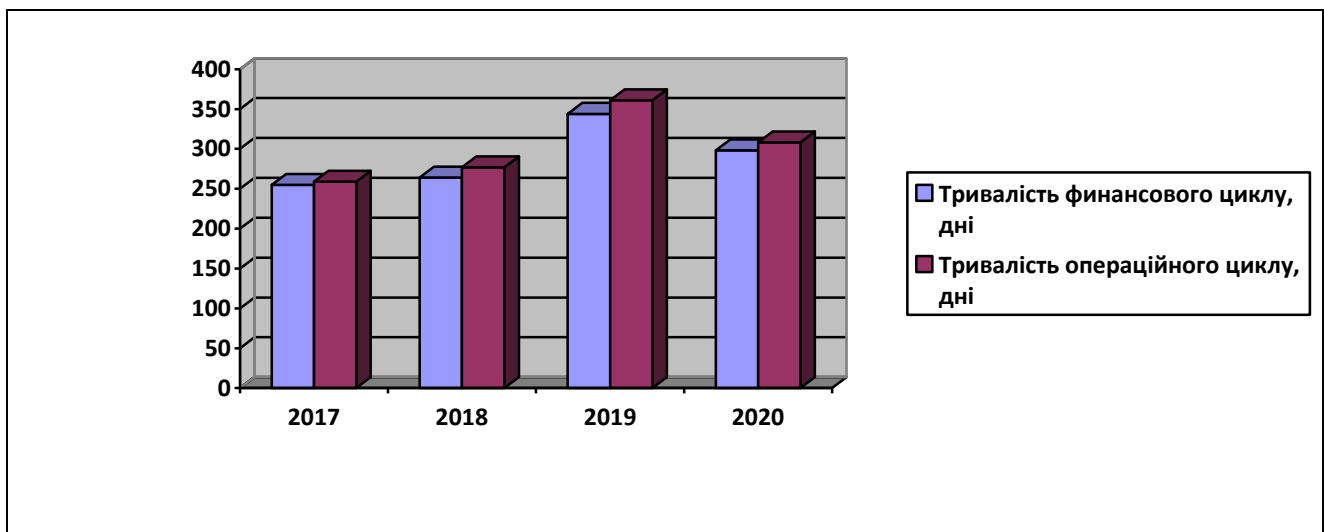


Рис. 2.10. Динаміка операційного й фінансового циклів ТОВ «Юрсат»

Таблиця 2.20

Аналіз показників ділової активності ТОВ «Юрсат»

Показатель	2016	2017	2018	2019	2020	Нормативне значення	Відхилення від 2020р.			
							8=6-2	9=6-3	10=6-4	11=6-5
1	2	3	4	5	6	7				
Коефіцієнт оборотності активів	2,15	2,28	2,18	1,66	1,46	K>=1	-0,69	-0,82	-0,72	-0,2
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,08	3,09	3,45	3,53	3,09		0,01	-0,01	-0,36	-0,44
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	19,90	25,6	11,6	8,8	11	збільшення	-8,9	-14,6	-0,6	2,2
Період обороті дебіторської заборгованості, дні	18	14	31	41	33	зменшення	15	19	2	-8
Коефіцієнт обороту кредиторської заборгованості	71,4	83,3	27,2	22	36,4	зменшення	-35	-46,9	9,2	14,4
Період обороту кредиторської заборгованості, дні	5	4	13	16	10	збільшення	5	6	-3	-6
Коефіцієнт оборотності запасів	1,4	1,5	1,5	1,1	1,3	збільшення	-0,1	-0,2	-0,2	0,2
Середня тривалість обороту запасів, дні	259	245	246	320	275	зменшення	16	30	29	-45
Тривалість операційного циклу, дні	277	259	277	361	308	зменшення	31	49	31	-53
Тривалість фінансового циклу, дні	272	255	264	344	298	-	26	43	34	-46

Висновки до розділу 2

З аналізу фінансово-економічного стану ТОВ «Юрсат» можна зробити висновки про нестабільний фінансовий стан підприємства та високу вірогідність банкрутства, обумовлені різким падінням обсягів реалізації й виробництва продукції, низькими показниками рентабельності й негативною динамікою ділової активності підприємства.

1. Як свідчать результати досліджень, тривалість операційного й фінансового циклів надзвичайно висока з негативною динамікою до зростання, що є результатом низької якості корпоративного управління, зокрема фінансового менеджменту, в напрямку управління грошовими й матеріальними потоками на підприємстві.

2. З вищенаведених розрахунків можна зробити висновок, що коефіцієнт поточної платоспроможності відповідав нормативному значенню лише 2016р. та 2017 року, останні три роки хоч і спостерігається позитивна динаміка, проте значення коефіцієнта нижче від нормативного. Аналізуючи коефіцієнт стабільності економічного зростання ТОВ «Юрсат», можна зробити висновок, що темпи економічного розвитку підприємства щороку знижуються, тобто динаміка його розвитку є негативною.

3. Підприємство працює на межі збитковості, що в значній мірі обумовлено дією фінансово-економічної кризи в Україні та низьким рівнем корпоративного управління фірми. В досліджуваному періоді ТОВ «Юрсат» має нормальну фінансову стійкість й достатню платоспроможність, Підприємству слід зусилля на стабілізацію фінансового стану, шукати резерви розширення ринків збуту продукції і послуг, забезпечити підвищення ефективності використання як власного, так і позикового капіталу, витрати на виробництво і збільшити виручку від реалізації.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ЮРСАТ»

3.1 Основні напрями ефективної фінансової діяльності підприємства в умовах ринкових форм господарювання

Як було зазначено у першому розділі роботи, фінансовий стан характеризує такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечувати процес господарської діяльності, а також здійснювати витрати на розширення і оновлення виробництва. На наш погляд, фінансовий стан повинен характеризуватися таким станом фінансових ресурсів, який би відповідав вимогам ринку і одночасно задовольняв потреби розвитку виробництва.

Вивчення фінансових коефіцієнтів є одним з ключових завдань аналізу його фінансового стану. В ході здійснення виробничого процесу на підприємстві відбувається постійне поповнення запасів товарно-матеріальних цінностей. У цих цілях використовуються як власні оборотні кошти, так і позикові джерела (короткострокові кредити і позики). Важливо, щоб стан джерел власних і позикових засобів відповідав стратегічним цілям розвитку підприємства, оскільки недостатня фінансова стійкість може привести до його неплатоспроможності, тобто відсутності грошових коштів, необхідних для розрахунків внутрішніми і зовнішніми партнерами, а також державою. В той же час наявність значних залишків вільних грошових коштів ускладнює діяльність підприємства за рахунок їх іммобілізації в матеріально-виробничі запаси і витрати.

Вивчаючи в другому розділі дипломної роботи надлишок або для формування запасів, ми встановили абсолютні і відносні показники, що характеризують фінансову стійкість досліджуваного підприємства (рис. 3.1).



Рис. 3.1. Показники фінансової стійкості підприємства

Виконаний в попередньому розділі аналіз фінансового стану ТОВ «Юрсат» дозволив виявити основні причини погіршення фінансової стійкості:

- виручка від реалізації по всіх видах діяльності в 2020 р. та відповідно обсяг виробництва за останні чотири роки мають тенденцію до зниження. Так, у 2018 році у порівнянні з попереднім періодом обсяг товарної продукції скоротився на 1232 тис.грн (11,9%), у 2019 році порівняно з 2018р. обсяг виробництва скоротився ще на 363,6 тис.грн. (4%), а у 2020 році порівняно з 2019 роком – знизився на 177 тис.грн. (2%). Лише 2017 року спостерігалось збільшення обсягу реалізованої продукції на 610,7 тис. грн. (6,3%).

Вивчення впливу трудових факторів на обсяг товарної продукції ТОВ «Юрсат» протягом періоду з 2016 по 2020 роки дозволили виявити негативні тенденції щодо використання праці на підприємстві. Так, у 2020 році на зменшення обсягу товарної продукції більшою мірою вплинуло зменшення чисельності працівників та середньогодинної продуктивності праці одного робітника. У порівнянні з базовим періодом продуктивність праці одного робітника зросла у 2017 році на 3,3 тис.грн. (1,42%), у 2018 році – знизилася на

19,86 тис.грн. (8,53%), у 2019 році – на 28,3 тис. грн. (12,2%), у 2020 році – на 27,7 тис.грн. (11,9%). Значне падіння продуктивності праці робітників обумовлено передусім низьким організаційно-технічним рівнем виробництва, скороченням виробничих можливостей на 12% за рахунок зменшення його виробничої потужності;

- протягом усіх аналізованих періодів підприємство працювало на межі збитковості, показники рентабельності мають стійку тенденцію до зниження: з 2016р. по 2020 р.: рентабельність капіталу підприємства знизилася вдвічі - з 0,008 до 0,004 пункти;

- у підприємства спостерігається надлишок власних оборотних коштів, що є в цілому позитивною тенденцією, але враховуючи відповідне скорочення виробничої потужності підприємства, це не є свідченням підвищення ефективності його функціонування та не сприятиме зміцненню фінансової стійкості у перспективі;

- недостатня ліквідність балансу привела до формування платіжної нестачі за короткостроковими пасивами (П2) в сумі 507 тис. грн.;

Таким чином, на підставі результатів дослідження, виконаного в попередньому розділі аналізу фінансового стану ТОВ «Юрсат», можна визначити основні напрями щодо зміцнення фінансового стану підприємства:

- зниження витрат на виробництво на інноваційній основі з метою зростання прибутку;

- збільшення виручки від реалізації шляхом розширення ринків та каналів збуту продукції на основі підвищення її конкурентоспроможності за рахунок впровадження інвестиційно-інноваційного проекту технічної модернізації виробництва шляхом оновлення активної частини основних виробничих фондів підприємства;

- оптимізація структури активів і пасивів підприємства на основі удосконалення управління дебіторською і кредиторською заборгованістю;

- використання фінансових ресурсів на основі підвищення

рентабельності як власного, так і позикового капіталу через оптимізацію фінансової структури підприємства.

3.2. Удосконалення кредитної політики ТОВ «Юрсат»

За даними попередніх розрахунків нами виявлене погіршення коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість ТОВ «Юрсат» (автономії, співвідношення позикових і власних ресурсів, ліквідності й ін.) у результаті падіння усіх показників рентабельності господарської діяльності підприємства та значного обсягу короткострокової заборгованості (понад 40%).

Для запобігання подібним негативним тенденціям зміни показників фінансової стійкості підприємства необхідно переглянути його кредитну політику щодо управління як дебіторською, так і кредиторською заборгованістю, їхню структуру та співвідношення, націлені на підвищення ефективності руху грошових потоків. Намагатися вчасно розраховуватися з постачальниками, бюджетом, фондами й іншими кредиторами, тому що це відображається на діловій репутації підприємства, веде до втрати коштів через сплату штрафів, пені, неустойки.

Як свідчать проведені у другому розділі дипломної роботи дослідження впливу чинників на рентабельність власного капіталу ТОВ «Юрсат», одним з основних факторів її підвищення є посилення ділової активності підприємства, насамперед, шляхом рівномірного і своєчасного погашення дебіторської заборгованості, яка у 2020 році складала 26% оборотних активів підприємства, у тому числі дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 14%.

З метою ефективного управління дебіторською заборгованістю на підприємстві повинна розроблятися і здійснюватися особлива фінансова політика по управлінню дебіторською заборгованістю (або його кредитна політика стосовно покупців продукції).

Політика управління дебіторською заборгованістю являє собою частину загальної політики управління оборотними активами і маркетинговою політикою підприємства, спрямованої на розширення обсягу реалізації продукції і цієї заборгованості, що полягає в оптимізації загального розміру, і забезпеченні своєчасної її інкасації.

Формування політики управління дебіторською заборгованістю підприємства (або його кредитної політики стосовно покупців продукції) здійснюється по наступних основних етапах (рис. 3.2) [24, 25, 26, 30].

Управління дебіторської заборгованості припускає контроль і аналіз рівня дебіторської заборгованості. Контроль містить у собі такі процедури як ранжирування дебіторської заборгованості по термінах, контроль за безнадійними боргами (для створення резервів) і т.п.

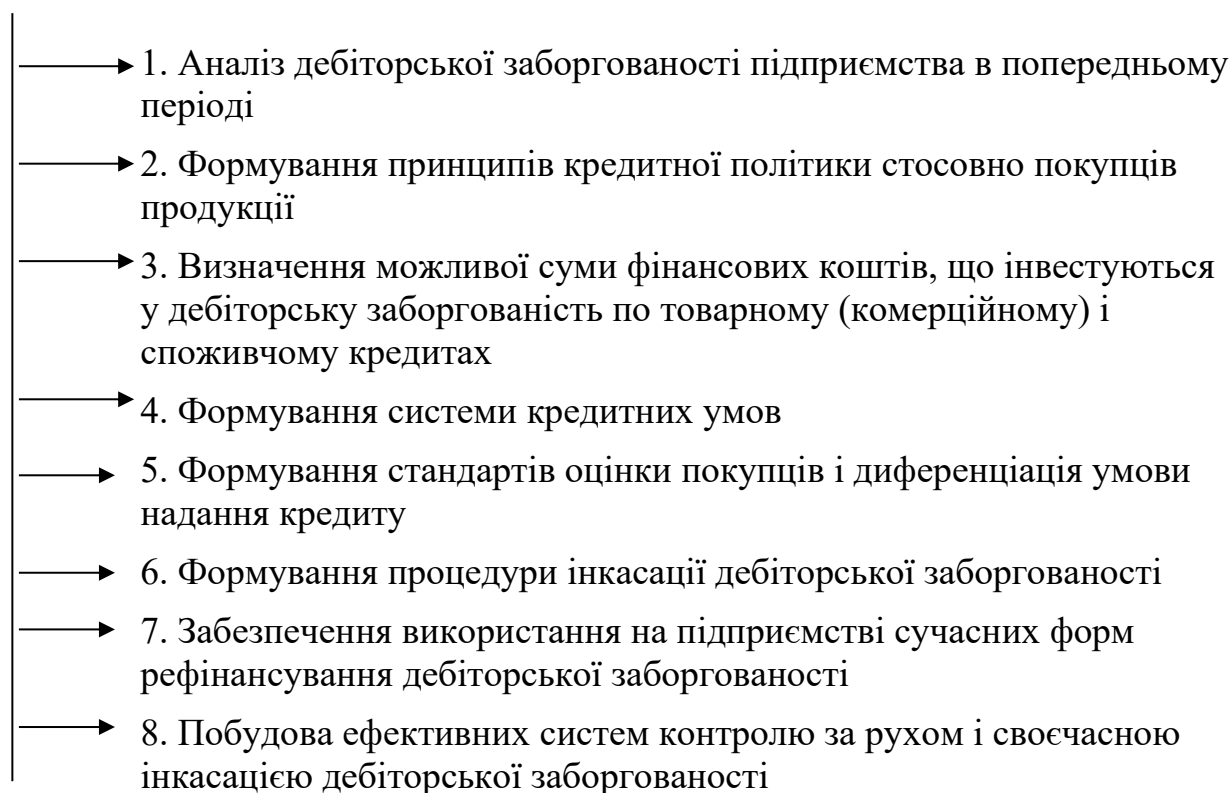


Рис. 3.2. Основні етапи формування політики управління дебіторською заборгованістю ТОВ «Юрсат»

Для зменшення ризику дебіторської заборгованості необхідно звернути увагу на управління рахунками дебіторів. Управляти рахунками дебіторів

потрібно для того, щоб збільшити розмір прибутку і зменшити ризик. У зв'язку з цим керуючі підприємством повинні вживати конкретних заходів:

- 1) визначити термін прострочених залишків на рахунках дебіторів, порівняти їх з нормами в галузі і з рівнем попереднього періоду;
- 2) переглядати суму кредиту, виходячи з оцінки фінансового стану клієнтів;
- 3) коли виникають проблеми з одержанням грошей, одержувати заставу на суму, не меншу ніж сума на рахунку дебітора;
- 4) продавати рахунки дебіторів, якщо при цьому виходить економія;
- 5) уникати дебіторів з високим ризиком.

Для підвищення рівня коефіцієнта покриття необхідно поповнювати реальні власні фінансові ресурси й обґрунтовано стримувати ріст необоротних активів і довгострокової дебіторської заборгованості.

Для зміцнення фінансової стійкості та фінансового стану ТОВ «Юрсат», необхідно:

- 1) стежити за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. Значне перевищення дебіторської заборгованості, яке існує у теперішній час на підприємстві, створює погрозу фінансової стійкості підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування;
- 2) розширювати ринки та канали збуту продукції, орієнтуючись на збільшення кількості замовників з метою зменшення ризику несплати монопольним замовником;
- 3) контролювати стан розрахунків по прострочених заборгованостях. В умовах інфляції усяка відстрочка платежу приводить до того, що підприємство реальне одержує лише частину вартості виконаних робіт. Тому необхідно розширити систему авансових платежів.
- 4) вчасно виявляти неприпустимі види дебіторської і кредиторської заборгованості, до яких відносяться: прострочена заборгованість постачальникам, у бюджет та ін.; кредиторська заборгованість по претензіях;

наднормативна заборгованість по стійких пасивах; товари відвантажені, не оплачені в строк.

Аналізуючи вище викладені положення, для скорочення періоду оборотності оборотних коштів, насамперед, дебіторської заборгованості підприємству доцільно використання методу спонтанного фінансування, сутність якого полягає в наданні знижки покупцю за умови оплати протягом короткого терміну. Привабливість методу для покупця полягає в тому, що йому ставати вигідніше взяти кредит і придбати послугу. У цьому випадку відсоток банківського кредиту буде нижче ніж знижка з ціни (ціна відмовлення від знижки) пропонованої послуги.

Дані для аналізу дебіторської заборгованості ТОВ «Юрсат» представлені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Аналіз оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Юрсат»

Показники дебіторської заборгованості	2018	2019	2020	зміна2020до2016р (+, -)
Виручка від продаж (чистий дохід) тис. грн.	9093,6	7940,9	7804,9	-1288,7
Дебіторська заборгованість за товари, тис. грн.,	341,4	766,4	651,1	309,7
в т.ч. просрочена дебіторська заборгованість, тис. грн.	-	-	-	-
Загальна величина поточних активів, тис. грн.	3189,1	3880,5	3449,8	260,7
Оборотність дебіторської заборгованості, рази	25,6	8,8	11	-14,6
Период погашення, дебіторської заборгованості, дні	14	41	33	19
Питома вага дебіторської заборгованості в загальних поточних активах, %	19	27	26	7
Питома вага простроченої дебіторської заборгованості в загальному обсягу заборгованості, %	-	-	-	-

Для аналізу тенденцій, що відбувалися з дебіторською заборгованістю у ТОВ «Юрсат» взято три роки, де зміни були найбільш значними. Так, 2017

році спостерігається економічний розвиток підприємства, про що свідчать відповідні показники обсягів реалізації, виробництва продукції та рентабельності. При цьому тип управління оборотними активами характеризується як помірний, а управління дебіторською заборгованістю має агресивний тип, для якого характерним є незначні обсяги дебіторської заборгованості в результаті агресивної кредитної політики, що обумовлено посиленням у той період часу платіжної дисципліни вітчизняних підприємств та покращення їх платоспроможності.

Розрахунки показують, що ТОВ «Юрсат» кредитує своїх покупців і замовників, відволікаючи з обороту грошові кошти. Аналіз показує, що доля дебіторської заборгованості в загальному об'ємі оборотних активів у 2020 році збільшилася на 7 процентних пунктів, тобто збільшилася іммобілізація - відвернення з господарського обороту обігових коштів, в абсолютному значенні зростання дебіторської заборгованості за товари складало 309,7 тис. грн. при зниженні обсягів реалізації продукції на 1288,7 тис. грн.

Узагальненим показником повернення дебіторської заборгованості є оборотність) [25]. Вона розраховується як відношення об'єму продажів до величини дебіторської заборгованості і показує, скільки разів заборгованість утворюється і поступає в організацію за період, що вивчається. Прискорення оборотності в динаміці розглядається як позитивна тенденція. Розраховується також період погашення дебіторської заборгованості як відношення кількості днів в періоді до коефіцієнта оборотності. Цей показник відбиває середню кількість днів, необхідну для її повернення.

У ТОВ «Юрсат» оборотність дебіторської заборгованості знизилася на 14,6 рази, що, поза сумнівом, негативно, термін необхідний організації для отримання боргів за продану продукцію, тобто термін інкасування дебіторської заборгованості збільшився 14 днів. Усе це пов'язано із зростанням об'єму дебіторської заборгованості в результаті лібералізації кредитної політики у зв'язку з різким погіршення платоспроможності клієнтів фірми, обумовлене

посиленням фінансової кризи в Україні. Позитивною є відсутність простроченої дебіторської заборгованості.

Як відомо, на рівень дебіторської заборгованості впливають багато чинників: вигляд товарів, ємкість ринку, міра насиченості ринку даними товарами, прийнята в організації система розрахунків, платоспроможність покупців і замовників і ін. До значного зростання невиправданої дебіторської заборгованості ведуть недотримання договірної і розрахункової дисципліни і невчасне пред'явлення претензій по виникаючих боргах.

Наявність дебіторської заборгованості супроводжується непрямими втратами в доходах організації, економічний сенс яких виражається в трьох аспектах. По-перше, чим більше періоду погашення, тим менше доходу від засобів, вкладених в дебіторів. По-друге, в умовах інфляції грошові кошти, що повинні бути повернені боржниками до певної міри знецінюються. Цей аспект особливо актуальний для поточного стану української економіки. По-третє, дебіторська заборгованість є одним з видів активів організації, для фінансування якого потрібне відповідне джерело. Оскільки усі джерела засобів мають власну ціну, підтримка того або іншого рівня дебіторської заборгованості пов'язана з відповідними витратами.

З метою своєчасного отримання плати за поставлені товари і запобігання неплатежам, як було відмічено вище, широко використовується система знижок, тобто спонтанне фінансування покупців з договірної ціни. Для визначення допустимого рівня знижки, яку може запропонувати організація клієнтам при достроковій оплаті, проводяться імітаційні розрахунки з використанням різних варіантів прогнозних величин темпу інфляції, банківської процентної ставки і числа днів скорочення періоду погашення, розраховується оптимістичне, найбільш вірогідне і песимістичне значення цих показників.

Надаючи різні імовірнісні значення цим показникам, легко розрахувати середню величину економії від скорочення втрат, а, отже, і орієнтовну величину знижки, яку можна запропонувати клієнтам.

Початкові дані для розрахунку декількох сценаріїв ситуації з управління дебіторською заборгованістю і його результати представлені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Економічний розвиток ТОВ «Юрсат» за різними сценаріями управління дебіторською заборгованістю

Показатели	Сценарий		
	песимістичний	найбільш вірогідний	оптимістичний
Місячний темп інфляції, %	2	1,2	1
Прогнозне скорочення періоду погашення дебіторської заборгованості, дні	5	10	15
Рівень банківської процентної ставки, %	16	14	12
Вероятність сценарія	0,2	0,5	0,3
Непрямі доходи, грн. на одну тисячу: - від скорочення терміну погашення заборгованості	40	130	260
- від невикористаної позики	2,19	3,84	4,93
Всього непрямі доходи, грн. на одну тисячу	42,19	133,84	264,93

Непрямі доходи організації від скорочення терміну погашення дебіторської заборгованості і усунення негативного впливу інфляції (ΔD_1 визначаються за розрахунком) [28, 30].:

$$\Delta D_1 = 1000 * (K_n^{i-\Delta t} - K_n^i), \text{ руб.} \quad (3.1)$$

$$K_n^i = \left[\frac{1}{1 + T_u / 30} \right]^i, \dots, K_n^{i-\Delta t} = \left[\frac{1}{1 + T_u / 30} \right]^{i-\Delta t} \quad (3.2)$$

де K_n^i - коефіцієнт падіння купівельної спроможності грн.;

t - період погашення дебіторської заборгованості, дн.

Δt - плановане скорочення періоду погашення дебіторської заборгованості;

T_u - темп інфляції.

Для песимістичного сценарію:

$$\hat{E}_i^{33} = \left[\frac{1}{1 + 2 / 30} \right]^{33} = 0,091$$

$$K_n^{33-5} = \left[\frac{1}{1 + 2 / 30} \right]^{33-5} = 0,131$$

$$\Delta \ddot{A}_1 = 1000 * (0,131 - 0,091) = 40 \text{ грн.}$$

Для найбільш вірогідного сценарію:

$$\hat{E}_i^{33} \left[\frac{1}{1+1,2/30} \right]^{33} = 0,26$$

$$\hat{E}_i^{33-10} = \left[\frac{1}{1+1,2/30} \right]^{33-10} = 0,39,$$

$$\Delta \ddot{A}_1 = 1000 * (0,39 - 0,26) = 130 \text{ грн.}$$

Для оптимістичного сценарію:

$$\hat{E}_i^{33} = \left[\frac{1}{1+1/30} \right]^{33} = 0,37$$

$$\hat{E}_i^{33-15} = \left[\frac{1}{1+1/30} \right]^{33-15} = 0,63,$$

$$\Delta \ddot{A}_1 = 1000 * (0,63 - 0,37) = 260 \text{ грн.}$$

Економія від невикористаної позики:

$$\Delta D_2 = 1000 * \frac{P}{100} * \frac{\Delta t}{365}, \text{ руб.} \quad (3.3)$$

где P - уровень банковской процентной ставки.

Для песимістичного сценарію:

$$\Delta D_2 = 1000 * \frac{16}{100} * \frac{5}{365} = 2,19 \text{ грн.}$$

Для найбільш вірогідного сценарію:

$$\Delta D_2 = 1000 * \frac{14}{100} * \frac{10}{365} = 3,84 \text{ грн.}$$

Для оптимістичного сценарію:

$$\Delta D_2 = 1000 * \frac{12}{100} * \frac{15}{365} = 4,93 \text{ грн.}$$

Загальна економія коштів визначається як добуток сумарної величини непрямих доходів за кожним сценарієм, помноженим на вірогідність сценарію

$$\mathcal{E}_c = 0,2 * 42,19 + 0,5 * 133,84 + 0,3 * 264,93 = 154,84 \text{ грн.}$$

Таким чином, ТОВ «Юрсат» може встановити для своїх постійних клієнтів оптимальну знижку у розмірі 1,5 %. Це забезпечить прискорення платежів за продукцію від покупців і як результат, скорочення тривалості

обороту дебіторської заборгованості в середньому на 10,5 днів ($\Delta\tau = 0,2 * 5 + 0,5 * 10 + 0,3 * 15$), що в сумі складе 225 тис. грн..

За результатами досліджень можна зробити висновок про доцільність впровадження спонтанного фінансування на основі імітаційних розрахунків економічно обґрунтованого рівня знижки з ціни продукції за договором з використанням різних варіантів прогнозних величин темпу інфляції, банківської процентної ставки і числа днів скорочення періоду погашення дебіторської заборгованості. Вивільнення оборотного капіталу на суму 225 тис. грн. є додатковим внутрішнім джерелом залучення капіталу для фінансування поточної діяльності підприємства, зокрема, нарощування виробничого потенціалу, який має стійку тенденцію до зниження протягом усього досліджуваного періоду.

Окрім надання знижок, з метою звільнення від кредитного ризику, пов'язаного з можливою несплатою боргу, підприємству ТОВ «Юрсат» пропонується скористатися факторинговими послугами банку і викупити надлишок дебіторської заборгованості, який складає 838 тис. грн.

Факторинг (від англ. factor — посередник) подає собою операцію по набуттю факторинговою компанією або банком права на стягнення боргу. Завдяки цьому постачальник звільняється від кредитного ризику, зв'язаного з можливою несплатою боргу. В основу факторингової операції покладений принцип набуття банком рахунку-фактур підприємства-постачальника за відвантаженою продукцією, тобто передачу банку постачальником права одержувати платежі з покупця продукції.

Визначена послідовність дій у процесі управління дебіторською заборгованістю дасть можливість забезпечити належне оперативне управління нею на підприємстві ТОВ «Юрсат». На основі вищевикладеної методики підприємство отримує можливість обрати найбільш ефективну форму управління дебіторською заборгованістю, що є додатковим джерелом отримання готівкових коштів для фінансування поточної діяльності.

Велике значення для ефективного управління дебіторською заборгованістю має відбір потенційних покупців, який здійснюється за допомогою неформальних критеріїв: дотримання платіжної дисципліни у минулому, прогнозні фінансові можливості покупця по оплаті товарів, рівень поточної платоспроможності, рівень фінансової стійкості і так далі

Задля вирішення проблеми оптимізації дебіторської заборгованості та звільнення від кредитного ризику, пов'язаного з можливою несплатою борг ТОВ «Юрсат» пропонується скористатися факторинговими послугами банку і викупити частину дебіторської заборгованості загальною сумою 1213 тис. грн., яка складає 838 тис. грн) [15, 27, 30].. При цьому слід ураховувати, що в результаті встановлення для постійних клієнтів оптимальної знижки з ціни у розмірі 1,5%, відбудеться прискорення платежів за продукцію від покупців і як результат, скорочення тривалості обороту дебіторської заборгованості в середньому на 10,5 днів, що в сумі складе 225 тис. грн..

Плата за кредит –18 % річних. Середній термін оборотності дебіторської заборгованості на підприємстві – 57 днів ($1213 \cdot 365 : 7804,9$). Комісійна винагорода за факторингове обслуговування 3 %. Розрахуємо плату за кредит - *ПК*:

$$ПК = \frac{838 \cdot 0,18 \cdot 57}{365} = 23,6 \text{ тис. грн.}$$

Розмір комісійної винагороди – *КВ* складе 25,1 тис. грн.:

$$КВ = 838 \cdot 0,03 = 25,1 \text{ тис. грн.}$$

Плата за факторинг – *Ф* включає плату за кредит і комісійну винагороду та в цілому складе 48,7. грн.

Впровадивши даний захід, планове значення грошових коштів ТОВ «Юрсат» отриманих від банку, може збільшитись на суму $\Delta ГК$ 789,3 тис. грн., яку доцільно використати задля погашення короткотермінового кредиту банку на відповідну суму.

$$\Delta ГК = 838 - 48,7 = 789,3 \text{ тис. грн.,}$$

Цей захід дозволить суттєво зміцнити фінансову стійкість фірми та шляхом синхронізації руху вхідного та вихідного грошових потоків, створити умови для оптимізації фінансової структури капіталу ТОВ «Юрсат», розрахунок якої наведено в наступному підрозділі роботи.

3.3. Оптимізація фінансової структури капіталу підприємства як визначальний чинник зміцнення його фінансового стану

Оптимізація структури капіталу – це важливий етап стратегічного аналізу капіталу, який полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю, втіленою у кошти підприємства, які йому належать і приносять прибуток, та вартістю, інвестованою в грошові кошти, що залучаються на основі їх повернення, за умови якого досягається максимальна ефективність діяльності підприємства) [20, 28, 30]..

Слід зауважити, що на сьогодні не має єдиного універсального методу оптимізації структури капіталу, застосовуючи який підприємство визначило б оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом. Аналіз літературних джерел дає змогу визначити термін «оптимізація структури капіталу» як співвідношення між власним і позиковим капіталом, за якого підприємство отримує максимальний прибуток і має максимальну рентабельність. На думку І.О. Бланка, оптимальна структура капіталу становить таке співвідношення використання власних і позикових коштів за умови якого забезпечується ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом стійкості підприємства тобто максимізується його ринкова вартість [27].

Оптимізація структури капіталу розглядається як співвідношення між власним і позиковим капіталом, за якого забезпечується найефективніша пропорційність між дохідністю та фінансовою стійкістю підприємства» [21,26,30].

Таким чином, в економічній літературі мають місце різні думки щодо методики оптимізації структури капіталу. Але вирішення цього питання потребує комплексного підходу.

Виходячи з того, що основною метою оптимізації структури капіталу є пошук оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом, можна сформулювати основні завдання оптимізації структури капіталу:

- □ формування необхідної структури капіталу, яка б забезпечила сталий розвиток підприємства;
- забезпечення умов, за яких підприємство отримуватиме максимальну суму прибутку.

Відповідно до поставленої мети та завдань, можна визначити такі етапи процесу

- оптимізації структури капіталу:
- формування цілей розвитку капіталу підприємства
- визначення оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом відповідно до визначених цілей.
- оцінка розробленої структури капіталу.

Аналіз економічної літератури свідчить, що більшість авторів виокремлює три методи оптимізації структури капіталу:

- оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності.
- оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості.
- оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків [11].

Одним з джерел позикових коштів підприємства є кредиторська заборгованість, тобто сума короткострокових зобов'язань перед постачальниками, працівниками по оплаті праці, бюджетом і інших фінансових зобов'язань. Вона виникає, як правило, внаслідок існуючої системи розрахунків між організаціями, коли борг однієї організації іншій погашається після

закінчення певного періоду, і в тих випадках, коли організація спочатку відбиває у себе в обліку виникнення заборгованості, а після закінчення певного часу погашає її. Крім того, кредиторська заборгованість є наслідком несвоєчасного виконання організацією своїх зобов'язань. Об'єм, якісний склад і рух кредиторської заборгованості характеризують стан платіжної дисципліни, яка у свою чергу, свідчить про фінансову стійкість та міру стабільності фінансового стану організації.

Оскільки переважна доля у формуванні оборотного капіталу ТОВ «Юрсат» належить кредиторській заборгованості, необхідно провести її внутрішній аналіз за даними аналітичного обліку розрахунків з постачальниками, отриманих кредитів банків і розрахунків з іншими кредиторами. Початкові дані для аналізу представлені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз короткострокових зобов'язань за тривалістю кредитування

Вид обов'язальств	Середній зали кредиторської заборгованості тис.грн.	Оборот по дебету, тис.грн.	Тривалість кредитування, дні
Кредиторська заборгованість по розрахункам з постачальниками	156,9	5726,9	10
Кредиторська заборгованість перед персоналом	1,4	102,2	5
Кредиторська заборгованість перед державними позабюджетними фондами та інші	2,1	127,8	6

У розрахунках рентабельність капіталу визначається відношенням чистого прибутку до капіталу. Для оцінки раціональних меж цього співвідношення доцільно провести аналіз, представлений в таблиці 3.4

Таблиця 3.4

Порівняльна оцінка умов надання і отримання кредиту ТОВ «Юрсат»

Дебіторська заборгованість	Середній строк погашення, дні	Кредиторська заборгованість	Середній строк погашення, дні
Заборгованість покупців	33	Заборгованість перед постачальниками	10

Для оцінки раціональних меж цього співвідношення доцільно виконати розрахунки та провести аналіз за методикою, представленою в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Методика розрахунку раціонального співвідношення позичкового і власного капіталу з урахуванням оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей

Показники
1. Загальна дебіторська заборгованість, тис. грн.
2. Загальна кредиторська заборгованість, тис. грн.
3. Виручка від продаж товарів, продукції, робіт, послуг, тис.грн,(Ф 2)
4. Собівартість проданих товарів, продукції, робіт, послуг, (Ф 2), тис. грн.
5.Середньодобова виручка, тис. грн., (стр. 3 / D_n)
6. .Середньодобова собівартість проданих товарів, продукції, робіт, послуг, тис. грн., (стр. 4 / D_n), где D_n - длительность анализируемого периода, дн.
7. Капітал і резерви (Ф-1), тис. грн.
8. ЕВІТ (фінансові результати до вирахування процентів та податків на прибуток), тис. грн.
9. Оборотність загальної заборгованості, дні а) дебіторської, (стр. 1 / стр. 5) б) кредиторської, (стр. 2 / стр. 6)
10. Необхідний короткотерміновий кредит, тис. грн., (стр.9а – стр.9б) * стр.6
11.Вільний капітал в обороті, тис. грн., (стр.9б – стр.9а) * стр.5
12. Проценти за кредит, тис. грн.
13. Чистий прибуток, тис. грн., (стр.8 – стр.12)*(1-0,18)
14. Необхідний власний капітал, тис. грн., (стр. 7 – стр.11)
15. Необхідний позичковий капітал, тис. грн., (стр. 2 + стр.10)
16. Раціональне співвідношення власного й позичкового капіталу, (стр.15 / стр.14)
17. . Фінансова рентабельність капіталу, %, (стр.8 / стр.7 * 100)

Незалежно від рівня платоспроможності, що склався, підприємства повинні прагнути збільшувати власний капітал, а джерелом цього зростання може бути прибуток.

При недостатності прибутку підприємства повинні вирішувати стратегічну задачу - визначати раціональне співвідношення позикових і

власних коштів. Якщо кредитори не зажадають прискорення платежів, то це дає основу для зменшення капіталу і заміщення його кредитами банку. Встановимо, яким може бути розмір його заміщення, щоб рентабельність власного капіталу дійсно підвищилася.

Розрахунок проводиться по нерівності:

$$\left(\frac{(\Pi - i * K_{\epsilon}) * (1 - H_c)}{K - K_{\epsilon}} \right) > \frac{\Pi * (1 - H_c)}{K} \quad (3.4)$$

де i - процентна ставка (коефіцієнт);

K_{ϵ} - сума банківського кредиту, яку підприємство може узяти без збитку для платоспроможності;

K - капітал і резерви;

H_c - податкова ставка(коефіцієнт).

Перетворення нерівності призводить до наступної формули:

$$\Pi > i * K. \quad (3.5)$$

Це співвідношення залежить від ряду чинників: рентабельності капіталу; рівня відсотків за банківський кредит; оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості; облікової ставки відсотка НБУ.

Показник, що відбиває суму банківського кредиту, яку підприємство може узяти без збитку для платоспроможності (K_{ϵ}) пішов з нерівності, тобто йдеться про необмежений розмір кредиту. Це означає, що підприємство, у якого загальна величина прибутку перевищує 14 % капіталу, може брати кредити у будь-яких розмірах і при цьому підвищувати рентабельність власного капіталу. Сума прибутку має бути вища, ніж 830 тис. грн., а річна фінансова рентабельність капіталу повинна перевищувати 14 %. Підприємство може без обмежень притягати короткострокові банківські кредити у разі, якщо фінансова рентабельність капіталу перевищує ставку банківського відсотка.

В розрахунках слід урахувати прогнознi зміни у статтях балансу:

- у величині загального капіталу підприємства. Зміни відбулися в результаті зростання власного капіталу на суму чистого прибутку 701, 1 тис. грн. при впровадженні інвестиційного проекту;

Таблиця 3.6

Розрахунок раціонального співвідношення позичкового і власного капіталу з урахуванням оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей

Показники	2020	Прогноз
1. Загальна дебіторська заборгованість, тис. грн.	1223,1	160
2. Загальна кредиторська заборгованість, тис. грн.	160,4	160,4
3. Виручка від продаж товарів, продукції, робіт, послуг, тис.грн,(Ф 2)	7804,9	9717,5
4. Собівартість проданих товарів, продукції, робіт, послуг, (Ф 2), тис. грн.	7318	7740
5.Середньодобова виручка, тис. грн., (стр. 3 / Д _n)	21,4	26,6
6. .Середньодобова собівартість проданих товарів, продукції, робіт, послуг, тис. грн., (стр. 4 / Д _n), где Д _n - длительность анализируемого периода, дн.	20	21,2
7. Капітал і резерви (Ф-1), тис. грн.	4548,2	5929,4
8. ЕВІТ (фінансові результати до вирахування процентів та податків на прибуток), тис. грн.	18,0	1557,5
9. Оборотність загальної заборгованості, дні		
а) дебіторської, (стр. 1 / стр. 5)	57	6
б) кредиторської, (стр. 2 / стр. 6)	8	8
10. Необхідний короткотерміновий кредит, тис. грн., (стр.9а – стр.9б) * стр.6	980	- 53,2
11.Вільний капітал в обороті, тис. грн., (стр.9б – стр.9а) * стр.5	-1048,6	42,4
12. Проценти за кредит, тис. грн.	-	622,7
13 Чистий прибуток, тис. грн., (стр.8 – стр.12)*(1-0,18)	15,0	701,1
14. Необхідний власний капітал, тис. грн., (стр.7 – стр.11) _{-стр.15 б)}	5598,8	4257
15. Необхідний позичковий капітал, тис. грн.,у т. ч.	1140,4	1737,2
а) короткостроковий позичковий капітал, тис. грн., (стр.2 + стр.10)	1140,4	107,2
б) довгостроковий позичковий капітал, тис. грн.,	-	1630
16. Раціональне співвідношення позичкового й власного капіталу, (стр.15 / стр.14)	0,2	0,3
17. Фінансова рентабельність капіталу, %, (стр.8 / стр.7 * 100)	0,04	26,3

- зменшення короткострокових зобов'язань на суму 789 тис. грн.. за рахунок погашення частини короткотермінового кредиту банку при здійсненні факторингової операції;

- зростання довгострокових зобов'язань. Отримано довгостроковий банківський кредит у розмірі 2,45 млн. грн.. під 30% ефективної річної ставки строком на 3 роки. Залишок боргу за довгостроковим кредитом на кінець року з

урахуванням погашення боргу складе 1633 тис. грн. Таким чином, сума капіталу підприємства складе 5929,4 тис. грн.

У приведеному розрахунку в результаті заходів щодо реструктуризації дебіторської заборгованості встановлено, що дебіторська заборгованість обертається швидше за кредиторську, у ТОВ «Юрсат» з'являються вільні засоби, що відповідають часу від надходження дебіторської заборгованості до необхідності платити кредиторам. Сума вільних коштів на прогнозний період підвищилася і склала $(8 - 6) * 21,2 = 42,4$ тис. крб.

Отже, завдяки спонтанному фінансуванню:

1. Підприємство ТОВ «Юрсат» зможе знизити дебіторську заборгованість, тим самим збільшити оборотність оборотних коштів.

2. Одержавши оборотні кошти, частину з них можна направити на ліквідацію довгострокової заборгованості, тим самим покращиться коефіцієнт співвідношення власних і позикових засобів, та поповнення виробничого потенціалу, враховуючи зростання обсягів виробництва і продажу реагентів після інноваційної перебудови технологічних процесів.

3. Вивільнені кошти від стягнення дебіторської заборгованості необхідно вкласти в розширення обсягу виробництва. Недопущенню подальшого збільшення дебіторської заборгованості буде сприяти більш ретельне пророблення при укладанні договорів, а саме, необхідно постійне використання способів забезпечення виконання зобов'язань, таких як застава, передоплата.

3.4. Впровадження інвестиційно-інноваційного проекту оновлення активної частини основних виробничих фондів ТОВ «Юрсат»

В умовах ринкової економіки кожне підприємство повинне піклуватися про те, щоб зберегти або розширити свою ринкову частку. А для ТОВ «Юрсат» це особливо актуальна задача, враховуючи поступове систематичне скорочення обсягів реалізації основної продукції підприємства (реагентів) протягом

останніх чотирьох років. При цьому слід зауважити, що падіння обсягів продаж відбувалося не тільки у зв'язку з дією фінансово-економічної кризи в Україні, але і насамперед, в результаті недостатньої конкурентоспроможності продукції із-за низького організаційно-технічного рівня виробництва, особливо на зовнішніх ринках, зокрема, в ЄС, який є основним споживачем даної продукції.

Тому вирішення цієї стратегічної для підприємства задачі неможливо без впровадження сучасного обладнання та технологій у виробництві заморожених продуктів, що забезпечить підвищення якості продукції при скороченні операційних витрат за рахунок зростання продуктивності праці робітників та відповідної економії витрат на оплату праці, ефективного використання матеріальних ресурсів і як результат – зростання прибутковості підприємства.

Слід звернути увагу на стан активної частини основних виробничих фондів підприємства. Основне обладнання та устаткування є не лише фізично, але й морально зношеним, про що наглядно свідчить основний показник технічного стану устаткування на підприємстві - коефіцієнт придатності устаткування, який складає 10%

$K_{\text{придатності обладнання}} = \text{Залишкова вартість ОФ} / \text{Початкова вартість}$

$K_{\text{придатності}} = 336\,222,5 / 3\,450\,000 = 0,1 = 10\%$

Таким чином, лише 10% основних засобів з вищенаведених можуть ефективно використовуватись у господарській діяльності для виробництва конкурентоспроможної продукції. Дане обладнання становить 31% (336,22 / 1092,35) від вартості усіх основних виробничих фондів підприємства, проте воно є основним у виробництві продукції (створює близько 60% вартості товарної продукції).

Частина товарної продукції, що створюється даним обладнанням складає:

$9011,2 * 0,6 = 5406,72$ тис. грн..

Розрахуємо основні узагальнюючі показники використання вказаних основних виробничих фондів: фондвіддачу та фондомісткість:

$\Phi_{\text{в}} = 5406,72 / 336,22 = 16,08$ грн.

Тобто 16,08 грн становить виробництво товарної продукції на 1 грн. даних основних фондів.

$$Фм = 336,22 / 5406,72 = 0,062 \text{ грн}$$

Тобто 0,062 грн основних фондів припадає на 1 грн виробленої продукції.

Вартість використаної сировини для виробництва даного обсягу товарної продукції складає 3900 тис. грн.. (6500 т по 600 грн/т).

Розрахуємо основні показники використання матеріалів при виробництві реагентів: матеріаловіддачу та матеріаломісткість.

$$Мм = 3900 / 5406,72 = 0,72 \text{ грн.}$$

Тобто матеріальні витрати на кожну гривню товарної продукції складають 0,72 грн.

$$Мв = 5406,72 / 3900 = 1,39 \text{ грн.}$$

Тобто вихід продукції з кожної витраченої гривні матеріальних ресурсів складає 1,39 грн.

Отже, стан основного устаткування є незадовільним, тому підприємству необхідно вжити заходів щодо введення сучасного обладнання.

В сучасних умовах при нестачі фінансових ресурсів реальні інвестиції мають високий ступінь антиінфляційного захисту та забезпечують підприємству стійкий грошовий потік, що особливо актуально в умовах економічної і фінансової кризи.

Як показує вітчизняний та закордонний досвід, вкладенням капіталу у об'єкти реального інвестування досягається значно більш висока віддача капіталу, ніж щодо вкладення в цінні папери. Реальне інвестування являє собою процес створення активів з метою їх подальшої експлуатації, що забезпечує прирощення вкладеного капіталу.

Проблеми тепло - і енергозбереження та раціонального використання матеріальних ресурсів відчуються дуже гостро, оскільки у ТОВ «Юрсат» як інноваційного об'єкту, є висока енергоємність виробництв і тривалість інвестиційного циклу.

В останній час інвестиції не спрямовувалися на інноваційний розвиток галузі, що зумовило недостатню кількість високотехнологічної продукції, в той час, як прискорення впровадження інновацій створить гарні передумови для виробництва конкурентоспроможної продукції.

Актуальною задачею в умовах зростаючої конкуренції за паливно-енергетичні ресурси є підвищення інвестиційної привабливості підприємств, модернізація основних виробничих фондів та устаткування на відповідному інноваційному рівні: від окремих технічних та технологічних удосконалень до великих структурно-інвестиційних проектів. Тому, ґрунтуючись на необхідності впровадження енергозберігаючих технологій, для зменшення споживання газу та для оновлення устаткування, в роботі запропоновано сформувати у ТОВ «Юрсат» інвестиційний портфель на основі впровадження та реалізації інвестиційно-інноваційних проекту з модернізації виробництва. Пропонується інвестиційний проект з впровадження промислової шокової заморозки, як найкращий спосіб зберегти свіжість та якість продуктів харчування. Ця технологія передбачає обробку продукту повітрям низької температури (-35...-40 °С) протягом максимально стислого проміжку часу. Саме промислова шокова заморозка дозволяє максимально зменшити ріст бактерій всередині продукції, тим самим суттєво збільшити термін її зберігання та покращити якість продукції.

В процесі заморожування молекули води формують кристали. При звичайному заморожуванні формуються макрокристали, які руйнують кліткову структуру продукту, що погано впливає на його органолептичні якості. За рахунок того, що процес шокової заморозки відбувається швидко, молекули води формують мікрокристали і продукція зберігає свій смак та аромат.

Промислова шокова заморозка дозволить ТОВ «Юрсат»:

- отримати на виході продукт максимально високої якості за рахунок мінімізації часу, необхідного для заморожування; збільшити терміни реалізації продукції (shelf life);

- максимально зберегти свіжість та вітамінний склад плодоовочевої продукції;

- розширити географію продажів;
- згладити сезонні коливання продажів;
- відкриває можливість експорту окремих продуктів тощо.

Для забезпечення якісної промислової шокової заморозки необхідне використання якісного обладнання. У своїй роботі ми надаємо перевагу технологічному устаткуванню провідних світових та українських виробників:

- повітроохолоджувачі Kelvion (Чехія);
- компресор: Bitzer (Німеччина);
- конвеєрні морозильні апарати;
- плиточні швидкоморозильні апарати;
- камери шокової заморозки.

Загальний об'єм інвестицій - це сума всіх інвестиційних витрат: прямих інвестицій, супутніх інвестицій, інвестицій в НДР. Для реалізації проекту з технічної модернізації виробництва планується здійснити інвестиції загальною сумою 2,95 млн. грн та отримати довгостроковий банківський кредит на суму 2,45млн.грн. під 30% ефективної річної ставки строком на 3 роки (табл. 3.7).

Фінансування інвестиційного проекту прогнозується здійснити за рахунок довгострокового банківського кредиту, розрахунки фінансових витрат за яким надано в табл. 3.7. Початковий внесок за рахунок власного капіталу, враховуючи необхідність забезпечення абсолютної ліквідності підприємства у межах 0,2- 0,25 (380 тис. грн.) поточних зобов'язань на суму 1891 тис.грн. складе 510 тис. грн., що складає 17% вартості інвестиційного проекту.

Таблиця 3.7

Розрахунок погашення кредиту рівномірними частинами
ТОВ «Юрсат»

Рік	Місяць	Поч.баланс боргу	Погашення боргу	%	Річні виплати	Кінц.баланс боргу
1	1	2450000	68055,55556	61250	129306	2381944,444
	2	2381944,444	68055,55556	59549	127604	2313888,889
	3	2313888,889	68055,55556	57847	125903	2245833,333

	4	2245833,333	68055,55556	56146	124201	2177777,778	
	5	2177777,778	68055,55556	54444	122500	2109722,222	
	6	2109722,222	68055,55556	52743	120799	2041666,667	
	7	2041666,667	68055,55556	51042	119097	1973611,111	
	8	1973611,111	68055,55556	49340	117396	1905555,556	
	9	1905555,556	68055,55556	47639	115694	1837500	
	10	1837500	68055,55556	45938	113993	1769444,444	
	11	1769444,444	68055,55556	44236	112292	1701388,889	
	12	1701388,889	68055,55556	42535	110590	1633333,333	
					1439375		
	2	1	1633333,333	68055,55556	40833	108889	1565277,778
		2	1565277,778	68055,55556	39132	107188	1497222,222
3		1497222,222	68055,55556	37431	105486	1429166,667	
4		1429166,667	68055,55556	35729	103785	1361111,111	
5		1361111,111	68055,55556	34028	102083	1293055,556	
6		1293055,556	68055,55556	32326	100382	1225000	
7		1225000	68055,55556	30625	98681	1156944,444	
8		1156944,444	68055,55556	28924	96979	1088888,889	
9		1088888,889	68055,55556	27222	95278	1020833,333	
10		1020833,333	68055,55556	25521	93576	952777,778	
11		952777,778	68055,55556	23819	91875	884722,222	
12		884722,222	68055,55556	22118	90174	816666,667	
				1194375			
3	1	816666,6667	68055,55556	20417	88472	748611,1111	
	2	748611,1111	68055,55556	18715	86771	680555,5556	
	3	680555,5556	68055,55556	17014	85069	612500	
	4	612500	68055,55556	15313	83368	544444,4444	
	5	544444,4444	68055,55556	13611	81667	476388,8889	
	6	476388,8889	68055,55556	11910	79965	408333,3333	
	7	408333,3333	68055,55556	10208	78264	340277,7778	
	8	340277,7778	68055,55556	8507	76563	272222,2222	
	9	272222,2222	68055,55556	6806	74861	204166,6667	
	10	204166,6667	68055,55556	5104	73160	136111,1111	
	11	136111,1111	68055,55556	3403	71458	68055,55556	
	12	68055,55556	68055,55556	1701	69757	0,00	
				949375			
Усього		2450000	1133125	3583125			

Аналіз ефективності капіталовкладень ґрунтується на оцінці грошей у часі. Відправним пунктом такої оцінки є абсолютно доведене положення, що одна гривня, одержана фізичною чи юридичною особою сьогодні, є ціннішою, вагомішою, дорожчою за гривню, яка буде отримана в майбутньому) [31, 32, 33].

Існують два методи зіставлення інвестицій у часі – метод складних процентів і дисконтування. Перший дає можливість оцінити наявні гроші в

майбутньому. Кількісно ця оцінка залежить від двох факторів – процентної ставки і періоду, на який ведеться розрахунок.

У сучасній міжнародній практиці проекти, пов'язані з інвестиціями, оцінюють за методикою, що викладена у «Посібнику з підготовки промислових техніко-економічних досліджень» розробленому ООН (ЮНІДО). Зазначені показники умовно можна поділити на недисконтовані (прості) й узагальнюючі (інтегральні). Недисконтовані – це показники, що розраховуються не за весь строк життя інвестицій (період повного обороту активної частини основних виробничих фондів), а лише на один рік на основі недисконтованих на фактор часу даних. До них відносять строк окупності і норму інвестиційного прибутку) [32, 33, 34].

Строк окупності – це такий період (у роках), який необхідний для відшкодування капітальних вкладень інвестиційним прибутком (I_p), одержаним завдяки здійсненню цього проекту.

Прийняття інвестиційних рішень базується на застосуванні належної системи оцінки, що дозволяє відбирати перспективні проекти та приймати правильні інвестиційні рішення. Комплексний підхід дозволяє уникати помилок, що сприяє довгостроковому розвитку підприємства та дозволяє збільшувати прибуток.

Для оцінки ефективності інвестиційних проектів необхідно, зокрема, здійснювати:

- моделювання та прогнозування потоків продукції, ресурсів, коштів;
- урахування результатів аналізу фінансового стану підприємства, котре реалізує інвестиційний проект;
- виявлення впливу реалізації інвестиційного проекту на довкілля;
- приведення майбутніх різночасових доходів і витрат до умов їх співвимірності;
- урахування впливу чинника інфляції;
- урахування невизначеності й зумовленого цим ризику;

— порівняння результатів (вигід) і витрат з орієнтацією на досягнення сподіваної норми прибутку. [34]

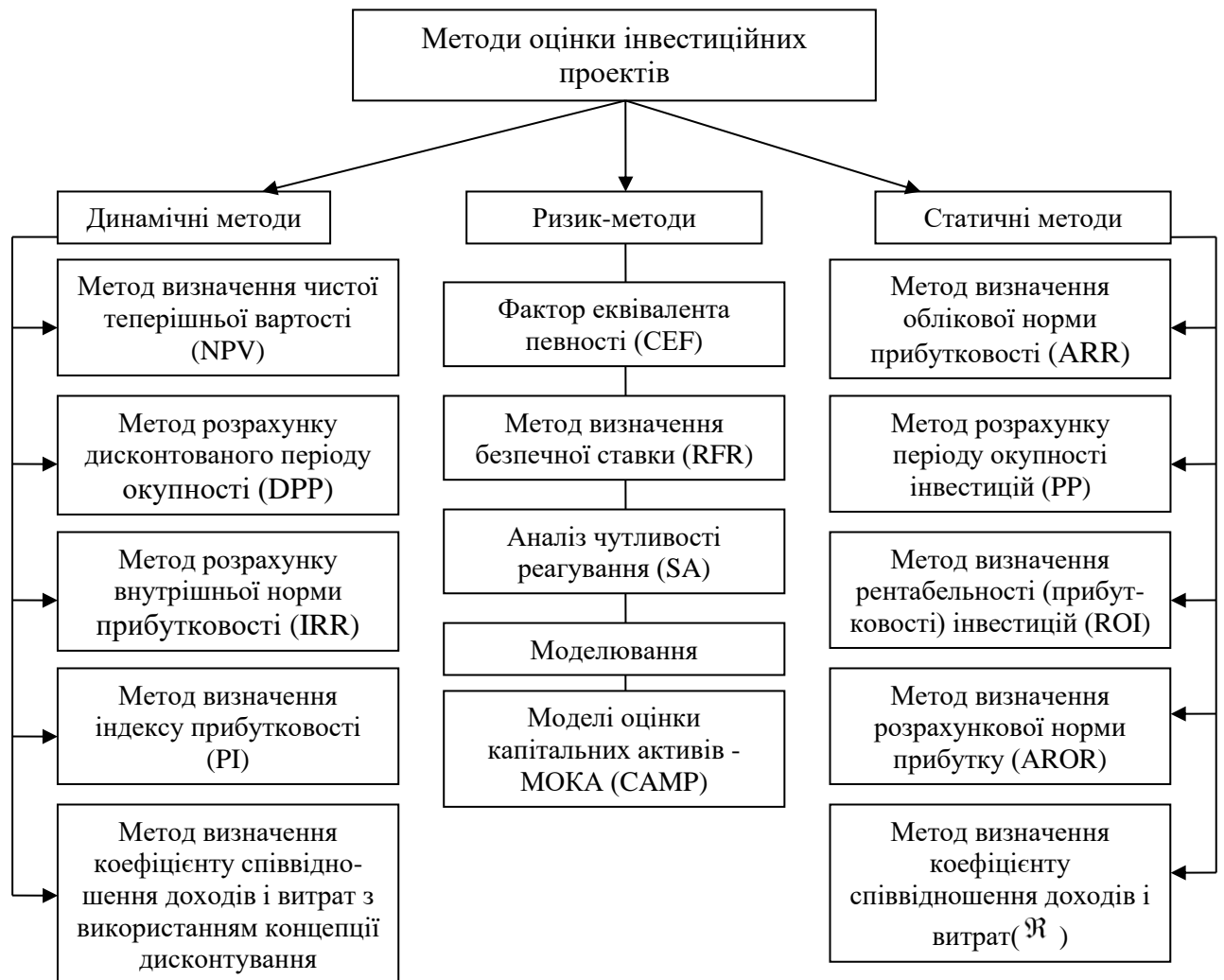


Рис. 3.3. Класифікація методів оцінки інвестиційних проектів

Головним принципом оцінки ефективності є порівняння обсягів доходів та витрат, що їх забезпечили. Під час обґрунтування економічної ефективності інвестиційних проектів та їх доцільності застосовується комплекс показників, що висвітлюють різні аспекти вказаного вище принципу і дають змогу оцінити доцільність інвестицій більш системно. [32, 38]

При оцінці проектів з точки зору їх здійсненності та інвестиційної привабливості найчастіше використовують декілька основних методів, які можна поєднати у три групи (рис. 3.3.).

Динамічні та статичні методи базуються на оцінці доцільності

капіталовкладень без урахування ризику, а ризик-методи – з додатковим корегуванням ризиків інвестиційної діяльності [39].

У науковій літературі з інвестиційного [37, 39, 42, 43, 44, 46, 51] наводяться показники оцінки економічної ефективності (привабливості) інвестиційних проектів. Одним із самих розповсюджених і ефективних способів оцінки проектів є метод чистої теперішньої вартості:

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{NCV_t}{(1+R)^t}, \quad (3.5)$$

де NCV_t — чистий потік грошових засобів упродовж t -того інтервалу планованого періоду (NCV_t може бути як додатним, так і від'ємним);

R — ставка дисконту, що враховує ризик;

t — порядковий номер інтервалу планування за умови, що початок реалізації проекту прийнято за нуль.

Інтервальні потоки коштів визначаються, зокрема, за формулою:

$$NCC_t = \Pi_{pt} + A_t - I_t - T_t, \quad t = 1, \dots, n, \quad (3.6)$$

де NCV_t — прибуток за t -тий інтервал планування;

A_t — амортизаційні відрахування;

I_t — інвестиційні витрати;

T_t — податки, для $t = 0$, $NCV_0 = -I_0$.

Неуսунена інформаційна невизначеність може спричиняти невідворотний ризик, яким обтяжені інвестиційні рішення. Отже, необхідно аналізувати й враховувати ризик, який супроводжує інвестиційні проекти.

Для економічного аналізу інвестиційних ризиків в економічній науковій літературі [41, 44, 49, 51, 52] рекомендується використовувати методи аналізу беззбитковості й динамічності, методи визначення необхідної норми прибутку, методи визначення обсягів NPV та ймовірності песимістичного та оптимістичного варіантів можливої реалізації проекту тощо. Необхідно також враховувати діалектичну об'єктивно-суб'єктивну структуру ризику, здійснюючи його якісний і кількісний аналіз, визначаючи кількісну оцінку міри ризику, моделюючи його та управляючи ним. Зазначимо, що міра ризику є

векторною величиною W :

$$W = \{w_1, \dots, w_N\}, \quad (3.7)$$

одна група компонент якої кількісно характеризує ризик як об'єктивну категорію, решта - як суб'єктивну, коли враховується ставлення до ризику його суб'єктів.

Нині у науково-методичних джерелах [41, 44, 49, 51, 52] для врахування невизначеності, неповноти інформації та зумовленого цим ризику в оцінюванні величини NPV нерідко пропонується використовувати математичне сподівання випадкових величин, якими насправді є прогнозовані потоки коштів NCV_t , $t=1, \dots, n$, а ризик пропонується враховувати лише в оцінюванні ставки дисконту (R).

Ставка дисконту може слугувати узагальнюючим показником для врахування впливу різних видів і типів ризику, якими обтяжений інвестиційний проект. Вона включає премію за ризик, бо є додатковим прибутком, необхідним інвестору понад той рівень, який можуть принести безризикові інвестиції. Премію за ризик, як правило, вважають постійною величиною (константою) упродовж періоду реалізації проекту.

Але в той же час у науковій літературі [49, 51] звертається увага на деякі недоліки, притаманні такому підходу:

- ризик інвестиційного проекту залежить від часу для кожного етапу планування. Кожен етап містить перелік характерних для нього чинників ризику. Водночас існують чинники, негативний вплив яких посилюється з плином часу і які підвищують ризик проекту, тому величина премії за ризик повинна коригуватися у кожен із t , $t=1, \dots, n$ етапів планування.

- враховувати ризик у вигляді премії — надбавки до безризикової ставки дисконту, охопивши усі чинники, дуже складно. У цьому разі відповідні величини R_t , $t=1, \dots, n$ доречно трактувати як випадкові.

Вітчизняні та зарубіжні науковці [39, 41, 44, 49, 51, 52] пропонують враховувати вплив зовнішніх чинників ризику, здійснюючи обчислення витрат

на виробництво продукції і доходу від її реалізації. А вплив внутрішніх чинників - за рахунок збільшення ставки дисконту на величину премії за ризик, тобто:

$$R_t = R_t^0 + R_t^P, \quad (3.8)$$

де R_t^0 — безризикова ставка дисконту в t-тому інтервалі планування (реалізації проекту, $t=1, \dots, n$);

R_t^P — премія за ризик у t-тому інтервалі (випадкова величина).

Вартість капіталу ТОВ «Еко Мет Плюс» оцінена за допомогою моделі премії за ризик.

$$C_E = C_n + RP = 22 + 8 = 30\%,$$

Показники, використовувані для оцінки привабливості й економічного ефекту інвестиційних проектів NPV, у наведених вище підходах, необхідно вважати випадковими величинами.

Один із способів урахування невизначеності кожного варіанта інвестиційного проекту з низки альтернативних варіантів — це формування певного класу очікуваних сценаріїв перебігу подій у ході реалізації інвестиційного процесу і вибір із цієї множини двох крайніх сценаріїв (оптимістичного та песимістичного), за котрих NPV (як випадкова величина) досягає своїх максимального й мінімального значень.

Прогнозований обсяг реалізації за умови впровадження інноваційно-інвестиційного проекту з модернізації виробництва шляхом впровадження промислової шокової заморозки продуктів складає 11500 тис.грн, що на 24,6% більше минулого року (2269,6 тис. грн.) При цьому залишки готової продукції на складі зменшаться і складуть:

на початок року – 254,1 тис.грн;

на кінець року – 112,8 тис.грн.

Зміна залишків готової продукції складає 141,3 тис.грн.

Обсяг товарної продукції у прогнозованому періоді складе 11358,7 тис.грн. (11500-141,3), що на 22,9% (2117,4 тис.грн.) більше минулого року.

Валовий прибуток у прогнозованому періоді збільшиться на 257,5% (1254,3 тис.грн.) і складе 1354,8 тис.грн.

Розрахуємо відхилення прогнозованого обсягу товарної продукції, що виробляється оновленими ОВФ від показника 2020 року:

$$\Delta TP = 7500 - 5407 = 2093 \text{ тис. грн}$$

Таким чином, відхилення прогнозованого обсягу товарної продукції, виготовленої на вищенаведеному обладнанні, від наявного у 2020 році склало 2093 тис. грн. Тобто прогнозується темп росту 138,7%.

Для того, щоб зрозуміти, яку кількість матеріалів можливо зекономити в результаті нововведення, також розрахуємо прогнозовані показники використання матеріальних ресурсів.

$$M_m = 3900 / 7500 = 0,52 \text{ грн}$$

$$M_v = 7500 / 3900 = 1,92 \text{ грн}$$

Тобто можна зробити висновок, що для створення 1 грн товарної продукції необхідно застосувати 0,52 грн матеріалів, а обернений показник – матеріаловіддача – говорить про те, що з 1 грн, вкладеної в сировину, ми можемо отримати 1,92 грн продукції.

Таким чином, прогнозована матеріаломісткість є на 0,2 грн нижчою від наявної, а матеріаловіддача – на 0,53 грн вищою.

Щоб дізнатися, скільки коштів можливо зекономити на сировині, слід розрахувати показник відносної економії матеріалів.

$$\text{Відносна економія матеріалів} = 7500 * (-0,2) = -1500 \text{ тис. грн}$$

Отже, як показують розрахунки, в результаті введення нового обладнання, яке більш ефективно перероблятиме сировину, можна зекономити грошові кошти в обсязі 1,5 млн. грн.

За рахунок введення нового обладнання планується економія трудових ресурсів за рахунок автоматизації деяких процесів виробництва.

Введення нового устаткування дасть підприємству змогу скоротити чисельність робітників на 3 чол., вона складе 39 чол.

Прогнозується, що введення нового устаткування сприятиме підвищенню продуктивності праці робітника на підприємстві (ТП=11358,7 тис.грн.):

$$P_p = 11358,7/39 = 291,25 \text{ тис.грн. (205,12 тис.грн. у2020 р.)}$$

Продуктивність праці працівника також підвищиться:

$$P_{пп} = 11358,7/44 = 258,15 \text{ тис.грн. (183,3 тис.грн. у2020 р.)}$$

Годинна виробітка одного робітника збільшиться:

$$ГВ = 11358,7/(39*250*8) * 1000 = 145,6 \text{ грн. (103,39 грн. у2020 р.)}$$

Трудомісткість праці в 1 тис.грн. знизиться:

$$Т_m = 39*250*8/11358,7 = 6,9 \text{ люд.-год. (9,67 люд.-год. у2020 р.)}$$

Відносна економія трудових ресурсів складе:

$$\pm E = 44 - 47*7328/6160,9 = - 12 \text{ чол.}$$

Підприємство має змогу скоротити витрати на оплату праці у розмірі 360000 тис.грн.

Таким чином, оновлення устаткування сприятиме підвищенню продуктивності праці робітника на 86,13 тис. грн., продуктивності праці працівника – на 74,85 тис.грн., годинної виробітки робітника – на 42,21 грн., зниженню трудомісткості праці в 1 тис.грн. на 2,77 люд.-год., відносної економії трудових ресурсів у розмірі 12 чоловік, що забезпечить зниження рівня витрат.

Таблиця 3.8

Прогнозні показники ефективності інноваційно-інвестиційного проекту з модернізації виробництва шляхом впровадження промислової шокової заморозки продуктів

Показники	2019	2020	прогн1	прогн2	прогн3
Виручка від реалізації, тис. грн.	9420,0	9230,4	11 500	11 700	11 850
ПДВ, тис.грн	1479,1	1425,5	1782,5	1813,5	1836,8
чисти дохід, тис. грн.	7940,9	7804,9	9717,5	9886,5	10013,2

Собівартість, тис.грн, в т.ч.	7350,0	7318	7 740	7 344	7 254
Амортизація, тис. грн	132,3	156,3	1 680	873,6	454,3
% по кредиту, тис.грн	-	-	622,7	377, 7	132, 7
Чистий прибуток, тис. грн	590,9	487,0	1016,1	1623,6	1969,9

Розрахунок показників ефективності інвестиційного проекту з модернізації устаткування та технології виробництва шляхом промислової шокової заморозки продуктів у ТОВ «Юрсат» наведено в табл. 3.8.

Період окупності інвестиційного проекту - 1 рік 5 місяців

Чиста поточна вартість складає 4278, 071 тис. грн.

Початкова вартість обладнання - 2 950 000 грн.

Оскільки обладнання належить до 3 групи основних фондів, річна норма амортизації для нього складає 24%. Розрахуємо щорічні амортизаційні відрахування подвійним залишковим методом.

Таблиця 3.9

Розрахуємо щорічні амортизаційні відрахування подвійним залишковим методом.

Рік	Щорічні відрахування	Залишкова вартість
		29500000
1	1680000	1820000
2	873600	946400
3	454272	492128

Чистий приведений грошовий потік

$$NPV = (4770199 + 3007872) - 3500000 = 4278071 \text{ грн.}$$

Таблиця 3.10

Чистий приведений грошовий потік

Рік	ЧГП дисконтований
1	765 863
2	1 603 461
3	2 400 875
Усього	4 770 199

Таблиця 3.11

Розрахунок періоду окупності проекту

Рік	Грошові потоки	Інвестиції, що не окуп.
0		3500000
1	2445863	1054137
2	2477061	

В результаті $NPV > 0$ тому з фінансової точки зору проект має бути прийнятий. Але потрібно враховувати те, що інтерпретація NPV як певного додаткового грошового прибутку, який проект отримає по закінченню терміну, є не цілком обґрунтованим, оскільки протягом декількох років проекту багато що зміниться в порівнянні з тим, що було спроектоване.

Змінюючи ціни на продукти і послуги, зміняться ціни постачальників сировини і енергоресурсів і багато що інше, і той проект, який володіє вищим значенням показника NPV, матиме вищий запас надійності зі всіма перерахованими змінами.

Таким чином, при незмінних умовах договору з кредиторами (постачальниками) або їх лібералізації, ТОВ «Юрсат» має основу для заміщення власного капіталу кредитами банку. В результаті запропонованих заходів фінансова стійкість підприємства значно посилиться, що створить умови для подальшого його розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Встановимо, яким може бути розмір його заміщення, щоб рентабельність капіталу дійсно підвищилася на основі розрахунків, наведених в п.3.1.

Таблиця 3.12

Прогнозні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Юрсат» після впровадження заходів щодо зміцнення фінансового стану

Показники	2020	Прогноз
Виручка від реалізації, тис. грн	9230,4	11 500
ПДВ, тис.грн	1425,5	1782,5

чисти дохід, тис. грн.	7805	9717,5
Собівартість, тис. грн, в т.ч.	7318	7740
амортизація, тис. грн..	156,3	1680
Прибуток від реалізації	487,0	1977,5
Інші доходи і витрати	472	420
ЕВІТДА(фінансові результати до вирахування амортизації, процентів та податків на прибуток)	171,3	3237,5
ЕВІТ (фінансові результати до вирахування процентів та податків на прибуток)	20	1557,5
% по кредиту, тис. грн.	-	622,7
НОРАТ (чистий прибуток)	15,0	701,1
Капітал, тис. грн.	4548,2	5929,4
Власний капітал, тис. грн.	2657,0	4257
Раціональне співвідношення позичкового й власного капіталу (К фінансового ризику)	0,71	0,3
Коефіцієнт автономії	0,58	0,72
Коефіцієнт маневреності	0,58	0,35
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,5	0,22
Фінансова рентабельність капіталу, %	0,04	26,2
Рентабельність власного капіталу, %	0,05	16,5
Рентабельність продажу, %	6,2	20,3

Результати досліджень свідчать, прогнозна фінансова рентабельність підприємства 26,2%, тобто його загальна величина прибутку перевищує 14 % капіталу. ТОВ «Юрсат» може брати кредити у будь-яких розмірах і при цьому підвищувати рентабельність власного капіталу, так як підприємство може без обмежень притягати короткострокові банківські кредити у разі, якщо фінансова рентабельність капіталу перевищує ставку банківського відсотка. У випадках, коли рентабельність капіталу підприємства нижче процентної ставки, тобто за умови виникнення потреби в кредиті отримання його буде ускладнено, оскільки банк не буде зацікавлений у видачі кредиту, і підприємство буде віднесене до розряду некредитоспроможних⁴

Висновки до розділу 3

Підсумовуючи вищенаведене в третьому розділі, можна зробити висновок, що використання запропонованих заходів значно покращує його фінансовий стан.

1. На підставі результатів дослідження, виконаного в другому розділі визначено основні напрями щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства, основним з яких є збільшення виручки від реалізації шляхом розширення ринків та каналів збуту продукції на основі підвищення її конкурентоспроможності за рахунок впровадження інвестиційно-інноваційного проекту оновлення активної частини основних виробничих фондів підприємства. Розрахунки показників ефективності інвестиційного проекту проекту з модернізації виробництва шляхом впровадження промислової шокової заморозки продуктів підтвердили його доцільність: період окупності інвестиційного проекту - 1 рік 5 місяців; чиста поточна вартість складає 4278, 071 тис. грн.

2. Для запобігання подібним негативним тенденціям зміни показників фінансової стійкості підприємства запропоновано удосконалити його кредитну політику щодо управління як дебіторською, так і кредиторською заборгованістю. За результатами досліджень встановлено доцільність впровадження спонтанного фінансування, як способу управління дебіторською заборгованістю: на основі імітаційних розрахунків економічно обґрунтованого рівня знижки з ціни продукції за договором з використанням різних варіантів прогнозних величин темпу інфляції, банківської процентної ставки і числа днів скорочення періоду погашення дебіторської заборгованості. Вивільнення оборотного капіталу на суму 225 тис. грн. є додатковим внутрішнім джерелом залучення капіталу для фінансування поточної діяльності підприємства, зокрема, нарощування виробничого потенціалу, який має стійку тенденцію до зниження протягом усього досліджуваного періоду.

3. В результаті заходів щодо реструктуризації дебіторської заборгованості встановлено, що дебіторська заборгованість обертається швидше за

кредиторську, у ТОВ «Юрсат» з'являються вільні засоби, що відповідають часу від надходження дебіторської заборгованості до необхідності платити кредиторам. Сума вільних коштів на прогнозний період підвищилася і склала $(8 - 6) * 21,2 = 42,4$ тис. грн. З урахуванням оборотності дебіторської и кредиторської заборгованостей після реалізації запропонованих заходів встановлено раціональне співвідношення позичкового і власного капіталу (0,3).

4. Результати досліджень свідчать, прогнозна фінансова рентабельність підприємства 26,2%, тобто його загальна величина прибутку перевищує 14 % капіталу. ТОВ «Юрсат» може брати кредити у будь-яких розмірах і при цьому підвищувати рентабельність власного капіталу, так як підприємство може без обмежень притягати короткострокові банківські кредити у разі, якщо фінансова рентабельність капіталу перевищує ставку банківського відсотка.

ВИСНОВКИ

Метою роботи є аналіз фінансового стану та планування заходів щодо зміцнення фінансового стану підприємства.

В результат проведеного аналізу встановлені сильні і слабкі сторони підприємства, відстежені позитивні і негативні тенденції в його розвитку.

Аналіз показав неефективність корпоративного управління відсутність та реагування управлінського персоналу на зміну кон'юнктури ринку, що не дозволяє ефективно використовувати фінансові ресурси й виробничий потенціал підприємства.

За аналізу фінансово-економічного стану ТОВ «Юрсат» можна зробити висновки про нестабільний фінансовий стан підприємства та високу вірогідність банкрутства, обумовлені різким падінням обсягів реалізації й виробництва продукції, низькими показниками рентабельності й негативною динамікою ділової активності підприємства.

На кінець 2020 року у ТОВ «Юрсат» відбулося зменшення його виробничої потужності передусім за рахунок суттєвого зниження виробничих запасів. Менша питома вага цих активів у загальній вартості майна підприємства свідчить про скорочення виробничих можливостей на 12%. Характерним для ТОВ «Юрсат» є значне скорочення обсягу виробничих запасів — з 19% у 2016 році до 6 % у 2020 році. Тож надалі підприємству необхідно потурбуватися про збільшення обсягу виробничих запасів для уникнення перебоїв виробництва на випадок затримання поставок сировини та матеріалів.

На підприємстві знизилася вартість основних виробничих фондів, що обумовлено фізичним й моральним старінням обладнання за відсутності його системного оновлення. Основне обладнання та устаткування є не лише фізично, але й морально зношеним, про що наглядно свідчить основний показник технічного стану устаткування на підприємстві - коефіцієнт придатності устаткування, який складає 10%. Тож підприємству необхідно звернути увагу на оновлення й нарощування активної частини основних фондів, що

забезпечить підвищення рівня технічного стану основних виробничих фондів та зростання виробничого потенціалу ТОВ «Юрсат».

Аналізуючи майновий стан, можна констатувати, що вартість майна підприємства зросла за період на 738,1 тис. грн., але це відбулося тільки за рахунок зростання позичкового капіталу, зокрема, поточних зобов'язань на суму 777,5 тис. грн при зменшенні власного капіталу підприємства на 39.6 тис. грн., головною причиною зменшення якого є скорочення прибутку.

Динаміка чистого прибутку протягом даного періоду є негативною, і у 2020 році він становить лише 0,16% у структурі доходу, що на 0,17% менше за рівень 2019 року. Тож, підприємству необхідно звернути увагу на заходи, спрямовані на зниження собівартості продукції та скорочення інших витрат для нарощування обсягу чистого прибутку.

Дані аналітичних таблиць й графіків показників рентабельності свідчать, що загальна рентабельність підприємства більша 0, але вона має тенденцію до зниження. У 2020 році загальна рентабельність становила 0,4, це означає, що прибуток підприємства до оподаткування лише в 0,004 рази більший за вартість сукупного капіталу.

Загалом усі коефіцієнти рентабельності мають тенденцію до зниження і незначно більші від 0, що свідчить про неефективну роботу підприємства (неефективне використання майна підприємства, його активів, капіталу та ін.). А чиста рентабельність продукції у 2020 році становила 0,002, що нижче на 0,002 пункти у порівнянні з 2016 році, тобто підприємство знаходиться на межі збиткової роботи та великої ймовірності банкрутства, якщо не розробити та терміново не впровадити антикризові заходи.

Таким чином, після проведення розрахунків по критерію фінансової стійкості у останні два роки досліджень підприємство може бути віднесене до типу: абсолютна фінансова стійкість, тобто всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами. Але це ще не свідчить про можливість фінансування поточної діяльності в необхідних обсягах, так як

відбулося значне скорочення виробничих запасів у зв'язку із згортанням виробничої програми та відповідним скороченням обсягів реалізації продукції.

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) за останні 5 років зменшився на 0,124 і у 2020 році становив 0,58. Це означає, що підприємство фінансує активи в основному за рахунок власного капіталу, але частка його у активах підприємства зменшується.

Аналіз показників ліквідності свідчить, що підприємство має достатньо високий рівень ліквідності. Так, коефіцієнт поточної ліквідності у 2020 році становить 1,8 при нормі 1-2, що на 0,2 вище за рівень 2019 року, хоча на 0,8 менше від рівня 2016 року. Це говорить про те, що оборотні активи майже вдвічі перевищують короткострокові зобов'язання.

Як свідчать результати досліджень, тривалість операційного й фінансового циклів надзвичайно висока з негативною динамікою до зростання, що є результатом низької якості корпоративного управління, зокрема фінансового менеджменту в напрямку управління грошовими й матеріальними потоками на підприємстві. Копичення запасів готової продукції при скороченні обсягів реалізації реагентів на внутрішньому ринку свідчить про неефективну маркетингову стратегію та низьку конкурентоспроможність продукції, в результаті чого неможливість виходу на зовнішні ринки збуту.

З аналізу фінансово-економічного стану ТОВ «Юрсат» можна зробити висновки про нестабільний фінансовий стан підприємства та високу вірогідність банкрутства в середньостроковій перспективі, обумовлені різким падінням обсягів реалізації й виробництва продукції, низькими показниками рентабельності й негативною динамікою ділової активності підприємства.

Підприємство працює на межі збитковості, що в значній мірі обумовлено дією фінансово-економічної кризи в Україні та низьким рівнем корпоративного управління фірми. В досліджуваному періоді ТОВ «Юрсат» має нормальну фінансову стійкість й достатню платоспроможність, але за умови збереження виявлених негативних тенденцій економічного розвитку, скороченні обсягів

збуту й виробництва основних видів продукції підприємство має високу вірогідність банкрутства. Незадовільне управління грошовими потоками без синхронізації вхідних й вихідних грошових потоків, відсутність логістичного підходу до управління матеріальними оборотними активами, неефективна кредитна політика, результатом дії якої є висока тривалість обороту дебіторської заборгованості при відсутності різних форм спонтанного фінансування, потребують розробки ефективної фінансової стратегії.

На підставі результатів дослідження, виконаного в другому розділі визначено основні напрями щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства, основним з яких є збільшення виручки від реалізації шляхом розширення ринків та каналів збуту продукції на основі підвищення її конкурентоспроможності за рахунок впровадження інвестиційно-інноваційного проекту оновлення активної частини основних виробничих фондів підприємства. Розрахунки показників ефективності інвестиційного проекту проекту з модернізації виробництва шляхом впровадження промислової шокової заморозки продуктів підтвердили його доцільність: період окупності інвестиційного проекту - 1 рік 5 місяців; чиста поточна вартість складає 4278, 071 тис. грн.

Для запобігання подібним негативним тенденціям зміни показників фінансової стійкості підприємства запропоновано удосконалити його кредитну політику щодо управління як дебіторською, так і кредиторською заборгованістю. За результатами досліджень встановлено доцільність впровадження спонтанного фінансування, як способу управління дебіторською заборгованістю: на основі імітаційних розрахунків економічно обґрунтованого рівня знижки з ціни продукції за договором з використанням різних варіантів прогнозних величин темпу інфляції, банківської процентної ставки і числа днів скорочення періоду погашення дебіторської заборгованості. Вивільнення оборотного капіталу на суму 225 тис. грн. є додатковим внутрішнім джерелом залучення капіталу для фінансування поточної діяльності підприємства,

зокрема, нарощування виробничого потенціалу, який має стійку тенденцію до зниження протягом усього досліджуваного періоду. Окрім надання знижок, з метою звільнення від кредитного ризику, пов'язаного з можливою несплатою боргу, підприємству ТОВ «Юрсат» пропонується скористатися факторинговими послугами банку і викупити надлишок дебіторської заборгованості, який складає 838 тис. грн. Впровадивши даний захід, планове значення грошових коштів ТОВ «Юрсат» отриманих від банку, може збільшитись на суму $\Delta K 789,3$ тис. грн., яку доцільно використати задля погашення короткотермінового кредиту банку на відповідну суму. В результаті заходів щодо реструктуризації дебіторської заборгованості встановлено, що дебіторська заборгованість обертається швидше за кредиторську, у ТОВ «Юрсат» з'являються вільні засоби, що відповідають часу від надходження дебіторської заборгованості до необхідності платити кредиторам. Сума вільних коштів на прогнозний період підвищилася і склала $(8 - 6) * 21,2 = 42,4$ тис. грн.

З урахуванням оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей після реалізації запропонованих заходів встановлено раціональне співвідношення позичкового і власного капіталу (0,3). Таким чином, при незмінних умовах договору з кредиторами (постачальниками) або їх лібералізації, ТОВ «Юрсат» має основу для заміщення власного капіталу кредитами банку. В результаті запропонованих заходів фінансова стійкість підприємства значно посилиться, що створить умови для подальшого його розвитку та підвищення конкурентоспроможності

Результати досліджень свідчать, прогнозна фінансова рентабельність підприємства 26,2%, тобто його загальна величина прибутку перевищує 14 % капіталу. ТОВ «Юрсат» може брати кредити у будь-яких розмірах і при цьому підвищувати рентабельність власного капіталу, так як підприємство може без обмежень притягати короткострокові банківські кредити у разі, якщо фінансова рентабельність капіталу перевищує ставку банківського відсотка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23 лютого 1998 р.
2. Білик М.Д. Фінансовий стан підприємства: теорія, методика / М.Д. Білик, І. Л. Котов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 5. – С. 86–92.
3. Бланк І.А. Управління фінансовими ресурсами підприємства: навч. посіб. / І.А. Бланк – К.: Эльга, 2011. – 574 с.
4. Крухмаль О.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи: навч. посіб. / О.В. Крухмаль, В.В. Коваленко – Суми: УАБС НБУ, 2011. – 198 с.
5. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / Г.В. Савицька – К.: КНЕУ, 2010. – 662 с.
6. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підруч. / Ю.С. Цал-Цалко – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 566 с.
7. Павловська О.В. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення / О.В. Павловська – К.: КНЕУ, 2010. – 388 с.
8. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення / Т.О. Фролова – К.: Видавництво європейського університету, 2011. – 253 с.
9. Прокопенко І.Ф. Курс економічного аналізу: підручник для студентів ВНЗ / І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганін, З.Ф. Петряєва – Харків: Легас, 2004. – 266 с.
10. Коробов М.Я. Фінанси промислових підприємств: підруч. для студ. екон. вузів і факультетів / М.Я. Коробов – К.: Либідь, 2010. – 160 с.
11. Дем'яненко М.Я. Фінансовий словник-довідник / М.Я. Дем'яненко, Ю.Я. Лузан та ін. за редакцією Дем'яненка М.Я. – К.: ІАЕУААН, 2005. – 507 с.

12. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підруч. / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик – 7-ме вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2010. – 460 с.
13. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій : практич. посібник / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулін. – 2-е изд., перероб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2015. – 321 с.
14. Болюх М.А. Економічний аналіз: навч. посіб. / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатюк – К.: КНЕУ, 2011. – 540 с.
15. Крайник О.П. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / О.П. Крайник, З.В. Клепкова. – Львів: Інтеллект, 2009. – 84 с.
16. Чупіс Л.В. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства : наук.-метод. вид. / Л.В. Чупіс. – Суми : Довкілля, 2001. – 404 с.
17. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А. Болюх, В.З.Бурчевський, М.І. Горбатюк; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г.Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001.-540с.
18. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: теорія і практика: Підручник/ За ред. проф. А.Г. Загороднього.- Львів: «Магнолія Плюс», 2006. – 428 с.
19. Бондаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. Інвестиції практика та досвід. 2008. № 4. С. 40–44.
20. Камінська Т. Г. Економічна сутність та класифікаційні характеристики капіталу підприємств. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. праць. Вип. 2 (20). Житомир, 2011. С. 230 –245.Кірейцев Г. Г. Фінанси підприємств. Київ: ЦУЛ, 2002. 268 с.
21. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
22. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Харків : Фактор, 2007. 784 с.

23. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз об'єктів господарювання: монографія. Київ: КНЕУ, 2011. 387 с.
24. Мних Є. В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ : Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2010. 412 с.
25. Мешкова Н. Л. Економічна сутність ділової активності промислового підприємства. Вісник економічної науки України. 2013. № 1. С. 105–108..
26. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси / Пер. з англ. В. Ф. Овсієнка та В. Я. Мусієнка. Київ: Основи, 1993. 383 с.
27. Бланк И. А. Управление активами / под ред. И. А. Бланк. Киев: Ника- Центр, Эльга, 2000. 717 с.
28. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: КНЕУ, 2005. 536 с.
29. Соляник Л. Г. Оборотні засоби промислового підприємства: оптимізація управління: монографія /за ред. О. С. Галушко. Дніпропетровськ : Вид-во НГУ, 2009. 239 с.
30. Трохина С. Д., Ильина В. А., Морозова Т. Ф. Управление финансовым состоянием предприятия // Финансовый менеджмент. - 2004. - №1. – с. 18-22.
31. Хоменко Д.О., Романський К.С. Особливості застосування методики оцінки ефективності інвестиційних проектів в умовах збитковості підприємства // Моніторинг інвестиційної діяльності в Україні. – 1999. – № 2. – С. 38 – 39.
32. Турило А.М., Турило А.А. Методологические и методические аспекты совершенствования оценки экономической эффективности // Економіка промисловості. – 2003. – № 1. – С. 16 – 20.
33. Рахимов З. О дисконтировании денежных потоков при оценках эффективности инвестиций // Общество и экономика. – 2003. - № 11. – С. 134 – 149.

34. Лудченко Я. О. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів: Навч. посіб. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 208 с.
35. Макогон Ю.В., Гохберг Ю.А. Развитие совместных предприятий, инвестиционно-инновационных процессов и свободных экономических зон: Учеб. пособие. – Книга вторая «Управление нововведениями». Донецк: ДонГУ, 1999. – 352 с.
36. Новикова І.В. Інноваційний потенціал підприємства: оцінка та фінансово - інвестиційне забезпечення розвитку (за матеріалами підприємств алмазно – інструментального виробництва України): Автореф. дис. ... к-та економ. наук: 08.06.01 / Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2003. – 20 с.
37. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації. – К.: ВІРА-Р, 1999. – 320 с.
38. Левченко В.М., Левченко Д.В. Удосконалення проектних рішень і оцінка ефективності проектів промислових будівель: Навч. посіб. – Макіївка: ДонДАБА, 2004. – 310 с.
39. Ковалев В.В. Методы оценки инвестиционных проектов. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 144 с.
40. Ласій В.Г. Вибір варіанту будівництва низькорентабельного підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – № 10. – С. 55 – 61.
41. Гринев В.Ф. Инновационный менеджмент: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2000. – 148 с.
42. Основи інвестиційно-інноваційної діяльності: Навч. посіб. /За науковою редакцією В.Г. Федоренко. – К.: Алеута, 2004. – 431 с.
43. Виленский П.Л., Лившиц В.Н. Об оценке эффективности инвестиций в строительстве // Экономика строительства. – 2001. – № 9. – С. 2 - 14.
44. Тимошук Л. Аналіз методів оцінки ефективності інноваційних проектів // Інтелектуальна власність. – 2004. – № 1. – С. 39 – 44.

45. Трошин Ю.И. К вопросу оценки эффективности инвестиционных проектов реструктуризации предприятий // Экономические проблемы и перспективы стабилизации экономики Украины: Сб. науч. тр. / НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти; Редкол.: Землянкин А.И. (отв. ред.) и др. – Донецк, 2002. – Т.1. – С. 250 - 257.

46. Сичов Г.М. Удосконалення управління міжгалузевими промисловими комплексами: Автореф. дис. ... к-та наук з держ. управління: 25.00.04 / Ін-т економіки пром-сті НАН України. – Д., 2003. – 20 с.

47. Хобта В.М., Кравченко С.И. Оценка экономической эффективности инновационных проектов // Економіка промисловості. – 1999. – № 1 (3). – С. 77 – 82.

48. Частоколенко І.П. Економічна оцінка інноваційних управлінських рішень в енергетиці: Автореф. дис. ... к-та економ. наук: 08.02.03 / Інститут економічного прогнозування НАН України. – К., 2003. – 20 с.

49. Щетилова Т.В. Методичні підходи до оцінки економічної ефективності інноваційних проектів // Економіка промисловості. – 2003. - № 3. – С. 109 – 115.

50. Типовая методика разработки бизнес-планов и анализа инвестиционных проектов с помощью тестовых таблиц /http://profit-club.kiev.ua/management/cons_metod.htm.

51. Методичні рекомендації з оцінки ефективності інвестицій в сільськогосподарське землекористування / Під загальною редакцією Третяка А.М. - Київ: ІЗУААН, 2001. – 90 с.

52. Терещенко О, О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. К.: КНЕУ, 2003.- 485 с.

ДОДАТОК А

Таблиця А.1

Агреговані баланси ТОВ «Юрсат»

Актив	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
1	2016	2017	2018	2019	2020
1. Необоротні активи	862,0	900,8	1159,4	1113,1	1071,6
Основні засоби (залишкова вартість)	9,8	15,0	15,0	24,0	22,0
Долгострокові фінансові інвестиції	871,8	915,8	1174,4	1137,1	1093,6
Усього за розділом 1					
2. Оборотные активи					
Запасы	739,1	813,0	349,9	297,5	263,3
Виробничі запаси	229,3	266,0	181,0	243,2	254,1
готовапродукція	915,5	888,7	1217,0	980,1	760,9
товари					
Дебіторська заборгованість за товари, роботи	368,0	341,4	1040,5	766,4	651,1
Дебіторська заборгованість в розрахунках	2,4	14,7	38,8	11,2	9,8
Інша дебіторська заборгованість	256,4	444,7	562,6	584,8	562,2
в національній валюті	370,0	404,9	764,0	929,7	890,0
в іноземній валюті	10,0	15,7	144,4	67,6	58,4
Всього по	2893,1	3189,1	4298,2	3880,5	3449,8

розделу 2					
Витрати майбутніх періодів	45,2	64,0	0,0	3,4	4,8
Баланс	3810,1	4168,9	5472,6	5021,0	4548,2

Таблиця А.2

Агреговані баланси ТОВ «Юрсат»

ПАССИВ	2016	2017	2018	2019	2020
1. Власний капітал					
Статутний капітал	2855	2855,0	2855,0	2855,0	2855,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-158,4	-277,1	-251,8	-186,0	-198,0
Всього за розділом 1	2696,6	2577,9	2603,2	2669,0	2657,0
2. Довгострокові зобов'язання					
Довгострокові кредити банків					
Всього за розділом 2					
3. Поточні зобов'язання					
Краткосрочные кредиты банков	1015,5	1478,0	2426,5	2100,0	1730,3
Кредиторська заборгованість за товари, работ, послуги	97	111,8	424,8	245,1	156,9
Поточні зобов'язання за розрахунками					
За авансами	1,2	0,9	0,0	0,0	0,0
з бюджетом					
зі страхування		0,0	5,2	1,2	2,1
З оплати праці	0,1	0,3	12,1	4,5	1,4
з учасниками					
Поточні зобов'язання інші		0,0	0,8	1,1	0,5
Всього за розділом 3	1113,7	1591,0	2869,4	2352,0	1891,2
Баланс	3810,4	4168,9	5472,6	5021,0	4548,2

ВІДЗІВ
на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-17-1
Колеснікової Анастасії Анатоліївни
на тему «Аналіз фінансового стану ТОВ «Юрсат» та планування заходів щодо його
зміцнення»
представленої для присвоєння ступеня «бакалавр» кваліфікації «бакалавр фінансів,
банківської справи та страхування» за спеціальністю
072 «Фінанси банківська справа та страхування»

1. **Мета кваліфікаційної роботи** – дослідження теоретико-методологічних основ щодо оцінки фінансового стану підприємства, аналіз та оцінка показників фінансової діяльності підприємства, планування заходів щодо зміцнення його фінансового стану.

2. **Актуальність теми кваліфікаційної роботи** зумовлена нестабільністю роботи підприємств та необхідністю створення керуючих, регулюючих та стимулюючих заходів задля покращення фінансового стану й ефективності роботи підприємств та забезпечення їх економічного зростання.

3. **Тема кваліфікаційної роботи бакалавра** безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» - розробка та обґрунтування заходів щодо забезпечення стійкого фінансового стану підприємства.

4. **Задачі кваліфікаційної роботи** містять елементи наукового дослідження та проведення аналітичної роботи з аналізу та прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ «Юрсат», обґрунтування шляхів підвищення рентабельності капіталу та покращення фінансового стану підприємства.

5. **Позитивним результатом роботи** є те, що студентка проаналізувала фінансову звітність підприємства, розрахувала та оцінила зміни всіх груп показників, які характеризують його фінансовий стан: показники рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості та ділової активності. Обґрунтувала економічну доцільність запропонованих заходів щодо економічного розвитку ТОВ «Юрсат», і на цій основі зміцнення його фінансового стану.

6. **Робота з керівником роботи та інновації запропонованих рішень.** Студентка Колеснікової А.А. регулярно відвідувала консультації та, прислухаючись до методичних рекомендацій керівника, виконувала роботу самостійно. В роботі розроблено заходи, спрямовані на оптимізацію дебіторської заборгованості підприємства шляхом спонтанного фінансування та впровадження факторингу. Обґрунтовано стратегію економічного розвитку підприємства на основі реалізації інвестиційного проєкту з промислової шокової заморожки продуктів.

7. **Самостійність при виконанні та оформленні результатів досліджень.** Ступінь самостійності виконання кваліфікаційної роботи добрий.

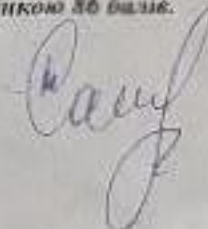
8. **Виконання презентації.** Презентація відтворює основні положення кваліфікаційної роботи.

9. **Дотримання стандартів.** Оформлення пояснювальної збірки виконано у відповідності до вимог національного стандарту ДСТУ 3008:2015.

10. Робота Колеснікової Анастасії Анатоліївни виконана на замовлення ТОВ «Юрсат» та отримала позитивну оцінку його керівництва.

Таким чином, констатуємо, що кваліфікаційна робота Колеснікової Анастасії Анатоліївни рекомендується до захисту з оцінкою 86 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра
к.е.н, проф.



Солянчик Д.І.
(ПІБ)

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Аналіз фінансового стану ТОВ «Юрсат» та планування заходів щодо його зміцнення»

Колеснікової Анастасії Анатоліївни

Дипломна робота присвячена актуальній темі і має практичне значення для підприємств виробничої сфери. Зміст дипломної роботи відповідає назві, завданню, по структурі і по змісту.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в систематизації та узагальненні науково-методичних підходів до визначення дефініції фінансового стану підприємства; до оцінювання фінансового стану підприємств та аналізу показників, що характеризують фінансову діяльність підприємства в сучасних умовах.

Практична цінність кваліфікаційної роботи полягає в проведенні комплексного аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «Юрсат», майнового стану підприємства та джерел формування капіталу; оцінці динаміки показників платоспроможності, фінансової стійкості підприємства та встановленню тенденцій зміни його фінансового стану. В роботі заплановано заходи, спрямовані на оптимізацію дебіторської заборгованості підприємства шляхом спонтанного фінансування та впровадження факторингу. Обґрунтовано стратегію економічного розвитку підприємства на основі реалізації інвестиційного проекту з промислової шокової заморозки продуктів.

Теоретичні та практичні положення роботи, сформульовані висновки та пропозиції, розроблені методичні рекомендації щодо покращення фінансового стану ТОВ «Юрсат» можуть бути використані підприємством в практичній діяльності при розробці стратегії його економічного розвитку.

Кваліфікаційна робота Колеснікової Анастасії Анатоліївни допускається до захисту та присвоєння її автору ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

Відповідальна особа (рецензент)
директор ТОВ «Юрсат»



Губанова Т.В.
д.е.н.

В.о. ректора
 Національного ТУ
 «Дніпровська політехніка»
 академіку НАН України
 професору Півняку Г. Г.

ЗАМОВЛЕННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-17-1 фінансово-економічного факультету Напчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Колесніковій Анастасії Анатоліївні виконати кваліфікаційну роботу на тему «Аналіз фінансового стану ТОВ «Юрсат» та планування заходів щодо його зміцнення» з використанням обліково-економічної інформації підприємства.

Тема роботи є актуальною для даного підприємства, тому що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми підприємства і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності його діяльності.

Фінансово-економічна інформація, передана для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

Відповідальна особа
 директор ТОВ «Юрсат»
 (посла, у кмі робота)



Губанова Т.В.
 (п.п.)